

CAII PLINII SECUNDI NOVOCOMENSIS ORATORIS FACUNDISSIMI EPISTOLARUM LIBER PRIMUS INCIPIT.

C. Plinius Secundus Septimo suo. S. plu. dicit.

Requenter hortatus es: ut epistolas si quis paulo accuratius scripsissem: colligerem: publica remque: collegi non seruato temporis ordine: neque enim historiam componebam: sed ut quaeque in manus uenerat. Superest ut nec te consilii: nec me poeniteat obsequii. Ita enim fiet: ut eas quae adhuc neglectae iacent: requiram: & si quas addidero: non supprimam. Vale.

C. Plinius Arrinio suo Salutem.

Via tardiores aduentum tuum prospicio: Librum quem prioribus epistolis promiseram: exhibeo. Hunc rogo ex consuetudine tua & legas & emendes: eo magis quod nihil ante peraeque eodem zelo scripsisse uideor. tentavi enim imitari Demosthenem semper tuum caluum nup meum figuris duntaxat orationis. Nam uim tantorum uiro rum pauci quos aequus amauit Iupiter assequi possunt. Nec materia ipsa huic: (Vereor ne improbe dicam) aemulationi repugnauit: Erat enim prope tota in contentione dicendi: quod me longae desidia indormientem excitauit: Si modo is sum ego: qui excitari possim: non tamen omnino. M. nostri fugimus. quotiens paulum itinere decedere non in tempestiuis amoenitatibus admonebamur. Acres enim non tristes esse uolebamus. Nec est quod putes me sub hac exceptione ueniam postulare. Immo quo magis incendam libram tuam: confitebor & ipsum me & contubernales ab editione non abhorrere: si modo tu fortasse errori nostro album calculum adieceris. Est enim plane aliquid edendum: atque utinam

a ii

hoc potissimum quod paratum est, audis deliciae uotum, edendum autem ex pluribus causis; maxime quod libelli quos emisimus dicuntur in manibus esse; quibus iam gratiam nouitatis exuerint, nisi tamen auribus nostris bibliopolae blandiuntur. Sit sane; dum per hoc mendacium nobis studia nostra commendent. Vale.

C. Plinius Caninio Ruffo suo Salutem.

3 Vid agit comum tuam meaque deliciae; quid suburbanum amoenissimum; uel quid illa porticus uerna semper; quod platanus opacissima; quod Euripus uiridis & gemmeus; quid subiectus & seruiens lacus; quod illa mollis & tamen solida gestatio; quod balneum illud quod plurimus sol implet & circumcui; quid triclinia illa uel popularia; uel illa paucorum; quod cubacula diurna nocturnaque; possident te; & per uices partiuntur. An ut solebas intentione rei familiaris obeundae crebris excursionibus auocaris; si possidet; felix beatusque es, si minus, unns ex multis, quin tu ipse humiles & sordidas curas aliis mandas; & ipse te in alto isto pinguique secessu studiis asseris; hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, haec quies, in his uigiliae, in his etiam somnus reponatur; Effinge aliud & excude quod sit perpetuo tuum. Nam reliqua rerum tuarum post te alium atque alium dominum sortietur. Hoc nunquam tuum desinet esse si semel esse coeperit. Scio quem animum; quod horret ingenium. Tu modo enitere; ut tibi ipse sis tanti; quanti uideberis aliis; si tibi fueris. Vale.

C. Plinius Pompeiae celerrimae socru suae. S.

9 Vantum copiarum in orticulano, in narniensi; in carusulano; in Perusino tuo, in narniensi uero balneum etiam; ex epistolis meis (Nam iam tuis opus non est) una illa breuis & uetus sufficit, non me hercule tanta mea sunt; quae mea sunt quam quae tua; hoc tamen differunt; quod sollicitius & intentius tui me quam mei excipiunt, idem fortasse eueniet etiam tibi; si quando in nostra diuerteris; quod uelim facias; primum; ut perinde nostris rebus; ac nos tuis perfruaris, Deinde ut mei ex-

2
pergiscantur aliquando: qui me secure ac prope negligenter
expectat. Nam initium dominorum apud seruos ipsa consue-
tudine metus exolescit: nouitatibus excitantur: probarique
dominis per alios magis quam per se ipsos laborant. Vale.

C. Plinius Voconio romano Salu.

4
Vidisti ne quenquam, M. Regulo timidiorē: humiliorē
post Domitiani mortē: sub quo nō minora flagitia
comiserat: quā sub Nerōe: sed tectiora. Coepit uere-
ri: ne sibi irascerer: nec fallebat: irascebar. Rustici aruleni pi-
culū fouerat: exultauerat morte: adeo ut librū recitaret pu-
blicaretque: in quo rusticū insectatur: atque etiā stoicorū simiā
appellat. Adicit uitelliana cicatrice stygmosum. Agnoscis
eloquentiā Reguli: lacerat Hærenniū senectiōne tam intē-
peranter quidē: ut dixerit ei metius charus: Quid tibi cum
eis mortuis? Nūquid ego: aut Crasso aut Camerino molestus
sum? quos ille sub Nerōe accusauerat: Hæc me dolēter Re-
gulus tulisse credebat. Ideoque etiā cū recitaret librum: nō adhi-
buerat. Præterea reminiscebat quā capitaliter me ipsū apud
centūuiros laceffisset. Aderā aurionilæ timōis uxori roga-
tu Aruleni rustici. Regulus cōtra: nitebamur nos in parte
causæ sentētia uecti modesti optimi uiri. Is tūc ī exilio erat
relegatus a Domitiano. Ecce ibi Regulus: Quæro īquit se-
cundæ: quid de Modesto sentias? uides quod periculū: si respō-
dissem bene: quod flagitiū: si male: nō possum dicere aliud
tum mihi quam deos adfuisse. Respondebam inquam quid
sentiam si de hoc cētūuiri iudicaturi sunt. Rursus ille quæ-
ro quid de Modesto sentias. Iterum ego, solebant testes in
reos nō ī dānatos īterrogari. Tertio ille, nō iam quid de Mo-
desto sed quid de pietate Modesti sentias. Quæris īquā quid
sentiam. At ego ne īterrogare quidē fas puto: de quo pñūciatū
est, conticuit, me laus & gratulatio secuta est, quod nec fa-
mam meam aliquo responso utili fortasse: inhonesto tamē
læseram. Nec me laqueis tā insidiosæ īterrogationis inuol-

a iii

ueram. Nunc ergo cōscientia exterritus apprehendit Cæcili-
lium celerem: mox rogat iustum Fabium: ut me sibi recon-
cilient. nec contentus: uenit ad Spurinam: Huic suppliciter:
ut est cum timet abiectissimus: Rogo inquit mane uideas
Plinium domi: sed plane mane. Nec enim diutius ferre solli-
citudinem possum & quoquo modo efficias: ne mihi irasca-
tur. euigilaueram. Nuntius ait uenio ad te Spurina. immo
ego ad te. Coimus in porticum Liuiæ. cum alter ad alterum
tenderemus: exponit Reguli mandata: addit preces suas: ut
decebat optimum uirum pro dissimillimo. parce inquit:
cui ego: dispicies ipse quid Regulo putes renunciādum. Te
decipi a me nō oportet. Expecto mauricum. Nōdum enim
ab exilio uenerat. ideo nihil alterutram in partē respondere
tibi possum: facturus quicquid ille decreuerit. Illum enim
esse huius consilii ducem: me comitem decet. Paucos post
dies ipse me regulus conuenit in prætoris officio. illuc me
persecutus secretum petit. Ait timere se: ne animo meo pe-
nitus hæreret: quod in centū uirali iudicio aliquando dixis-
set. cum respōderet mihi & Satrio Ruffo. Satrius ruffus cui
non est cum Cicerone æmulatio & qui contentus est elo-
quentia seculi nostri: Respondi nunc me itelligere maligne
dictum quia ipse confiteretur. Cæterum puto honorificum
existimari. Est enim inquam mihi cum Cicerōe æmulatio.
nec sum contentus eloquentia sæculi nostri. Nā stultissimū
credo ad imitandum non optima quæq; proponere. Sed tu
qui huius iudicii meministi: cur illius oblitus es: in quo me
interrogasti: quid de metii Modesti pietate sentirem. expal-
luit notabiliter quamuis palleat semper: & hæsitabūsus in-
quit: interrogauit: nō ut tibi nocerem: sed ut modesto. Vide
hominis crudelitatem: qui se nō dissimulet nocere homini
exuli uoluisse. subiunxit egregiam causam. Scripsit inquit
epistolam quandam quæ apud Domitianum recitata ē. Re-
gulus omnium bipedū nequissimus. quod quidē Modestus

scripserat uerissime: Hic fere nobis sermonis terminus. Neque enim uolui progredi longius: ut mihi omnia libera seruarem dum Mauricus uenit, nec me præterit esse Regulū

Est enim locuples factiosus: curatur a multis: timetur a pluribus: quod plerunque amore fortius est, potest tamen fieri: ut hæc concussa labatur. Nam gratia malorum tam infida est quam ipsi. Verum ut idem sæpius dicam expecto Mauricū. Vir est grauis: prudens: multis experimentis eruditus & qui futura possit ex præteritis uideri. Mihi & tentandi aliquid & quiescendi illo auctore rō constabit. Hæc tibi scripsi: quia æquū erat te p amore mutuo non solum omnia mea facta dictaq; uerum etiam cōsilia cognoscere. Vale.

C. Plinius Cornelio tacito suo S.

Videbis & licet rideas: ego Plinius ille quē nosti: a prostris & quidem pulcherrimos cepi: ipse inquis: ipse: nō tamē ut omnino ab inertia mea & quiete discederē: ad retia sedebā. Erāt in proximo nō uenabulum: nō lancea. sed stilus & pugillares: meditabar aliquid enotabamq;: ut si manus uacuas: plenas tamē ceras reportarem. Nō est quod contemnas hoc studendi genus. Mirum ē ut animus ab agitatione motuq; corporis excitetur. Iam undiq; siluæ & solitudo ipsumque illud silentium quod uenationi datur: magna cogitationis incitamenta sunt. proinde cum uenabere licebit auctore me: ut panarium & lagunculam: sic etiā pugillares feras. Experieris nō magis dianam montibus: quam Mineruam inerrare. Vale.

C. Plinius Octauio suo Ruffo Sal.

Vide in quo me fastigio collocaris cum mihi idē potestatis idēq; regni dederis: quod Homerus Ioui optimo maximo:

Nam ego quoque simili nutu ac renutu re pōdere uoto tuo possum. Etenim sicut fas est mihi præ-

a iiii.

fertim te exigente excusare bethycis contra unū hominem
aduocationē ita nec fidei nostræ: nec cōstatiæ quē diligis cō
uenit adesse cōtra puiciā quē tot officiis: tot laboribus: tot
periculis etiā meis aliq̄do deuinxerim. Tenebo ergo hoc tē
peramētū: ut ex duobus quoꝝ alterꝝ petis eligā id potius ī
quo nō solū studio tuo ueꝝ etiā iudicio satisfaciā. Neꝝ enī
tantope mihi cōsiderandū ē: Quid uir optimus ī p̄sentia ue
lis: quā quid semp̄ sis p̄baturus. Me circa idus octobres spe
ro Romæ futurꝝ. eadēꝝ hęc præsentiē quoꝝ tua meaque
fide Gallo confirmaturum: cui tamē nūc iam licet spōdeas
de animo meo.

: cur enim non usque quaque Homericis
uersibus agam tecum? quatenus tu me tuis agere non pate
ris: quorum tanta cupiditate ardeo: ut uidear mihi hac sola
mercede corrūpi posse ut uel cōtra bethycos adsim: pene p̄
terii quod minime p̄tereūdū fuit: accepisse me cariotas op
timas quæ nūc cum ficis & boletis certamen habent. Vale.

C. Plinius Pompeio Saturnino suo Salu.

Peroportune mihi redditæ sunt litteræ tuæ quibus
flagitabas: ut tibi aliquid ex scriptis meis mitterem:
Cū ego idip̄um destinassem. Addidisti ergo calcaria
spōte currenti: pariterꝝ & tibi ueniam recusandi laboris: &
mihi exigendi uerecundiam sustulisti. Nam nec me timide
uti decet eo quod oblatum est: nec te grauari quod depopo
scisti. Non est tamen quod ab homine desidiolo aliq̄d noui
operis expectes. petiturus sum enim: ut rursus uaces sermo
ni: quem apud municipes meos habui bibliothecam dedica
turus. Memini quidem iam te quædam notasse: sed genera
liter: ideo nunc rogo: ut non tantum uniuersitati eius atten
das: uerum etiam particulas qua soles lima p̄sequaris. Erit
enim & post emendationem liberū nobis uel publicare uel
continere. Quin immo fortasse hanc ipsam cuntationem
nostram in alterutram sententiam emédationis ratio redu

4

et: quæ aut indignū editione: dū sæpius retractat inueniet:
aut dignum dum idipsum experitur efficiet: Quanquam
huius cunctationis meæ causæ non tam in scriptis quam in
iplo materiæ genere consistunt. Est enim paulo gloriosius:
& clarius: onerabit hæc modestiã nostrã: etiam si stilus ipse
pressus demissusq; fuerit. Propterea quod cogimur cum de
munificentia parentum nostrorum: tum de nostra disputa-
re. Anceps hic & lubricus locus é: etiã cū illi necessitas leno-
cines. Etenim si alienæ quoq; laudes pagæ æquis auribus acci-
pi solét: quã difficile é optinere ne molesta uideatur oratio
de se aut de suis differentis. Nam cum ipsi honestati tum ali-
quanto magis gloriæ eius prædicationiq; inuidemus, atq;
ea demū recte facta minus detorquemus & carpimus quæ i
obscuritate & silentio reponuntur, qua ex causa sæpe ipse me-
cū: nobis ne tātū quicquid est illud cōposuisse, an & aliis de-
beamus ut nobis: admonet illud quoq; quod pleraque quæ
sunt agendæ rei necessaria: eadē peracta nec utilitatem pa-
rem nec gratiam retinēt. Aut ne lōgius exépla repetamus.
Quid utilius fuit quam munificentiæ rationem etiam stilo
prosequi: per hoc enim assequebamur: primum ut honestis
cogitationibus immoraremur, deinde ut pulchritudinē il-
larum lōgiore tractu peruideremus. Postremo ut subitæ lar-
gitionis comitem poenitentia caueremus: nascebatur ex his
exercitatio quædam cōtemnendæ pecuniæ. Nã cum omēs
homines ad custodiam eius natura restrinxerit: nos contra
multū ac diu pensitatus amor liberalitatis cōmunibus aua-
ritiæ uinculis eximebat. Tantoque laudabilior munificētia
nostra fore uidebatur, quod ad illam nō impetu quodã sed
consilio trahebamur. Accedebat his causis qd' nō ludos aut
Gladiatores: sed annuos sumptus i alimēta ingenuorū pol-
licebamur. Oculorum porro & aurium uoluptates adeo nō
egent cōmendatione: ut non tam incitari debeant oratione
q̄ reprimi. Ut uero aliquis libéter educatiōis tediū laboréq;

suscipiat: non præmiis modo: uerū etiam exquisitis adhortationibus impetrandū est. Nā si medici salubres: sed uoluptatis parum habētes cibos blāditiōribus alloquiis psequūt: quanto magis decuit publice cōsulentē utilissimū munus: sed p̄ inde nō populare comitate orationis iducere: p̄sertim cum enitendum haberemus: ut quod parentibus datur: & orbis properetur: honorēq; paucorum cæteri patiēter expectarent & incitarentur. Sed ut tunc communibus magis cōmodis: quam priuatæ iactantiæ studebamus: cū intentionē effectumq; muneris nostrī uolebamus intelligi: ita nunc in ratione edendi ueremur: ne forte nō aliorum utilitatibus: sed propriæ laudi seruisse uideamur. Præterea meminimus quanto maiore animo fructus honestatis in cōscientia: quā in fama reponatur. Sequi enim gloria non appeti debet: nec si casu aliquo nō sequat: Idcirco quod gloriam nō meruit: minus Pulchrū ē. ii uero q; benefacta sua uerbis adornāt: nō iō p̄dicare q̄a fecerūt: sed ut p̄dicarēt fecisse credunt. Sic qd' magnificū referēte alio fuisset: ipso q; gesserit recēsentē uanescit: Homines enī cū rē destruere non possunt: iactationē eius icessunt. Ita si silēda feceris: factū ipm: si laudāda: quod nō sileas: ip̄e culparis. Me uero peculiaris quædā ipedit rō: etenī hūc ipsum sermonē nō ad populū: sed apud decuriōes habui: nec in p̄patulo: sed ī curia: Vereor ergo ne sit satis cōgruens cum in dicendo assentionē uulgi acclamationēq; defugerim: Nūc eadem illa editione sectari: Cumq; plebem ipsā cui cōsulebat limine curiæ parietibusq; discreuerim nequam in speciem ambitiōis inciderē: nunc eos etiā ad quos ex munere nostro nihil pertinet p̄ter exemplū: uelut obuia ostentatione cōquirere. habes cūrationis meæ causas: obsequar tamen consilio tuo: cuius mihi auctoritas pro ratione sufficit. Vale.

C. Plinius Minutio fundano uo. Salu.

Irū est quā singulis diebus in urbe ratio aut constet

aut constare uideat: pluribus cunctisque non constet. Nam si quem interrogas: hodie quid egisti? respondeat: officio togæ uirilis interfui: sponsalia aut nuptias frequentavi. ille me ad signandum testamentum: ille in aduocationem: ille in consiliū uocauit. Ita hæc. quo die feceris necessaria: eadē si quotidie fecisse te reputes inania uidentur: multo magis cū secesseris. Tunc enī subit recordatio: quot dies quā frigidis rebus absūpli: quod euenit mihi postquā in Laurerino meo aut lego aliquid aut scribo: aut etiā corpori uaco: cuius futuris animus sustinetur. Nihil audio quod audisse: nihil dico quod dixisse poeniteat: Nemo apud me quēquā sinistris sermōibus carpit. neminē ipse repræhēdo: nisi tamē me cū paræ cōmode scribo. nulla spe nullo timore sollicitor: nullis rumoribus inquietor. Mecū tantū & cū libellis loquor. O regiā sincerāque uitam. O dulce otium honestūque atque pene omni negotio pulchrius: O mare. o litus: ueræ secretumque quā multa inuenitis. quā multa dictatis. Proinde tu quoque strepitū istū inanēque discursum & multos ineptos labores: ut primū fuerit occasio: relinque: teque studiis uel otio trade. Satius est enim: ut Attilius noster eruditissime simul & facetissime dixit: otiosum esse quam nihil agere. Vale.

C. Plinius Atrio Clementi suo Sal.

SI quādo urbs nostra liberalibus studiis floruit: nunc maxie floret: multaque clara exēpla sūt. sufficeret unū Euphrates philosophus. Hūc ego in syria cū adolescētulus militare penitus & domi inspexi: amarique ab eo laboraui: & si nō erat laborādū: Est. n. obuius & expositus plenusque humanitate quā præcipit: atque utinā sic ipse spem quā tūc ille de me concepit impleuerim: ut ille multum uirtutibus suis addidit. At ego illas nunc miror quia magis intelligo: quāquā ne nunc quidem satis intelligo. ut enī de pictore. sculptore. fictore: nili artifex iudicare: ita nisi sit sapiens non potest prospicere sapientē. Quantū tamen mihi datur cernere: multa

ī Eufrate sic eminēt & elucēt: ut mediocriter quoq; doctos
aduertant & afficiant: disputat subtiliter. grauius. ornate: &
frequenter: etiam platoniam illā sublimitatē & latitudinē
effingit. Sermo est copiosus: & uariis: dulcis ī primis: & qui
repugnātes quoq; ducat: & impellat. Ad hęc p̄ceritas cor-
poris. decora facies. demissus capillus. ingens & cana barba.
quæ licet fortuita & iania putent: illi tamē plurimū uenera-
tionis acquirunt. Nullus horror in cultu. nulla tristitia: mul-
tum seueritatis. reuerentis: ut occursum non reformides.
Vitæ sanctitas summa: par comitas. insectat uitia nō hoies:
nec castigat errantes: sed emēdat: Sequaris monētē attentus
& pendēs: & persuadere tibi etiā cū psuaserit cupias. Iā uero
liberi tres: duo mares: quos diligētissime instituit: Socer Pom-
peius Iulianus: Cū cætera uita tū uel hoc uno magnus & cla-
rus: q; ipse puincia princeps iter altissimas cōditiones gene-
rū nō honoribus principē. sed sapiētia elegit: q̄q; qd ego plu-
ra d̄ uiro quo mihi frui nō licet? An ut magis agar qd nō li-
cet? Nā distrigor officio ut maximo sic molestissimo: sedeo
p̄ tribunali: subnoto libellos: cōficio tabulas: scribo pluri-
mas: Sed illitteratissimas litteras: soleo non nunquā: (Nā id-
ipsum quando contingit) de his occupatiōibus apud Eufra-
tem queri. Ille me consolatur: affirmat & esse hanc philoso-
phiæ & quidem pulcherrimam partem: Agere negotiū pu-
blicum: cognoscere: iudicare: promere & exercere iusticiam:
quæq; ipsi doceant in usu habere: mihi tamen hoc unū non
psuadet: satius esse ista facere: quam cum illo totos dies au-
diēdo discēdoq; cōsumere. Quo magis te cui uacat hortor
cum ī urbē proxime ueneris: uenias autē ob hoc maturius:
Illi te expoliendum limandumque permittas: neque enim
ego: ut multi inuideo aliis bonum quo ipse careo: Sed cōtra
sensum quendam uoluptatemq; percipio si ea quæ mihi de-
negantur amicis uideo superesse. Vale.

C. Plinius. S. Fabio iusto suo. S.

11

Lim nullas mihi epistolas mittis. Nihil est inquis q̄ scribam: at hoc ipsum scribe nihil esse quod scribas uel solum illud ūde priores ĩcipere solebāt. Si uales bene est: ego ualeo: hoc mihi sufficit: est enī maximū: lude re me putas: Serio peto: fac ĩciā qđ agas: qđ sine sollicitudīe summa nescire nō possum. Vale.

C. Plinius Calestrio Tironi Sa. D.

12

Acturam grauissimam fero: si iactura dicēda est tāti uiri amissio: decessit Corelius rufius & eqđē spōte: quod dolorē meū exulcerat. Est enī luētiosissimū genus mortis: q̄ nō ex natura nec fatalis uidetur: Nā ut cūq̄ ĩ illis qui morbo finiūtur magnū ex ipsa necessitate solatiū est: In his uero quos accersita mors aufert hic ĩsanabilis dolor est: qđ credūtur posse diu uiuere: Coreliū qđē sūma ratio q̄ sapiētibus p̄ necessitate ē ad hoc cōsiliū cōpulit: quāq̄ plurimas uiuendi causas habentē: optimā cōsciētīā: optimā famā: maximam auctoritatem: præterea filiā: uxorē: nepotē: sorores: ĩterq̄ tot pignora ueros amicos: Sed tā lōga tā ĩiqua ualitudine cōflictabatur: ut hęc tāta pretia uiuendi mortis rationibus uincerentur. Tertio & xxx. āno ut ipsū audiebā pedū dolore correptus est: patrius hic illi (Nā plerūq̄ morbi quæq̄ p̄ successiones quasdā: ut alia traduntur) hūc abstinētia: sanctitate: quoad uiridis ætas: uicit & fregit: nouissime eū senectute ingrauescentem uiribus animi sustinebat. Cum quidē incredibiles cruciatus & indignissima tormēta pateretur. Iā enim dolor nō pedibus solis: ut prius ĩsidebat: sed oīa mēbra puagabā. Veni ad eū Domitiani tēporibus ĩ suburbāo iacentē: Serui e cubiculo recesserūt. habebāt. n. hoc moris: quotiēs ĩtrasset fidelior amicus: qn etiā uxor: q̄ q̄ oīs secreti capacissima: digrediebat. Circūtulit oculos: & cur ĩqt me putas hos tātos dolores tā diu sustiere: ut. s. isti latrōi uel uno die sup̄si. dedisses huic aīo par corpus: fecisset qđ optabat: affuit tamē deus uoto cuius ille cōpos ut iā se

curus liberq; moriturus multa illa uitæ: sed mīora retiacu-
la abrupit: icreuerat ualitudo: quā téperātia mitigare cōsue-
uit: tētauit: p̄seuerantē cōstātia fugit. Iā dies alter: tertius: q̄r-
tus: abstinebat cibo, misit ad me uxor eius Hispulla cōmu-
nē amicū. C. Geīniū cū tristissimo nūcio destinasse Coreliū
mori: nec aut suis aut filiaē p̄cibus flecti: solū supeffe me a
quo reuocari posset ad uitā. Cucurri: puenerā ī p̄ximū: Cū
mihi ab eadē Hispulla Iulius atticus nūciat: nihil iā ne me
qdē me īpetratur: tā obstinate magis atq; magis iduruisse:
dixerat sane medico admonēti cibū. quæ uox
quātū admiratiōis ī aīo meo tantū desiderii reliqt. Cogito
quo amico: quo uiro careā. Impleuit quidē annū. vii. & .lx. q̄
ætas etiā robustissimis satis lōga ē. Scio euasit p̄petuā uali-
tudinē. Scio decessit sup̄stitibus suis: florēte re. p. q̄ illi om-
nibus suis charior erat: & hoc scio. Ego tamē tanq̄ iuuenis
& fortissimi morte doleo: doleo autē: licet me ībecillū putes
meo noīe. amisi. n. amisi meæ uitæ testē: rectorē: magistrū. ī
sūma dicā: qd̄ recēti dolore cōtubernali meo Caluissio dixi:
Vereor ne negligētius uiuā. p̄inde adhibe solatia mihi: non
hæc. senex erat. infirmus erat: hæc enī noui: Sed noua aliq̄:
sed magna quæ audierim nunq̄: legerim nunq̄. Nā q̄ audiui
quæ legi: spōte succurūt: Sed tanto dolore superant̄.

C. Plinius Sosio Senectioni suo S.

13 **M**agnū prouētū poetarū annus hic attulit. toto mēse
ap̄rili nullus fere dies quo nō recitaret aliquis: iuuat
me q̄ uigent studia: p̄ferūt se īgenia hominū: & ostē-
tāt: tæcti ad audiendum pigre coitur: pleriq; ī statioibus se-
dēt: tēpusq; audiendis fabulis conterūt: subīde sibi nūciari
iubent: an iam recitator intrauerit: an dixerit præfationem:
an ex magna parte euoluerit librum: tūc demū ac tūc quoq;
lente cuntanterque ueniūt: nec tamen p̄manēt: sed ante fi-
nem recedunt. Alii dissimulanter. & furtim, simpliciter alii
& libere. At hercule memoria parentum Claudium Cæ-

sarem ferunt cum ī palatio spaciaretur audissetq; clamorē:
causam requisisse: cumq; dictum esset recitare Nonianum:
subitu in recitanti inopinatumq; uenisse. Nūc otiosissimus
quisq; multo ante rogatus & identidem admonitus aut nō
uenit: aut si uenit: queritur se diem quia non perdidit per
didisse, sed tanto magis laudandi pbandiq; sunt quos a scri
bendi recitandiq; studio hęc auditorum desidia uel supbia
non retardat. Equidem prope nemini defui. Erant sane ple
rique amici. Neque enim est fere quisquam: quin nos amet:
ut studia non simulet. His ex causis longius quam destina
ueram tempus in urbe consumpsi: possum iam repetere se
cessum: & scribere aliquid: quod nō recitem: ne uidear quorū
recitationibus affui nō auditor fuisse: sed creditor: Nam ut
ī cæteris rebus ita ī audiendi officio perit gratia: si reposcat

C. Plinius Iunio Marico Salutem.

19 **P**Etis ut fratris tui filiæ prospiciā maritū: quod meri
to mihi potissimū iniungis. Scis enim q̄ opere sūmū
illum uix suspexerim dilexerimq;. Quibus ille ado
lescentiam meam exhortationibus fouerit: quibus etiā lau
dibus ut laudandus uiderer effecerit. Nihil est q̄dem quod
a te mihi mādari aut maius aut satius: nihil quod honestius
aut gratius a me suscipi possit: quam ut eligam iuuenem ex
quo nasci nepotes Aruleno rustico deceat: qui quidē diu q̄
rendus fuisset: nisi paratus & quasi prouisus esset. Militius
æmilianus acclinas: qui me ut iuuenis iuuenē: (ē enī minor
pauculis annis) familiarissime diligit: ita reueret ut senem:
nā ita formari a me & īstitui cupit: ut ego a uobis solebam.
Patria est ei Brixia ex illa nostra Italia quæ multū adhuc ue
recūdiæ multū frugalitatis atq; etiā rusticitatis antiquæ re
tinet ac seruat. Pater Minutius Macrinus eq̄stris ordinis pri
ceps: q̄a nihil altius uoluit. Allectus enī a Diuo Vespasiano
inter prætorios honestam quietem huic nostræ ambitioni
dicam an dignitati constantissime prætulit: habet auia ma
ternam Serranam procul a me municipio patauino: nosti

loci mores: Serrana tamen patauinus quoque seueritatis exemplum est. Contigit & auunculus ei. P. Acilius. grauitate: prudentia: fide prope singulari: In summa nihil erit in domo rota quod non tibi tanquam in tua placeat. Aciliano uero ipsi plurimum uigoris industriæ: quique in maxima uerecūdia quæsturam: tribunatum: præturam honestissime percurrit ac iam pro se tibi necessitatem ambiēdi remisit. Est etiā illi facies liberalis multo sanguine: multo rubore suffusa. Est in genua totius corporis pulchritudo: & quidem Senatorius decor: quæ ego nequaquam arbitror negligenda. debet enim hoc castitati puellarum quasi præmiū dari. nescio an adiiciā esse patri eius amplas facultates: nam cum imaginor uos: quibus quærimus generum: silēdum de facultatibus puto: cum publicos mores atque etiam ciuitatis leges intueor: quæ uel in primis census hominum spectandos arbitrātur. ne id quidem prætereūdum uidetur: & sane de posteris & his pluribus cogitanti: Hic quoque in conditionibus diligendi ponendus est calculus. Tu fortasse me putes indulsisse amori meo: supraque ista: quam res patitur sustulisse. At ego fide mea spondeo futurum ut omnia longe ampliora quā a me prædicantur inuenias. diligo quidem adolescentem ardentissime sicut meretur: Sed hoc ipsum amantis est: non onerare eum laudibus. Vale.

C. Plinius Septitio Claro suo Sal. D.

14
Hæc tu promittis ad coenam: nec uenis: dicitur ius: ad assem impendium reddes: nec id modicū. paratæ erāt lactuæ singulæ: cocleæ trinæ: oua bina: alica cū mullo & niue. Nam hanc quoque computabis: immo hanc in primis: quæ perit in ferculo: oliuæ bethicæ, cucurbitæ, bulbi. alia mille nō minus lauta. Audisses Comoedū uel lectorē uel lyristem: uel quæ mea liberalitas oīs. At tu apud nescio quē ostrea: uuluas: echios Gaditanos maluisti. dabis poenas nō dico quas: dure fecisti: inuidisti nescio an tibi: certe mihi

8

Sed tamen & tibi. Quantum nos Iussemus: rissemus: studissemus. Potes apparatus cœnare apud multos: nusquam hilarius: simplicius: incautius: in summa experire. Et nisi postea te aliis potius excusaueris: mihi semper excusa. Vale.

C. Plinius Erutio suo Salu.

10 **A** Mabam Pompeium Saturninum: hunc dico nostræ: laudabam; eius ingenium: etiam antequam scire quæ uarium: quam flexibile: quæ multiplex esset: nunc uero totum me tenet: habet: possidet. audiui causas agentem acriter & ardenter: nec minus polite & ornate siue meditata siue subita proferret: adsunt aptæ crebræque sententiæ: grauis & decora constructio: sonantia uerba & antiqua. Omnia hæc mire placet: cum impetu quodam & flumine peruehuntur: placent si retractentur. Senties quod ego cum orationes eius in manus sumpseris: quas facile cuilibet ueterum: quorum est æmulus comparabis. Idem tamen in historia magis satisfacet uel breuitate uel luce uel suauitate uel splendore etiam sublimitate narrandi: nam in cōtionibus idem quæ in orationibus est: pressior tamē & circūscriptior & adductior: propterea facit uersus: quales aut Catullus aut Caluus. Quatum illis leporis dulcedinis amaritudinis amoris inserit. Sæpe sed data opa mollius leuiusque: duriusculos quosdam & hoc quasi Catullus aut Caluus. Legit mihi nup̄ epistolas: quæ uxoris eē dicebat: Plautum uel Terentiū metro solutum legi credidi. Quæ siue uxoris sunt ut affirmat: siue ipsius ut negat: pari gloria dignus est: quæ aut illa componat aut uxorem quam uirginem accepit tam doctam poli tamque reddiderit. Est ergo mecum per diem totum: eundem antequam scribam: eundem cum scripsi: eundem etiam cum remittor: non tanquam eundem lego. Quod te quoque ut facias & hortor & moneo. neque enim debet opibus eius obesse quod uiuit. At si iter eos quos nunquam uidimus florisset: non solum libros eius: uerum etiam imagines conquireremus. Eiusdem nunc honor præsentis & gloria quasi satietate lab

b

guescit: & hoc paruum malignūq; est nō admirari hominē
admiratiōe dignissimū: quia uidere alloqui audire cōplecti
nec laudare tantum: uerum etiam amare contingit, Vale.

C. Plinius Cornelio Cithiano Salutem.

17

F St adhuc hominibus curæ fides & officium: Sunt q
defunctorum quoq; amicos agant. Titinius capito
ab Impatore nostro impetrauit ut sibi liceret statuā
L. Syllani in foro ponere: pulchrum & magna laude dignū
amicicia principis in hoc uti: quantūq; gratia ualeas aliorū
honoribus experiri: Est omnino capioni in usu claros cole
re: Miq; est qua religione: quo studio: imagines brutorum
Cassiorum: Catonum domi ubi potest habeat: Idem clarissi
mi cuiusq; uitam egregiis carminibus exornat: Scias ipsum
pluribus uirtutibus abundare: qui alienas sic amat: redditus
est. L. Syllano debitus honor: cuius imortalitati capito pro
spexit pariter & suæ. Neque enim magis decorum & isigne
est statuam in foro populi romani habere: q̄ ponere, Vale.

C. Plinius Suetonio Tranquillo, Sal. D.

18

S Cribis te perterritum somnio uereri: ne quid aduer
si in actione patiaris: rogas ut dilationem petam: &
pauculos dies certe proximum excusem: difficile est
sed experiar: Refert

tamen euentura soleas an contraria somniare: mihi reputā
ti somnium meum: Istud quod times tu egregiam actionē
portendere uidetur: susceperam causam Iulii pastoris: cum
mihi quiescenti uisa ē socrus mea aduoluta genibus ne age
rem obsecrare. Et eram acturus adolescentulus adhuc. Erā
in quadruplici iudicio. Eram cōtra potentissimos ciuitatis
atq; etiam Cæsaris amicos. Quæ singula excutere mihi mē
tem post tam triste somniū poterant. Egit tamen:

illud

Nam mihi patria & si qd
charius patria fides uidebatur: prospere cessit: atq; ideo illa
actio mihi aures hominū: Illa ianuam famæ patefecit: p̄ide

dispice an tu quoque sub hoc exemplo somniū istud ī bonū uertas: Aut si tutius putas illud cautissimi cuiusque præceptum quod dubites ne feceris: id ipsum rescribe. Ego aliquā stropham inueniam: agamque causam tuam ut ipsam agere tu cum uoles possis. Est enī sane alia ratio tua: alia mea fuit: nam iudicium cētumuirale differri nullo modo: istud ægre quidem: sed tamen potest. Vale.

C. Plinius Romano Firmo Sal.

19

MUniceps tu meus & condiscipulus: & ab ineunte ætate contubernalis: pater tuus: & matri & auunculo meo: mihi etiam quantum ætatis diuersitas passa est familiaris. magnæ & graues causæ: cur suscipere augere dignitatem tuam debeam? Esse autem tibi centum milium censum satis indicat: quod apud nos decurio es. Igitur ut te non decurione solum: uerum etiam equite Romano perfruamur: offero tibi ad implendas equestres facultates. ccc. milia nummum. Te memorem huius muneris amicitiaē nostræ diuturnitas spondet. Ego ne illud quidem admoneo: quod admonere deberem: nisi scirem sponte facturum: ut dignitate a me data quam modestissime utare. nam sollicitus custodiendus ē honor: ī quo etiam beneficium amici tuē dum est. Vale.

C. Plinius Cornelio Tacito suo Sal.

20

13

Requēs mihi disputatio est cum quodam docto homine & perito: cui æque nihil in causis agēdis ut breuitas placet. Quā ego custodiendā esse cōfiteor: si cā permittat: alioquin præuaricatio est: transire dicenda: præuaricatio etiam cursim & breuiter attigere quæ sint iculcāda: infigenda: repetenda. Nam plerisque longiore tractu uis quædam & pondus accedit: utque corpori ferrum sic oratio animo non ictu magis quam mora imprimitur: Hic ille mecum auctoritatibus agit. Ac mihi ex græcis oratiōes lysiaē ostentat. Ex nostris gracchorū Catōisq; quorū sane plurimæ sunt

b ii

circuncisæ & breues. Ego Lysia demosthenem: æschinem:
periclem multosque præterea Gracchis: & Catoni Pollio-
nem: Cæsarem: Cælium: in primis, M. Tullium oppono: cu-
ius oratio optima ferè esse quæ maxima. Et hercule ut aliæ
bonæ res. Ita bonus liber quisque melior est quo maior. Vi-
des ut statuas: signa: picturas: hominum denique: multorū-
que animalium formas: arborum etiam: si modo sint deco-
ræ: nihil magis quam amplitudo commendet. Idem oratiōi-
bus euenit: quin & uoluminibus ipsis auctoritatem quādā
& pulchritudinem adiicit magnitudo. Hæc ille, multa que
alia: quæ a me in eandem sententiam solēt dici: ut est in di-
sputando inconpræhensibilis & lubricus: ita eludit: ut cōtē-
dat hos ipsos quorum orationibus nitar pauciora dixisse: q̄
ediderint: Ego contra puto. Testes sunt multæ multorum
orationes & Ciceronis pro murena: & pro uareno: in q̄bus
breuis & quasi nuda subscriptio quorūdam criminum solis
titulis indicatur: ex his apparet illum permulta dixisse: cum
ederet omisisse. Idem pro cluentio ait se totam causam uete-
ri iustitio solū perorasse. Et pro Cornelio quatriduo egisse:
ne dubitare possimus: quæ per plures dies ut necesse erat la-
tius dixerit: postea recisa ac repurgata ī unum librum gran-
dem quidem unū tamen coarctasse. At aliud est actio bōa:
aliud oratio. Scio nōnullis ita uideri. Sed ego forsitan fallor:
persuasum habeo posse fieri: ut sit actio bona: quæ nō sit bo-
na oratio: non posse autem nō bonam actionē esse quæ nō
sit bona oratio: est enim oratio actionis exemplar & q̄si ar-
chetypus. Ideo in optima quaque mille figuras extēporales
inuenimus: in his etiam quas tantum editas scimus: ut in
uerrem: artificem quem? Nam recte admones: polycletum
esse dicebant. Sequitur ergo ut actio sit absolutissima: quæ
maxime orationis similitudinem expresserit si modo iustū
& debitum tempus acceperit: quod si negetur: nulla oratio-
nis: maxima iudicis culpa ē. Adsunt huic opinioni meæ le-

ges: quæ longissima tempora largiuntur: nec breuitatem di-
centibus: sed copiam: hoc est diligentiam suadet: quam præ-
stare nisi in angustissimis causis nõ potest breuitas. Adiciã
quod me docuit usus magister egregius: frequenter egi: fre-
quenter iudicauit: frequenter in consilio fui. aliud alios mo-
uet. at plerumque parua res maximas trahunt: Varia sunt
hominum iudicia: uariae uoluntates. Inde qui eandem cau-
sam simul audierunt: sæpe diuersum: interdum idem. Sed
ex diuersis animi motibus sentiunt. præterea suæ quisque
inuentioni fauet: & quasi fortissimum complectitur: cū ab
alio dictum est: quod ipse præuidit. omnibus ergo dandū ē
aliquid quod teneant: quod agnoscat. Dixit aliquãdo mihi
Regulus cum simul adessemus: Tu omnia quæ sunt i causa
putes exequenda. Ego iugulum statim uideo. hunc premo:
premit sane quod elegit: sed in eligendo frequenter errat. re-
spõdi posse fieri: ut genu esset aut tibia aut talus, ubi iugulū
putaret: at ego inquam qui iugulum prospicere nõ possum:
omnia pertento: omnia experior: Deniq;

utque in cultura agri non uineas tãtum:
uerum etiam arbuſta: nec arbuſta tantum: uerum etiam cã-
pos curo & exerceo: utque in ipsis campis: non far aut filigi-
nem solam: sed ordeum fabam cæteraq; legumina sero: sic i
actione plura quasi semina latius spargo: ut quæ prouenerit
colligam. Neq; enim minus in perspiciua. & incerta. fallacia
sunt iudicium ingenia: quam tempeſtarum terrarumq;: nec
me præterit summū oratorem Periclẽ sic a comico Eupoli
de laudari.

Verum huic ipsi pericli nec illa nec illud
breuitate uel uelocitate uel 'utraque (dif-
ferunt enim) sine facultate summa contigisset: nã delectare:
persuadere copiam dicendi spaciumq; desiderat. Reliquere
b iii

13

21

Et animi tui iudicio: sic oculorum plurimū tribuo: non quia multum ne tibi placeas: sed quia tātū quātum ego sapias. quamquā hoc quoq; multū ē. omīssis iocis: credo decentes esse seruos: qui sunt empti mihi ex cōsilio tuo: superest ut frugi sint. Quod de uenalibus melius auribus quam oculis iudicatur. Vale.

C. Plinius Catilio Seuero suo salutem.

22

Iu iam in urbe hæreo: & quidem attonitus: p̄turbat me longa & pertinax ualitudo Titi Aristonis: quem singulariter & miror & diligo: nihil ē enī illo grauius: sanctius: doctius: ut mihi nō unus homo: sed litteræ ip̄æ: oēsq; bonæ artes in uno homine summū periculum adire uideāt. Quā peritus ille & priuati iuris & publici: q̄tū regē: quantum exemplorum: quantū antiquitatis tenet: nihil est qđ doceri uelis: qđ ille docere nō possit. Mihi certe quotiēs aliquid abditum quæro: ille thesaurus est. Nam quanta sermonibus eius fides: quanta auctoritas: quam pressa & decora cunctatio: quid est quod non statim sciat: & tamen plerumq; hælitat: dubitat diuersitate rationum: quas acri magnoq; iudicio ab origine causisque primis repetit: discernit: expendit. Ad hæc quam parcus in uictu: quam modicus in cultu. Soleo ipsum cubiculū illius ipsumque lectum ut imaginem quandam priscae frugalitatis aspicere. ornat hæc magnitudo animi: quæ nihil ad ostentationem: omnia ad cōscientiam refert: recteque facti non ex populi sermone mercedē: sed ex facto petit. In summa nō facile q̄s quēquā ex istis qui sapientiæ studium habitu corporis præferūt: Huic uiro comparabit. Non quidem gymnasia sectatur: aut porticus: nec disputationibus lōgis aliorum otium suumq; delectat. Sed in toga negotiisq; uersatur: multos aduocatione: plures consilio adiuuat. Nemini tamen istorum castitate: pietate: iusticia: fortitudine: & primo loco cesserit: Mirareris si inter

b iiii.

esses: qua patientia hanc ipsam ualitudinem toleret: ut do-
lori resistat: ut sitim differat: ut incredibilem febrium ardo-
rem immotus opertusque transmittat. Nuper me paucosque
mecum: quos maxime diligit aduocauit: rogauitque ut me-
dicos consuleremus: de summa ualitudinis: ut si esset insu-
perabilis sponte exiret e uita. Si tamen difficilis & longa: re-
sisteret: maneretque: Dandum enim precibus uxoris: dandū
filiae lachrymis: dādum etiam nobis amicis: ne spes nostras
si modo non essent inanes uoluntaria morte desereret. Id
ergo arduum in primis: & præcipua laude dignum puto.
Nam impetu quodam & instinctu procurrere ad mortem
commune cum multis. deliberare uero & causas eius experi-
dere: utque suaserit ratio uitæ mortisque consilium suscipe-
re uel ponere: ingentis est animi: & medici quidem secunda
nobis pollicentur: Superest ut promissis deus annuat. Tan-
demque me hac sollicitudine exoluat. Qua liberatus Laurē-
tinum meum hoc est libellos & pugillares studiosumque
otium repetam. Nunc enim nihil legere nihil scribere aut as-
sidenti uacat: aut anxio libet. Habes quid timeam: quid op-
tem: quid etiam in posterum destinem. Tu quid egeris: quid
agas: quid uelis agere inuicem nobis: sed latioribus epistolis
scribe. erit confusio meæ non mediocri solatium: si tu ni-
hil quereris. Vale.

C. Plinius Pompeio Falconi Salu.

23 Onfulis an existimem te ī tribunatu causas agere de-
cere: plurimum refert: quid esse tribunatum putes
inanē umbram & sine honore nomen: an potestātē
sacrofanctā: & quā in ordinem cogi: ut a nullo ita nec a se q-
dem deceat: Ipse cum tribunus essem: errauerim fortasse: q-
me aliquid putauit: sed tāquam essem: abstinui causis agēdis.
primū quod deforme arbitrabar cui assurgere: cui loco ce-
dere omnes oporteret: hunc omnibus sedentibus stare: &
qui iubere posset tacere quencunq; huc silentiū clepsydra

indici:& quem interfari nefas esset: hunc etiam cōuitia au-
 dire. Et si multa pateretur inertem: si ulcisceretur: insolentem
 uideri. Erat hic quoq; æstus: si ante oculos forte me ap-
 pellasset: uel ille cui adesset: uel ille contra quem interce-
 derem & auxilium ferrem aut quiescerem sileremque:& q̄
 si eiurato magistratu priuatum ipse me facerem. His ratio-
 nibus motus malui me tribunum omnibus exhibere: quam
 paucis aduocatum. Sed tu: iterum dicam: plurimum interest:
 quid esse tribunatum putes. personam tibi imponas: quæ sa-
 pienti uiro ita aptanda est ut præferatur. Vale.

C. Plinius Bebio Hispano suo Sal.

29

Tranquillus contubernalis meus uult emere agellū
 quem uenditare amicus tuus dicit. Rogo cures quā-
 ti æquum est emat. Ita enim delectabit emisse: nam
 mala emptio semper ingrata est: eo maxime quod exprobra-
 re stultitiam domino uidetur. In hoc autem agello si modo
 arriserit pretium tranquilli mei stomachum multa sollici-
 tant uicinitas urbis: opportunitas uiæ: mediocritas uillæ:
 modus ruris qui aduocet magis quam distingat. Scholasti-
 cis porro: ut hic est sufficit abunde tantum soli: ut releuare
 caput: refigere oculos: reptare per limitem: unam semitam
 terere: omnesque uiticulas suas nosse:& numerare arbuscu-
 las possint. Hæc tibi exposui: quo magis scires quantum ille
 esset mihi: ego tibi debiturus. Si prædiolum istud quod cō-
 mendatur his dotibus tam salubriter emerit: ut poenitentiæ
 locum non relinquat. Vale.

C. Plinii, S. Nouocomensis Liber primus explicit.

Incipit Secundus liber feliciter. C. Plinius Romano suo salutem plurimam dicit.

Est aliquot annos insigne atque etiam memora-
bile populi Romani oculis spectaculum exhibuit publicum funus Verginii ruffi maximi & clarissimi civis & pinde felicis. Triginta annis gloriae suae superuixit. Legit scripta de se carmina: Legit historias: & posteritati suae terfuit, profectus est tertio consulatu: ut summum fastigium priuati hominis impletet. cum principis nolisset. Caesares quibus suspectus atque etiam inuisus uirtutibus fuerat euasit: reliquit incolumem optimum atque amicissimum tanquam ad hunc ipsum honorem publici funeris reseruatus: annum tertium & octogesimum excessit in altissima tranquillitate: pari ueneratione: uisus est firma ualitudine nisi quod solebat ei manus tremere: citra dolorem tamen: aditus tantum mortis durior longiorque: Sed hic ipse laudabilis. Nam cum uocem praepararet acturus in consulatu principi gratias: Liber quem forte acceperat grandiosem & seni & stanti ipso pondere elapsus est. Hunc dum consequitur colligitque per leue & lubricum pavementum fallente uestigio cecidit: coxamque fregit: quae parum apte collocata reluctante aetate male coit. Huius uiri exequiae magnum ornamentum principi: magnum saeculo: magnum etiam foro & rostris attulerunt. Laudatus est a consule Cornelio tacito. Nam hic supremus cumulus foelicitatis eius accessit laudator eloquentissimus: & ille quidem plenus annis abiit: plenus honoribus illis etiam quos recusauit: nobis tamen quaerendus ac desiderandus est ut exemplar aevi prioris. Mihi uero praecipue: qui illum non solum publice quantum admirabar: tantum diligebam. primum quod eadem utriusque regio municipia finitima utriusque: agri etiam possessionesque coniunctae: praeterea quod ille tutor mihi relictus affectum parentis exhibuit. Sic candidatum

me suffragio ornauit: sic ad omnes honores meos ex secessibus accurrit: cum iam pridem eiusmodi officiis renunciaisset: sic illo die quo sacerdotes solent nominare quos dignissimos sacerdotio iudicant: me semper nominabat. Quin etiam in hac nouissima ualitudine ueritus ne forte iter quicumque uiros ipse crearetur: qui minuendis publicis sumptibus iudicio senatus constituebantur: Cum illi tot amici senes consularesque superessent me huius ætatis per quem excusaretur elegit: his quidem uerbis etiam si filium haberem tibi mandarem. Quibus ex causis necesse est tanquam immaturam mortem eius in sinu tuo defleam: si tamen fas est aut flere aut omnino mortem uocare: qua tanti uiri mortalitas magis finita quam uita est. Uiuat enim uiuetque semper: atque etiam latius in memoria hominum & sermone uersabitur: Postquam ab oculis recessit: Volui tibi multa alia scribere: sed totus animus in hac una contemplatione defixus est. Verginium cogito: Verginium uideo: Verginium iam uariis imaginibus recentibus tamen audio: alloquor: teneo. cui fortasse aliquos ciues uirtutibus pares & habemus & habebimus: gloria nemine. Vale.

C. Plinius Paulino suo salutem.

26

Rascor: nec liquet mihi an debeam: sed irascor: scis quam sit amor iniquus interdum: impotens sæpe:

semper hæc tamen causa magna est nescio an iusta: sed ego tanquam non minus iusta quam magna sit: grauius irascor. quod a te tam diu litteræ nullæ: exorare me potes uno modo: si nunc saltim plurimas & longissimas miseris. hæc mihi sola excusatio uera: cæteræ falsæ uidebuntur: non sum auditurus: non enim Romæ uel occupatior eram: illud enim nec dii sinant ut infirmior: ipse ad uillam partim studiis partim desidia fruor quorum utrumque ex otio nascitur.

C. Plinius Nepoti suo salutem.

27

Magna isæum fama præcesserat: maior inuentus est: summa est facultas: copia: ubertas: dicit semper ex tempore:

13

3
3
Sed tanquam diu scripserit. sermo græcus immo atticus: p-
fationes tersæ: graciles: dulces: graues interdum & erectæ: po-
scit controuersias plures: electionem auditoribus pmittit:
Sepe etiam paratus surgit. Iam ergo incipit. Statim omnia
ac pene pariter ad manum: sensus reconditi. Occursant uer-
ba: sed quæliam? quæsitæ & exculatæ: multa lectio in subitis: mul-
ta scriptio elucet: procemiatur apte: narrat aperte: pugnat
acriter: colligit fortiter: ornat excelsè. Postremo docet. dele-
tat. afficit. Quod maxime dubites crebra
crebri syllogismi circumscripti & effecti: quod stilo quoque
assequi magnum est. Incredibilis memoria: repetit altius quàm
dixit ex tempore. ne uerbo quidem labitur: ad tantam

studio & exercitatione puenit. Nam diebus &
noctibus nihil aliud agit: nihil audit: nihil loquitur: annum
sexagesimum excessit & adhuc scholasticus tantum est: quo
genere hominum nihil aut simplicius aut sincerius aut me-
lius. nos uero quæ in foro uerisque litibus terimur multum malitiæ
(quamuis nolumus) addiscimus schola & auditorium ut ficta
causa res inermis innoxia est: nec minus felix senibus præ-
sertim: Nam quid in senectute foelicius quàm quod dulcissimum
est in iuuentute? quare ego isæum non disertissimum tantum.
uerum etiam beatissimum iudico: quem tu nisi cognoscere
concupiscis saxeus ferreusque es. proinde si non ob alia nosque
ipsum: at certe ut hunc audias ueni. Nunquam ne legisti Gaditanum
quendam Titi Liuii nomine gloriaque commotum ad uisendum
eum ab ultimo terrarum orbe uenisse: statimque ut uiderat abisset

Illitteratum iners ac pene etiam turpe est non puta-
re tantæ cognitione: qua nulla est iucundior nulla pulchrior: nul-
la denique humanior: dices: habeo hic quos legam non minus di-
sertos etiam: sed legendi semper occasio est: audiendi non semper: præ-
terea multo magis ut uulgo dicitur uiua uox afficit: Nam licet
acriora sint quæ legas: altius tamen in animo sedet: quàm pronuntiatio
uultus: habitus: gestus etiam dicentis affigit: nisi uero falsum puta

mus illud æschynis qui cum legisset rhodiis orationem Demosthenis: admirantibus cunctis adiecisse fertur: &

erat æschynes si Demostheni credimus fatebatur tamen longe melius eadem illa pronunciaſſe ipſum qui pepererat: quæ oia huc tendunt ut audias iſæum uel ideo tantum ut audieris. Vale.

C. Plinius Caluiniæ ſuæ ſalutem.

28

SI pluribus pater tuus uel uni cuiſlibet aliq̄ etiã mihi debuiſſet fuiſſet fortaffe dubitandum an adires hæreditatẽ etiã uiro grauẽ. Cum uero ego adductus aſſinitatis officio dimiſſis omnibus qui nõ dico moleſtiores: ſed diligentiores erant creditor ſolus extiterim: cumq; uiuente eo nubenti tibi in dotem centum millia contulerim. præter eam ſummã quã pater tuus quaſi de meo dixit: erat enĩ ſoluenda de meo: Magnũ habes facilitatis meæ pignus: cuius fidutiã debes famam defuncti pudoremque ſuſcipe: ad quod ne te magis uerbis quã rebus horter: Quicq; pater tuus mihi debuit acceptum tibi fieri iubeo. Nec ẽ quod uerearis ne ſit mihi iſta oneroſa donatio: Sunt q̄dem nobis omnino modicæ facultates: dignitas ſumptuoſa: reditus ppter conditionem agellorum neſcio minor an incertior. Sed quod ceſſat ex reſitu: frugalitate ſuppletur: ex qua uelut ex fonte liberalitas noſtra decurrit. Quæ tamen ita tẽperanda eſt: ne nimia profuſione inareſcat. Sed temperanda in aliis: in te uero facile ratio conſtabit: etiam ſi modum exceſſerit.

C. Plinius Luperco ſuo ſalutem.

29

Actionem frequenter & a te eſſagitatam & a me ſemper promiſſam exhibui tibi: nõdum tamen totam: adhuc enĩ pars eius ppolitur. Interim quæ abſolutio ra mihi uidebãt nõ fuit alienũ iudicio tuo traditũ iri. Rogo intentionem ſcribentis accommodes: nihil enim adhuc iter manus habui: cui maiorem ſolicitudinem præſtare deberẽ. Nam in cæteris actionibus exiſtimatiõĩ hominum diligen-

tia tantum & fides nostra: in hac etiam pietas subiicietur. Inde & liber creuit dum ornare patriam & amplificare gaudemus: pariterque & defensionis eius deseruimus & gloriæ: Tu tamen hæc ipsa quantum ratio exegerit reſeca. Quotiès enim ad fastidium legentium deliciasque respicio: intelligo nobis commendationem libri ex ipsa mediocritate petendam. Idem tamen qui a te hæc austeritatem exigo cogor id quod diuerſum est postulare ut in plerisque frontem remittas. Sunt enim quædam adolescentium auribus danda: præsertim si materia non refragetur: Nam descriptiones locorum quæ in hoc libro frequentiores erunt non historice tantum sed prope poeticæ prosequi fas est. Quod tamen si quis extiterit qui putet nos latius fecisse quam orationis facultas exigat: huius ut ita dixerim tristitiam reliquæ partes actionis exorare debebunt: adnixa certe sumus: ut quælibet diuersa genera lectorum per plures dicendi species teneremus: Ac sicut ueremur: ne quibusdam pars aliqua secundum suam cuiusque naturam non probetur: ita uidemur posse confidere: ut uniuersitatem omnibus uarietas ipsa commendet. Nam & in ratione ipsa conuiuiorum quamuis a plerisque cibus singuli temperemus: totam tamen cœnam laudare solemus omnes: nec ea quæ stomachus noster recusat adimunt gratiam illis a quibus capitur. Atque hæc ego sic accipi uolo: non tanquam assecutum esse me credam sed tanquam assequi laborauerim: Fortasse non frustra: si modo tu curam tuam admoueris: interim mox iis quæ sequentur dices te non posse satis diligenter id facere: nisi prius totam actionem cognoueris: Fateor: in præsentia tamen & ista tibi familiariora fient: & quædam ex his talia erunt: ut per partes emendari possint. Erſi enim auulsum statuæ caput aut membrum aliquod inspiceres: non tu quidem ex illo posses congruentiam æqualitatemque deprehendere: posses tamen iudicare an id ipsum satis elegans esset. nec alia ex causa præcipioꝝ

libri circunferuntur, quā quia existimatur pars aliqua etiā sine cæteris esse perfecta. longius me prouexit dulcedo quædam tecum loquendi. Sed iam finem faciam: ne modū quē tiam orationi adhibendum puto: in epistola excedā. Vale.

C. Plinius Auito suo salutem.

30 **L**ongum est altius repetere: nec refert: quemadmodū acciderit: ut homo minime familiaris cœnarē apud quendam ut sibi uidetur lautum & diligentem: Ut mihi sordidum simul & sumptuosum: Nā sibi & paucis optima quædam: Cæteris uilia & minuta ponebat, uinum etiā paruulis lagunculis in tria genera descripsit: non ut potestas eligēdi. Sed ne ius esset recusandi. Et aliud sibi & nobis: aliud minoribus amicis: Nam gradatim amicos habet: aliud suis nostrisque libertis: animaduertit qui mihi proximus recumbebat. Et an probarem interrogauit: Negauit tu ergo inquit quam cōsuetudinem sequeris? Eadem omnibus pono. Ad cœnam enim non ad notam inuito, cunctisque rebus exæquo: quos mēsa & toro æquauit. Etiam ne libertos: etiā: conuictores enim tunc: non libertos puto. Et ille: magni tibi constat? Minime, qui fieri potest, quia scilicet liberti mei non idem quod ego bibunt: sed idem ego quod liberti. Et hercule si gulæ temperes: non est onerosum: quo utaris ipse communicare cum pluribus. Illa ergo reprimenda: illa quasi in ordinem redigenda est si sumptibus parcas, quibus aliquando rectius tua continentia quam aliena cōtumelia cōfulas: Quorsus hæc: ne tibi optimæ indolis iuueni quorundam immensa luxuria spetiem frugalitatis imponat: conuenit autem amanti in te meo quotiens tale aliquid inciderit sub exemplo præmonere quid debeas fugere. Igitur memēto nihil magis esse uitādum: quam istam luxuriæ & fordiū nouam societate: quæ cum sint turpissima discreta ac separata turpius iunguntur. Vale.

C. Plinius Macrino suo salutem.

31

Heri a senatu Vestricio prícipe auctore Spurinæ triū
 phalis statua decreta est: non ita ut multis qui nun-
 quā in acie steterunt: nunquā castra uiderunt: nun-
 quam denique tubarum sonum nisi ī spectaculis audierūt:
 Veꝛ ut illis qui decus istud sudore & sanguine & factis affe-
 quebantur: Nam Spurina bruetorum regem ui & armis in-
 duxit in regnum ostentatoꝝ bello ferocissimam gentē: qđ
 est pulcherrimum uictoriæ genus: terrore p̄domuit: & hoc
 quidem uirtutis præmium. Illud solatiū doloris accepit: qđ
 filio eius Coctio quem amisit absens: habitus est Honor sta-
 tuæ: rarum id in iuvene: Sed pater hoc quoque merebatur:
 cuius grauiſſimo uulneri magno aliquo fomento medēdū
 fuit. Præterea Coctius ipse tam clarum specimen idolis de-
 derat: ut uita eius breuis & angusta debuerit hac ueluti im-
 mortalitate perfrui. Nam tanta ei grauitas: auctoritas: san-
 ctitas etiam ut posset senes illos puocare uirtute q̄bus nūc
 honore adæquatus est. Quo quidem honore quantum ego
 interpretor nō modo defuncti memoriæ dolori patris: ueꝛ
 etiam exemplo prospectum est: acuent ad bonas artes iuue-
 tutem: adolescentibus: ut digni sint modo: tanta præmia cō-
 stituta: acuent principes uiros ad liberos suscipiēdos & gau-
 dia ex superstitibus: & ex amissis tam gloriosa solatia. His
 ex causis statua Coctii publice lætor: nec priuatim minus:
 amaui cōsummatissimū iuuenē tā ardentem quā nūc impa-
 tienter requiro: Erit ergo pergratum mihi hanc effigiem
 eius subinde intueri: subinde respicere: sub hac consistere:
 præter hanc commeare. Etenim si defunctorū imagines do-
 mi positæ dolorem nostrum leuant: quanto magis eæ q̄bus
 in celeberrimo loco non modo species & uultus illoꝝ sed
 honos & gloria refertur. Vale.

C. Plinius Caninio suo salutem.

32

STudes: an piscaris: an uenaris: an simul omnia: pos-
 sunt enim omnia simul fieri ad larium nostrum:

Nam lacus pisces:feras siluæ: quibus lacus cingitur. Studia altissimus iste secessus affatim suggerit: Sed siue oia simul: siue aliquid facias non possum dicere:inuideo: angor tamē non & mihi licere:quæ sic concupisco:ut æger uinū balnea fontes.Nunq̄ hos:ne arctissimos laqueos: si soluere negat : abrumpam?nunq̄ puto. Nam in ueteribus negotiis noua acrescunt:nec tamen priora peraguntur:tot nexibus tot q̄ si cathenis maius indies occupationuu agmen extenditur.

C. Plinius Apollinari suo salutem.

33.

Nxium me & inquietum habet petitio Sexti Euritii mei:afficio cura & quam pro me sollicitudinē non adiu:quali p me altero patior & alioquin meus pudor mea existimatio mea dignitas i discrimen adducit. Ego sexto latū clauū a Cæsare nostro: ego q̄sturā ipetraui: meo suffragio peruenit ad ius tribunatus petēdi:quē nisi optinet in senatu:uereor ne decepisse Cæsarem uidear. Proinde adnitendum est mihi ut talem omnes eum iudicent qualē eū eē princeps mihi credidit:quæ causa si studium meum non incitaret:adiutum tamen cuperem iuuenem probissimū:grauissimum eruditissimum & omni deniq; laude dignissimū: Et quidem cū tota domo:Nam pater eius Eiritius clarus uir:sanctus:antiquus:disertus:atq; in agendis causis exercitatus quas sūma fide:pari cōstātia:nec uerecūdia minore defendit:habet auunculum.C. Septicium quo nihil uerius:nihil simplicius:nihil candidius:nihil fidelius noui:Omnes me certatim & tamen æqualiter amant:omnibus nūc ego i uno referre gratiā possum. Itaq; præhenso amicos:supplico:ambio domos:stationes circumeo:quātūq; uel auctoritate uel gratia ualeam precibus experior: Te quoque obsecro ut aliquam oneris mei partem suscipere tātū putes:reddā uices si reposces:reddam & si ne reposces:diligeris:coleris:freq̄ntaris. Ostende modo uelle te:nec deerunt qui quod tu uelis cupiant. Vale.

c

C. Plinius Octauio suo Salutem.

39

Hominem te patientem uel potius durū ac pene crudelē: qui tam insignes libros tam diu teneas: Quo usq; & tibi & nobis inuidebis: tibi maxima laude: nobis uoluptate. Sine per ora hominū ferantur: iisdemq; qbus Romana lingua spatiis peruagentur. Magna etiam longaq; expectatio est: quam frustrari adhuc & differe non debes. Enotuerunt quidam tui uersus & iuito te claustra tua refrerunt: hos nisi retrahis in corpus: quandoq; ut erroneus aliquem cuius dicantur inuenient: Habe ante oculos mortalitatem: a qua asserere te hoc uno monumēto potes. Nā cætera fragilia & caduca non minus quam ipsi homines occidūt desinuntq;: Dices ut soles amici mei uiderint: opto equidem amicos tibi tam fideles: tam eruditos: tam laboriosos: ut tantum curæ intentionisq; suscipere & possint & uelint. Sed dispice ne sit parum prouidum sperare ex aliis: quod tibi ipse non præstes: & de editione quidem interim ut uoles: recita saltem: quo magis libeat emittere: utque tandem percipias gaudium quod ego olim pro te non temere præsumo: Imaginor enim q; concursus: quæ admiratio te: qui clamor: qd; etiam silentiū maneat: quo ego cū dico uel recito nō minus quam clamore delector. Sit modo silentium acre & intentū & cupidum ulteriora audiendi: hoc fructu tanto tā parato desine studia tua infinita ista cunctatione fraudare: quæ cum modum excedit: uerēdum est: ne inertiæ & desidia uel etiā timiditatis nomen accipiat.

C. Plinius Arinio suo Salutem.

39

Solet esse gaudio tibi: si quid actū est i senatu ordine illo dignum: quamuis enim q; etis amore secesseris: ilidet tamē animo tuo maiestatis publicæ cura. ergo accipe quod p; hos dies actū ē personæ claritate famosum: seueritate exempli salubre: rei magnitudine æternum. Marius priscus acculantibus afris quibus procons. præfuit.

Omissa defensione iudices petit. Ego & Cornelius tacitus adesse puintialibus iussi: existimauius fidei nostræ cōuenire notum senatui facere excessiue priscum immanitate & seuitia crimina quibus dari iudices possent: cum ob innocētes condemnādos: interficiendos etiam pecunias accepisset: respondit fronto catus deprecatusq; est: ne qd ultra repetūdarum legem quæreretur: omniaque actionis suæ uela: uir mouendarū lachrymaz peritissimus quodā uelut uēto miserationis impleuit. Magna contentio: Magni utrinque clamores: aliis cognitionem senatus lege cōclusam: aliis liberā solutamq; dicentibus: quantumq; admisisset Reus: tantū uīdicandum. Nouissime consul designatus Iulius ferox uir rectus & sanctus Mario qdē iudices iterim cēsuit dādos: euocādos autem quibus diceretur inocent iū poenas uēdidisse: quæ sententia non præualuit modo: sed omnino post tātas disenssiones. fuit sola frequens: adnotatūq; est experimētis: quod fauor & misericordia acres & uehemētes primos ipetus habēt: paulatī cōsilio & ratiōe quasi restincta cōtidunt: Vnde euenit: ut quod multi clamore permixto tuentur: nemo tacentibus cæteris dicere uelit. patelcit enim cum separaris a turba contemplatio rerum: quæ turba teguntur: uenerunt qui adesse erant iussi Vitelius honoratus. & Flauius Martianus: ex quibus honoratus trecentis milibus exilium equitis Romani septemq; amicorum eius ultimam poenā: Martianus unius equitis Romani septigentis milibus plura supplicia arguebat emisse: erat enim fustibus cæsus: Dam-natus in metallū: strangulatus in carcere: Sed honoratū cognitioni senatus mors opportuna subtraxit. Martianus iductus est absente prisco. Itaq; tutius cerealis cōsularis iure lenatorio postulauit: ut priscus certior fieret. Siue quia miserabiliorē: siue qa iuidiosiorē fore arbitrabat si p̄sens fuisset: siue (quod maxime credo) quia æquissimū erat cōmune crimē ab utroq; detēdit: & si dilui nō potuisset i utroq; puniri

C ii

Dilata est res in proximum senatum: cuius ipse conspectus augustissimus fuit: princeps præsidebat: erat enim consul: adhuc Ianuarius mensis cum cætera tum præcipue senatorum frequentia celeberrimus: præterea causæ amplitudo auctaque dilatione expectatio & fama insitumque mortalibus studium: magna & inusitata noscendi omnes undique exciuerat: imaginare quæ sollicitudo nobis: qui metus: quibus super tanta re in illo coetu præsentem Cæsarem dicendum erat. Equidem in senatu non semel egi: quoniam nusquam audiri benignius soleo: tunc me tamen ut noua omnia nouo metu permouebant obseruabaturque: (præter illa quæ supra dixi) causæ difficultas: stabat modo consularis: modo septemuir Epulonum: iam neutrum. Erat igitur perquam onerosum accusare damnatum: quem ut premebat atrocitas criminis: ita quasi peractæ miseratio damnationis tuebatur: ut cumque tamen animum cogitationemque collegi: Cœpi dicere non minore audientium assensu quam sollicitudine mea: dixi horis pene quinque. Nam, xxii. clepsydri quas spaciosissime acceperam: sunt additæ quatuor: Adeo illa ipsa quæ dura & aduersa dicturo uidebant: secunda dicenti fuerunt: Cæsar mihi tantum studium: tantam curam etiam (nimum est enim dicere sollicitudinem) præstitit: ut libertum meum post me stantem sæpius admoneret uoci laterique consulerem: cum me uehementius putaret intendi: quam gracilitas mea perpeti posset. Respondit mihi per Martiano Claudius Marcellinus: missus deinde senatus & reuocatus in posterum. Neque enim iam inchoari poterat actio nisi noctis interuentu scindere. Postero die dixit per Mario saluius liberalis uir subtilis: dispositus: acer: dilertus. In ipsa uero causa omnes artes suas per tulit. Respondit Cornelius tacitus eloquentissime: & quod eximium orationi eius inest. Dixit pro Mario rursus Fronto cæsius insigniter: utque iam locus ille poscebat: plus in precibus temporis: quam in defensione consumpsit: huius actionem uespera inclusit: non tamen sic ut abrumperet.

Itaque in tertium diem probationes exierunt. Iam hoc ipm pulchrum & antiquū senatū nocte dirimi: triduo reuocari: triduo contineri. Cornutus tertullus consul designatus uir egregius & pro ueritate firmissimus censuit septingenta milia quæ acceperat Marius ærario inferenda: Mario urbe italiaque interdicendum. Martiano hoc amplius Africa: i fine sententiæ adiecit: quod ego & tacitus iuncta: aduocatiōe diligenter fortiterq; functi essemus arbitrari senatum: ita nos fecisse ut dignum mandatis partibus fuerit: assenserunt cōsules designati: omnes etiam consulares usque ad Pompeiū collegam: ille & septingenta milia ærario inferenda: & Martianum in quinquēniū relegādum: Mariū repetundarū poenæ: quam iam passus esset censuit relinquendū: Erant in utraq; sententia multi: fortasse etiam plures in hac uel solutiore uel molliore: Nam quidam ex illis quoq; q Cornuto uidebantur assensi: hunc qui post ipsos censuerat sequebāt. Sed cum fieret dissensio. qui sellis cōsulū astiterant i Cornuti sententiam ire cœperunt: Tum illi q se collegæ anumerari patiebantur: in diuersum transierunt. collega cū paucis relictus multum postea de ipulsoribus suis præcipue de Regulo questus est: qui se in sententia quam ipse dictauerat deseruisset. Est alioquin tam mobile ingenium Regulo ut plurimum audeat: plurimum timeat. hic finis cognitiōis apli-
 fimæ: superest tamen nō leue hostilius. firmi-
 nus Legatus Marii prisici: qui permixtus causæ grauer uehementerque uexatus est. Nā & rationibus Martiani & sermoni: quem ille habuerat in ordine leptitanorum operā suā prisico ad turpissimū ministerium commodasse: stipulatusque de Martiano quinquaginta milia denarioꝝ pbabatur: ipse præterea accepisse sestertia decem milia Foedissimo qdem titulo nomine unguētarii Qui titulus a uita hominis compti semper & pumicati non abhorrebat. Placuit censente Cornuto referri de eo pxio senatu. Tunc enī casu icertū

c iii

an conscientia abfuerat. Habes res urbanas : inuicē rusticas
scribe: quid arbusculæ tuæ: quid uineæ: quid segetes agunt:
quid oues delicatissimæ. In summa nisi æque longā epistolā
reddis: non est quod postea nisi breuissimam expectes.

C. Plinius Arrinio suo salutem.

36
Illud quod superesse Marii prisci
causæ p̄xime scripserā nescio an satis circūcisū tamē
& abraſū est. firminus inductus in senatū. Respōdit
crimini noto: secutæ sunt diuersæ sentētiaē consulū designa
torū. Cornutus tertullus censuit ordine mouendū. Acutius
nerua in sortione p̄intiaē rationē eius non habendā. Quæ
sententia tanquam mitior uicit: cum sit alioquin durior tri
stiorq; Quid enim miserius quam exectum & exemptum
honoribus senatoriis labore & molestia non carere? Quid
grauius: quā tāta ignominia affectū nō in solitudine latere?
Sed in hac altissima specula conspiciendum se monstrādū
que præbere: præterea quid publice minus aut cōgruēs aut
decorum notatum a senatu in senatu sedere: illisq; ipsis a quibus
sit notatus æquari? & summotum a proconsulatu quia se
in legatione turpiter gesserat de proconsulibus iudicare: dā
natumq; sordium uel damnare alios uel absoluerē: sed hoc
pluribus uisum est. Numerantur enim sententiæ: non pon
derātur. nec aliud in consilio publico fieri potest: In quo ni
hil est tam inæquale: quam æqualitas ip̄a: Nam cum sit ip̄a
prudētia: par omnium ius est: Impleui promissum priorisq;
epistolæ fidem exolui: quam ex spatio temporis iā recepisse
te colligo. Nam festināti & diligenti tabellario dedi: nisi quod
impedimenti in uia passus est. Tuæ nūc partes ut primū il
lā deinde hanc remuneres litteris. Quales istinc redire uber
timæ possunt. Vale.

C. Plinius Prisco suo salutem.

37
In tu occasiōes obligādi me auidiſſie āplecteris: & ego
tibi libētius debeo. duabus ergo d̄ causis a te potis

simum petere cōstitui quod impetratum maxime cupio: re-
 gis exercitum amplissimum: Hinc tibi beneficiorum larga
 materia: longum præterea tempus: quo amicos tuos exorna-
 re potuisti: cōvertere ad nostros: nec hos quidē multos. Mal-
 les tu quidem multos: sed meæ uerecūdiæ sufficit unus aut
 alter ac potius unus. Is erit uocoīus Romanus: pater ī eque-
 stri gradu clarus: Clarior uitricus īmo pater alius: nam huic
 quoq; nomini pietate successit mater. E primis ipse citerio-
 ris. Hispaniæ: scis quod prouintiæ iudicium illius: scis q̄ra
 sit grauitas: flamen proxime fuit, hunc ego cū simul studere
 mus arēte familiariterq; dilexi. Ille meus ī urbe: ille ī secessu
 contubernalis. Cū hoc seria: cū hoc iocos miscui: Quid enī
 aut illo fidelius amico: aut sodale iucundius: mira ī sermōe:
 mira etiā ī ore ip̄o uultuq; suauitas. Ad hoc īgeniū excussū:
 subtile: dulce: facile: eruditū in causis agendis. Epistolas qdē
 scribit ut musas ip̄as latine loq; credas. Amat a me plurimū
 nec tamen uincit: Equidem iuuenis statim iuueni quantū
 potui per ætatem auuidissime contuli: & nup̄ ab optimo pri-
 cipe trium liberorum ius impetrari. quod quanquā parce
 & cum dilectu daret: mihi tamen tanquā eligerer indulsit:
 hæc beneficia mea tueri nullo modo melius quā ut augeam
 possum: præsertim cū ipse illa tā grate interptet̄: ut dū prio-
 ra accipit: posteriora mereat̄. habes q̄lis quā pbatus carusq;
 sit nobis. Quē rogo p̄ īgenio p̄ fortuna exornes tua. In pri-
 mis ama hominē. Nā licet tribuas ei quantū amplissimū po-
 tes: nihil tamē amplius pōt amicitia tua: cuius eē eū usq; ad
 itimā familiaritatē capacē quo magis scires breuiter tibi stu-
 dia mores oēm deniq; uitā eius expressi. extēderē preces: ni-
 si & tu rogari diu uolles: & ego tota hoc epistola fecissē: Ro-
 gat enī & quidē efficacissime q; reddit causas [rogandī.

C. Plinius Maximo suo salutem.

38

Ex opiaris: distrigor cētū uitalibus causis: q̄ me exer-
 cet magis q̄ delectat: Sūt enī pleræq; paruæ & exiles.

c. iiii.

Raro incidit uel personarum claritate uel negotii magnitudine
infigis: ad hoc pauci cum quibus iuuat dicere: ceteri audaces
atque etiam magna ex parte adulescentuli obscuro ad declamandum
huc transeunt tam irreuerenter: & temere: ut mihi Attilius noster
expressisse dixisse uideatur: sic in foro pueros a ceteris uirilibus causis
auspicari: ut ab homero in scholis. nam hic quoque ut illic primum
coepit esse quod maximum est: at hercule ante memoriam meam: ita
maiores natu solent dicere. ne nobilissimis quidem adulescentulis
locus erat nisi aliquo consulari producente: tanta ueneratione pul-
cherrimum opus colebatur. nunc refractis pudoris & reuerentiae
claustris omnia patet omnibus. Nec inducuntur sed irrumpunt: sequuntur
auditores actoribus similes conducti & redempti mancipes:
conueniunt a conductis & redemptis: in media basilica tam palam
sportulae quam in triclinio dantur. Ex iudicio in iudicium pari
mercede transitur: Inde iam non inurbane

uocantur iisdem la-
tinum nomen impositum est laudiceni: & tamen crescit in dies
foeditas utraque lingua notata Heri duo nomeclatores mei:
habent sane aetatem eorum: qui nuper togas sumpserunt: ter-
tis denariis ad laudandum trahebantur: tanti constat: ut sis
disertissimus: hoc pretio quamlibet numerosa subsellia implentur:
hoc ingens corona colligitur: hoc infiniti clamores commouentur:
cum mesochorus dedit signum: opus est enim signo apud non
intelligentes ne audientes quidem. Nam plerique: non audi-
unt nec ulli magis laudant. si quando transibis per basilicam
& uoles scire quo modo quisque dicat. nihil est quod tribunal
ascendas: nihil quod tu prebeas aurem: facilis diuinatione. Scito enim
pessime dicere: qui praeter ceteris laudabitur maxime: primus
huc audiendi morem induxit Largius Licinius haec tamen
tamen ut auditores corrogaret. Ita certe ex Quintiliano praec-
eptore meo audisse memini: narrabat autem ille: affectabar
domitium afrum: cum apud centum uiros diceret grauius
& leuiter. hoc enim illi actionis genus erat. audit ex prolixo immodicum

insolitumque clamorem: admiratus reticuit: ubi silentium factum est repetit quod abruperat. Iterum clamor: iterum reticuit. Et post silentium coepit idem tertio: nouissime quis diceret quaesit. Responsum e licinius: tum intermissa causa: centumviri inquit hoc artificium perit: quod alioquin perire incipiebat. cum perisse afro uideretur. Nunc uero prope funditus extinctum & euersum est: pudet referre: quae qua fracta pronunciatione dicantur: quibus qua teneris clamoribus excipiantur: plausus tatum ac sola cymbala & tympana illis canticis desunt: ululatus quidem (: nec enim alio uocabulo potest exprimi:) theatris quoque indecora laudatio large supersunt. Nos tamen adhuc & utilitas amicorum & ratio aetatis moratur ac retinet. Veremur enim ne forte non has indignitates reliquisse sed labore fugisse uideamur. Sumus tamen solito rariores quod initium est gradatim desinendi.

C. Plinius Valeriano suo salutem.

38

Vo modo te ueteres marli tui? Quo modo emptio noua: placent agri postquam tui facti sunt? Rarum id quidem, nihil enim aequae gratum est adeptis quam concupiscentibus, me pro dia materna parum commode tractant: delectant tamen ut materna: alioquin longa patientia occalui, habent hunc finem assiduae querelae: quod quaeri pudet.

C. Plinius Anniano suo salutem.

39

V quidem pro caetera tua diligentia admones me codicillos atiliani qui me ex parte instituit heredem pro non scriptis habendos, quia non sint confirmati testamento: quod ius ne mihi quidem ignotum est: cum sit iis etiam notum qui nihil aliud sciunt: sed ego propria quadam lege mihi dixi: ut defunctorum uoluntates etiam si iure deficerent quasi perfectas tuerer: constat autem codicillos istos atiliani manu scriptos: Licet ergo non sint confirmati testamento: a me tamen ut confirmati obseruabuntur: Praesertim cum delatori locus non sit. Nam si uerendum esset: ne quod ego dedissem populus eriperet:

cunctatior fortasse & cautior eē deberem. Cum uero liceat
hæredi donare quod in hæreditate subsedit: nihil est qđ ob
stet illi meæ legi cui publicæ leges nō repugnant. Vale.

C. Plinius Gallo suo salutem.

100. 90.
Miraris cur me laurētīnū uel (si ita maius) laurens meū
tātō opere delectet: desinas mirari cū cognoueris gra
tiā uillæ: opportunitatē loci: littoris spatium: decē &
septē milibus passuū ab urbe secessit: ut pactis q̄ agēda fue
rint saluo iā & cōposito die possis ibi manere: Adit nō una
uia: Nā & laurētina & hostiēsis eodē ferūt: sed laurētina a q̄r
to decimo lapide, hostiēsis ab undecimo reliquēda ē. Vtriq̄
excipit iter aliq̄ ex pte arenosum iūctis paulo gtauius & lon
gius: equo breue & molle: uaria hinc atq̄ inde facies: Nā mō
occurrētibus siluis uia coarctatur: mō latissimis pratis diffū
dit & patescit, multi greges ouiuū: multa ibi equorū bouūque
armenta: quæ mōtibus hyeme depulsa herbis & tepore uer
no nitescūt, uilla usibus capax: Nō sūptuosa tutela: cuius in
prima pte atriuū frugi nec tamē sordidū: deīde porticus ī. O.
litteræ similitudinē circūactæ: q̄bus paruula sed festiua area
īcludit: egregiū aduersū tēpestates receptaculū: nā speculari
bus ac multo magis īminētibus tectis muniūt. Est cōtra me
dias cauediū hilare: mox tricliniū satis pulchrū qđ in littus
excurrit: ac si quādo Africo mare īpulsū ē fractis iā & no
uissimis fluctibus leuiter adluūt. Vndiq̄ ualuas at̄ fenestras
nō minores ualuas habet: atq̄ ita a lateribus a fronte q̄si tria
maria p̄spectat: A tergo cauediū: porticū: areā: porticū rur
sus: mox atriuū siluas & lōginquos respicit mōtes: huius a læ
ua retractius paulo cubiculū est amplū: Deīde aliud minus:
quod altera fenestra admittit oriētē: occidētē altera retinet.
hæc & subiacēs mare lōgius qđ sed securius itueēt: huius cu
biculi & illius triclinii obiectu īcludit̄ angulus: q̄ purissimū
solē cōtinet & accēdit: hoc hibernaculū hoc etiam gymnasi
um meorum est, ibi omnes silent uenti exceptis q̄ nubilum

inducunt & serenum anteq̄ usum loci eripiunt: Adnectitur
 angulo cubiculū ī aspida curuatum; quod ambitum solis fe-
 neltris omnibus sequitur. parieti eius in bibliothecæ speciē
 a mariū insertū; est: q̄ nō legendos libros sed lectitandos ca-
 pit: adhæret dormitoriū mebræ & transitu interiacente qui
 suspensus & sublatus cōceptū uaporē salubri tēpamēto huc
 illucq; digerit & ministrat. reliqua pars lateris huius seruoq;
 libertorūq; usibus detinetur plerisq; tam mundis: ut accipe
 hospites possint. ex alio latere cubiculū est politissimū deīde
 uel cubiculum grāde uel modica cōenatio: quæ plurimo so-
 le plurimo mari lucet. Post hanc cubiculū cū procestrio: al-
 titudine æstiuum: munimento hibernum. Est enim subdu-
 ctum omnibus uentis: Huic cubiculo aliud & procestriō cō-
 muni pariete iungūtur: inde balinei cella frigidaria spaciofa
 & effusa; cuius ī contrariis parietibus duo baptisteria uelut
 eiecta sinuant; abunde capacia: sin mare ī pximo cogites: ad-
 iacet unctuariū: hypocaustum: adiacet p̄pingeon balinei:
 Mox duæ cellæ magis elegantes quam sūptuosæ. cohæret
 calida piscina mirifice: ex qua natantes mare aspiciunt: Nec
 procul spæristerion: quod calidissimo soli īclinato iā die oc-
 currit: hinc turris erigitur: sub qua zetæ duæ totidē in ipsa.
 præterea cōenatio quæ latissimū mare longissimum littus
 amoenissimas uillas prospicit. Est & alia turris: ī hac cubicu-
 lum: in quo sol nascitur conditurque: lata post apotheca: &
 horreum. Sub hoc triclinium qd' turbati maris nō nisi fra-
 gorem & sonum patitur eumq; iam languidum ac desinen-
 tem: ortum & gestationem uidet: qua ortus includitur: ge-
 statio buxo aut rore marino ubi deficit buxus ambitur.
 Nam buxus qua parte defenditur tectis: abunde uiret: apto
 cœlo apertoq; uento & quanquā lōginqua aspergine maris
 inarescit. adiacet gestationi īteriore circuitu uinea tenera &
 umbrosa nudisq; etiā pedibus mollis & cedēs: hortū morus
 & ficus frequens uestit: quarū arborum illa uel maxie ferax

est terra: malignior cæteris: ac non deteriore q̄ maris facit
cœnatio remota a mari fruit. Cingit Zetis duabus a tergo
quarum fenestris subiacet uestibulu uile & hortus alius pi-
guior & rusticus. hinc cryptoporticus prope publici operis
extéditur. Vtrinq; fenestræ a mari plures: ab horto singulæ
& alterius pauciores: Hæ cum serenus dies & immotus om-
nes: cum hinc uel îde uentus inquietus: qua uenti quiescūt.
Sine iniuria patent: ante cryptoporticum Xystus uiolis odo-
ratus: teporem solis îfusi repercussu cryptoporticus auget:
quæ ut tenet solem sic aquilonem inhibet submouetq;: quã
tumque calor is ante: tantum retro frigor is: similiter Africũ
sistit atque ita diuersissimos uentos alium alio latere fran-
git & finit. hæc iucunditas eius hyeme: maior æstate: Nam
ante meridiem xystum: post meridiem gestationes horti q;
proximam partem umbra sua temperat: quæ ut dies creuit
decreuitque modo breuior modo longior hac uel illac ca-
dit: ipsa uero cryptoporticus tunc maximæ caret sole cum
ardentissimus culmini eius insistit: Ad hoc patentibus fene-
stris fauonios accipit transmittitq;: nec unquam aere pigro
& manente ingrauescit. In capite xysti deinceps cryptoppor-
ticus horti Zeta est amores mei: re uera amores: iple posui: In
hac heliocaminus quidem alia Xystũ alia mare utraq; soles:
cubiculum autem ualuis. cryptoporticum fenestra p̄spicit:
mare contra parietem medium Zeta per quam elegãter re-
cedit: quæ specularibus & uelis obductis reductisue mō adi-
citur cubiculo: modo auferit: lectum & duas cathedras ca-
pit: a pedibus mare: a tergo uillæ: a capitæ siluæ tot facies lo-
corũ totidẽ fenestris & distinguit & miscet. Iunctũ est cubi-
culũ noctis & somni: nō illd̄ uoces seruolorũ: nō maris mur-
mur: nō tēpestatũ motus. nō fulgurũ lumẽ ac ne diẽ quidẽ
sentit nisi fenestris apertis: tam alti abditiq; secreti: illa ratio
quod interiacens andron parietẽ cubiculi horti q; distiguit.
Atq; ita omnem sonum media inanitate cōsumit. applicitũ

est cubiculo Hipocausto pexiguū qđ angusta fenestra sup-
 positū calorē ut rō exigit aut effūdit aut retinet: pcestrium
 deide ac cubiculū porrigit ī solē quē oriētē statim exceptū
 ultra meridiē obliquū qđē sed tamē seruat. In hāc ergo zetā
 cū me recipio: abesse mihi etiā a uilla mea uideor. Magnāq;
 eius uoluptatē ecce saturnalibus p̄cipue capio cū reliq; pars
 tecti licētia dieꝝ festisq; clamoribus p̄sonat: nā nec ip̄e meo
 rū lusibus: nec illi studiis meis obstrepūt: hāc utilitas: hāc
 amœnitas deficit aq; saliet̄i: sed puteos ac potius fōtis habet:
 sunt enī ī sūmo & oīo littoris illius mira natura: quocunq;
 loco moueris humū obuius & paratus humor occurrit isq;
 sincerus ac ne leuiter qđē tanta maris uicinitate corruptus.
 Suggestūt affatim ligna p̄ximæ siluæ: cæteras copias hostiē-
 sis colonia ministrat: frugi qđē homini sufficit etiam uicus
 quē una uilla discernit: in hoc balnea meritoria tria. Magna
 cōmoditas si forte balneū doīni uel subitus aduētus uel bre-
 uior mora calefacere dissuadeat. Littus ornāt uarietate gra-
 uissima nūc cōtinua: nūc ītermis̄sa tecta uillag;: quæ p̄stant
 multag; urbiū faciē siue ip̄o mari siue ip̄o littore utare: qđ
 nōnūq; lōga trāqlitas mollit: sæpius frequēs & cōtrarius flu-
 ctus idurat. mare nō sane p̄tiosis piscibus abūdat: soleas ta-
 mē & Isq;llas optimas egerit: Villa uero nostra ēt mediterræ-
 neas copias p̄stat: lac ī pr̄is: Nā illuc e pascuis pecora cōueni-
 unt: si qđo aq; umbræue sectāt. Iustis ne de causis eū tibi ui-
 dōr icolere īhabitare diligere secessū: quē tu nimis urbanus
 es nisi cōcupiscis atq; utinā cōcupiscas: ut tot tātisq; dotib;
 uillulæ nostræ maxia cōmēdatio ex tuo cōtubernio acedat

C. Plinius Mario suo Salutem.

21

Vid a te iucūdius mihi potuit iniungi quam ut præ-
 ceptorem fratris tui liberis quærerem: Nam & bene-
 ficio tuo in scholā redeo. Et illam dulcissimā ætatē
 quasi resumo: sedeo inter iuuenes ut solebā. Atq; etiam ex-
 perior quantum apud illos auctoritatis ex studiis habeam:

Nam proxime frequēti auditorio iter se corā multi ordinis nostri clare iocabantur: intraui: conticuerunt. Quod nō referrem: nisi ad illorum magis laudem quam ad meam pertineret. Ac nisi sperare te uellem posse fratris tui filios probe dilcere: quod superest cum omnis qui profitentur audiero: quid de quoque sentiam scribam efficiamque: quantum tamen epistola consequi poterō: ut ipse omnes audisse uidearis. debeo enim tibi: debeo memoriæ fratris tui hanc fidem hoc studium præsertim super tanta re: nam quid magis interest nostra quam ut liberi dicerem tui nisi nunc illos magis amares. Et ut digni illo patre te patruo reperiātur: quam curam etiā si mihi non mandasses uindicassē. Nec ignoro suscipiendas offensas in eligendo p̄ceptore. Sed oportet me non modo offensas: uerum etiam similtates pro fratris tui filiis tam æquo animo subire quam parentes pro suis. Vale
C. Plinius Cereali suo salutem dicit.

92 **H**ortaris ut orationem amicis pluribus recitem: faciā quia hortaris: quamuis uehementer addubitē: neq̄ enī me p̄terit actiones quæ recitent: impetū omnē calorem ac prope nomen suum perdere: ut quas soleant cōmendare simul & accendere iudicium cōfessus celebritas aduocatorum expectatio euentus fama nō unius actoris diductumq̄ in partes audiētium studium: ad hoc dicētis gestus incensus: discursus etiam: omnibusq̄ motibus animi cōsentaneus uigor corporis: unde accidit: ut hi qui sedentes agūt quamuis illis maxima ex parte super sint eadem illa quæ stātibus: tamen hoc quod sedent quasi debilitētur & deprimātur. recitantium uero præcipua pronunciationis adiuuētā oculi manus præpediunt. Quo minus mirū est si auditorū itentio relanguescit: nullis extrinsecus aut blādimētis capta aut aculeis excitata. his accedit q̄ oratio d̄ q̄ loquor pugna & contērosa est. porro ita natura cōparatum est: ut ea quæ scripsimus cum labore: etiam cum labore audiri putemus.

Et sane quotus quisque tam rectus auditor: quem non potius dulcia hæc & sonantia: quam austeræ & pressa delectent. Est quidem omnino turpis ista discordia: est tamen quod plerumque euenit: ut aliud auditores: aliud iudices exigant: cum alioquin præcipue auditor affici debeat: quibus idem si foret iudex maxime promoueret. potest tamen fieri ut quæquæ in his difficultatibus libro istius nouitas lenocinetur: nouitas apud nostros: apud græcos enim est quiddam quæuis ex diuerso non tamen omnino dissimile. Nam ut illis erat moris leges quas ut contrarias prioribus legibus arguebant aliæque collatione conuincere: ita nobis esse repetundarum legi quod postularem cum hac ipsa lege cum aliis colligendum fuit: quod nequaquam blandum auribus auditorum tanto maiorem apud doctos habere gratiam debet: quanto minorem apud indoctos habet. nos autem si placuerit recitare adhibebimur sumus eruditissimum quæque: sed plane adhuc an sit recitandum examina tecum: omnesque quos ego moui in utraque parte calculos pone: idque elige in quo uicerit ratio: a te enim ratio exigetur: nos excusabit obsequium. Vale.

C. Plinius Caluissio suo salutem.

Ssem para: accipe auream fabulam: fabulas imo: nam me priorum noua admonuit. Nec refert a qua potissimum incipiam. Verania Pisonis grauer iacebat: huius dico Pisonis: quem Galba adoptauit: ad hanc Regulus uenit: primum impudentiam hominis: qui uenerit ad ægram: cuius marito inimicissimus: ipsi inuisissimus fuerat. Esto si uenit tantum: at ille etiam proximus thoro sedit: quo die: quæ hora nata esset: interrogauit: ubi audiuit: componit uultum: intendit oculos: mouet labra: agit digitos: computat: nihil nisi ut diu miseram expectatione suspendat. habes inquit climatericum tempus. sed euades: quod ut tibi magis liqueat aruspicem consulam: quem sum frequenter expertus. Nec mora: sacrificium facit: affirmat exta cum syderum significatione congruere. Illa ut in periculo credula poscit condicillos:

legatum Regulo scribit: mox ingrauescit: clamat moriens:
O hominem nequam perfidum ac plus etiam quã periurũ:
qui sibi per salutem filii peierasset: facit hoc Regulus nõ mi-
nus scelerate: quam frequẽter: quod iram deorum quos ipse
quotidie fallit i caput ifelicis pueri detestatur. Velleius Ble-
sus ille locuples. cõsularis nouissima ualitudine cõflictabat:
cupiebat mutare testamentum: Regulus qui speraret aliqd
ex nouis tabulis: quia nuper captare eum coeperat: medicos
hortari rogare quoquo modo spiritum homini progarẽt:
postquam signatum est testamentum: mutat personam: uer-
tit ad locutionem: iisdemque medicis: quousque miserum
cruciatis: quid iuidetis bonam mortem? cui dare uitam nõ
potestis: moritur Blesus & tanquam omnia audisset: Regu-
lo ne tantulum quidem: sufficiunt duæ fabulæ: an scholasti-
ca lege tertiam poscis: est unde fiat. Aurelia ornata femina
signatura testamẽtum sumpserat pulcherrimas tunicas: Re-
gulus cum uenisset ad signandum. Rogo inquit has mihi le-
ges: Aurelia hominẽ ludere putabat: ille serio instabat. nec
multa: coegit mulierem aperire tabulas: ac sibi tunicas quas
erat induta legare: obseruauit scribentem: inspexit an scrip-
sisset: & Aurelia quidem uiuit: ille tamen istud tanq̃ mori-
turam coegit: & hic hæreditates hic legata quasi mereatur
accipit: in ea ciuitate i qua
iam pridẽ nõ minora p̃mia imo maiora neqtia & iprobitas
quã pudor & uirtus habent. Aspice Regulum: qui ex pau-
pere & tenui ad tãtas opes per flagitia processit: ut ipse mihi
dixerit: cũ cõsuleret q̃ cito sextertium sexcẽties impleturus
esset: iuenisse se exta duplicata: quibus portendi milies & du-
cẽties habituræ: & habebit si mō ut coepit aliena testamẽta
qd̃ e iprobissimũ genus falsis ipis quoq̃ sunt illa dictauerit.

**Incipit liber Tertius feliciter. C. Plinius Caluisio suo sa-
lutem plurimam dicit.**

Sescio an ullum iucūdius tempus exegerim: quā
 quo nuper apud spurinā fui: adeo quidē: ut nemi
 nē magis in senectute: si mō senescere datum est:
 æmulari uelim: nihil enī ē illo genere uitæ disti
 ctius: me aut ut certus sidge: curus: ita uita ho
 minū disposita delectat: senū p̄sertim. Nā iuuenes adhuc cō
 fusa quædā & quasi turbata nō indecēt: senibus placida oīa
 & ordinata cōueniūt: qbus idustria sera: turpis ambitio est:
 hāc regulā spurina cōstātissime seruat: q etiā: pua hęc: si nō
 quotidie fiāt: ordine quodā: & uelut orbe circūagit: mane le
 ctulo cōtinet: hora secūda calceos poscit: ambulat milia pas
 suū tria: nec minus animū q̄ corpus exercet: si adsunt amici
 honestissimi sermōes explicāt. Si nō: liber legif̄ interdū etiā
 p̄sentibus amicis: si tamē illi nō grauēf̄. deinde cōsidet: & li
 ber rursus aut sermo potior libro: mox uehiculū ascēdit: as
 sumit uxorē singularis exēpli: uel aliquē amicorū: ut me p̄
 xime: q̄ pulchrū illud: q̄ dulce secretū: quātū ibi antiqtatis:
 quæ facta: quos uiros audias: qbus p̄ceptis iuuare. Quāuis
 ille hoc réperamētū modestiæ suæ idixerit: ne p̄cipere uidea
 tur: pactis septē millibus passuū: iteḡ ambulat mille: iteḡ re
 sidet: uel se cubiculo uel stilo reddit. scribit enī & qdē utra
 que līgua lyrica & doctissima: mira illis dulcedo: mira suaui
 tas: mira hilaritas: cuius gratiā cumulat sanctitas scribētis:
 ubi hora balinei nūciata ē: ē autē hyeme nona: æstate octa
 ua. ī sole si caret uēto ambulat nudus. Deīde mouet̄ pila ue
 hemēter & diu: nē hoc quoq; exercitatōis genere pugnat cū
 senectute: lotus accubat: & paulisper cibū differt. iterim au
 dit legentē remissius aliqd & dulcius: p̄ hoc oē tēpus liberū
 ē amicis uel eadē facere. uel alia si malint. apponit̄ cœna nō
 minus nitida quā frugū: ī argēto puro & antiquo: sunt ī usu
 & corīthia qbus delectat̄: & afficit̄: frequēter comedis cœ
 na distinguit̄: ut uoluptates quoq; studiis condianf̄: sumit
 aliqd de nocte & æstate: nemini hoc lōgū est: tāta comitate

cōuiuiū trahit: inde illi post septimū & septuagesimū annū
auriū oculorūq; uigor integer: inde agile & uiuidū corpus:
solaq; ex senectute prudentia: hāc ego uitā uoto & cogitatio
ne p̄sumo: ingressurus auidissime ut primum ratio ætatis re
ceptui canere permiserit: interim mille laboribus conteror:
quorum mihi & solatium & exemplum est idem spurina: nā
i le quoq; quoad honestum fuit obiit officia: gessit magistra
tus: p̄uicias rexit: multoque labore hoc otium meruit. Igit̄
eundem mihi cursum: eundem terminum statuo: idq; iam
nunc apud te subsigno: ut si me longius euehi uideris in ius
uoces ad hāc epistolam meam & quiescere iubeas: cum iner
tia crimen effugero. Vale.

C. Plinius Maximo suo salutem.

95 Quod ipse amicis tuis obtulisses: Si mihi eadem ma
teria suppeteret: id nunc iure uideor a te meis peti
turus. Arianus maturius alatinatiū est princeps: Cum
dico princeps nō de facultatibus loquor: quæ illi large sup
sunt: sed de castitate iusticia grauitate prudentia: huius ego
cōsilio ī negotiis: iudicio ī studiis utor. Nā plurimum fide:
plurimum ueritate: plurimum intelligentia præstat. Amat
me: (nihil possum dicere ardentius): ut tu, caret ambitu:
ideo se in equestri gradu tenuit. Cum facile posset ascendere
altissimum: mihi tamen ornandus excolendus est. itaq; ma
gni æstimo dignitati eius aliquid astruere iopinātis: ilciētis:
immo etiam fortasse nolentis: astruere autem quod sit iplē
didum nec molestum: cuius generis quæ prima occasio tibi
conferas in eum rogo: habebis me, habebis ipsum gratissi
mum debitorem. Quamuis enim ista non appetat: tā grate
tamen excipit: quam si concupiscat.

C. Plinius Corneliæ Hispullæ suæ salutem.

96 Quam patrem tuū grauissimū & sanctissimū uix sus
pexerim magis an amauerim dubitem: teq; & in me
moriā eius & in honorem tuū unice diligam: cupiā:

28

necesse est: atque etiam quantum in me fuerit enitar: ut filius tuus auo similis existat: equidē malo materno: quā illi paternus etiā clarus: spectatusque cōtigerit: pater quoque & patruus illustri laude conspicui: quibus omnibus ita demū similis adolescet: si imbutus honestis artibus fuerit: quas plurimū refert a quo potissimū accipiat: adhuc illum pueritiæ ratio: intra contubernium tuam tenuit: præceptores domi hūit: ubi est erroribus modica uel etiam nulla materia: iā studia eius extra limen proferenda sunt: iam circumspectendus rhetor latius: cuius scholæ seueritas: pudor ī primis: castitas cōstet. Adest enim adolescenti nostro cum cæteris naturæ fortunæque dotibus eximia corporis pulchritudo: cui in hoc lubrico ætatis nō præceptor modo: sed custos etiam rectorque quærendus est. Videor ergo demonstrare tibi posse Iulium genitorem: amatur a me: iudicio tamen meo nō obstat charitas hominis: quæ ex iudicio nata est: uir est emendatus: & grauis: paulo etiam horridior & durior: ut in hac licentia tēporum: quantum eloquentia ualeat: pluribus credere potes: nam dicēdi facultas aperta & exposita statim cernitur. Vita hominum altos recessus magnasque latebras habet: cuius pro genitore me sponforem accipe: nihil ex hoc uiro filius tuus audiet nisi pro futurum: nihil discet: quod necesse rectius fuerit: nec minus sæpe ab illo quam a te meque admonebitur: quibus imaginibus oneretur: quæ nomina: & quanta sustineat: proinde fauentibus diis trade eum præceptori: a quo mores primum: mox eloquentiam discat: quæ male sine moribus discitur. Vale.

C. Plinius Macrino suo salutem.

97 Vanuis & amici quos præsentēs habebā & sermōes hominum factum meum comprobasse uideāt: magni tamē existimo scire quod sentias tu: nā cuius itegre consilium exquirere optassem: huius etiā peracta iudiciū nosse mire cōcupisco. Cum publicum opus mea pecunia in

d ii

choaturus in thuscum excurrissem: accepto ut praefectus aera-
rii comenteu legati puincia bethycæ questuri de procōsula-
tu Cæcili classicus aduocatum me a senatu petierunt. Collegæ
optimi meique amantissimi de cōmunis officii necessitatibus
prælocuti excusare me & eximere tentarunt: factum est senatus
consultum perquam honorificum: ut daret prouintialibus
patronus: si ab ipso me impetrassent: legati rursus inducti:
uerge me iam præsentem aduocatum postulauerunt implorantes
fidem meam: quam essent contra massam bebiuum experti:
allegantes patrocini foedus: secuta est senatus clarissima assen-
sio: quæ solet decreta præcurrere: Tū ego desino inquit P. C. pu-
tare me iustas excusationis causas attulisse: placuit & mode-
stia sermonis & ratio: cōpulsit autem me ad hoc cōsulū nō so-
lū cōsensus senatus: quāquam hic maxime: uerum etiam ali-
quidā minores sed tamē numeri: ueniebat in mentem priores
nostros etiam singulorum hospitem iniurias accusatiōibus
uolūtariis executos: Quo deformius arbitrabar publici ho-
spicii iura negligere: præterea cū recordarer quāta per hūsdē
bethycis priore aduocatione etiā pericula subissem cōseruā-
dū ueteris officii meritū nouo uidebam. Est. n. ita cōperatū:
ut antea beneficia subuertas: nisi illa posteriobus cumu-
les. Nā quilibet sæpe obligati si quid unū neges: hoc solū memi-
nerunt quod negatū est: ducebar et quo decesserat classicus: amo-
tūque erat quod in eiusmodi causas solet esse tristissimū periculū
senatoris: uidebam ego aduocationi meæ nō minorem gratiā quā
si uiueret ille propositā inuidiā nullā in summa cōputabam
si munere hoc iam tertio fungerer faciliorem mihi excusationem
fore si quis incidisset: quē deberem accusare. Nā cum est omnium
officiorum finis aliquis: tum optime libertati uenia obsequio
præparatur: audisti consilii mei motus: superest alterutra ex
parte iudicium tuum: in quo mihi æque iucūda erit simpli-
citas dissentiens quam comprobantis auctoritas.

C. Plinius Marco suo salutem.

98

Pergratum est mihi: quod tam diligenter libros auunculi mei lectitas: ut habere omnes uelis: quærasque qui sint omnes: fungar indicis partibus atque etiam quo sint ordine scripti: notum tibi faciam. Est enim hæc quoque studiosis non iniucunda cognitio: de iaculatione equestri unus: hunc cum præfectus alæ militaret: pari ingenio curaque composuit: de uita Põponii Secundi duo: a quo singulariter amatus hoc memoriae amici quasi debitum munus exoluit. belloque germaniæ. xx. quibus omnia quæ cum germanis gessimus bella collegit. Inchoauit cum in germania militaret: somnio monitus. Astitit enim ei quiescenti drusi neronis effigies: quæ germaniæ latissime uictor ibi periit: commendabat memoriã suã: orabatque: ut se ab iniuria obliuionis assereret. studiosi tres in sex uolumina propter amplitudinẽ diuisi: quibus oratorẽ ab icunabulis instituit & perficit: dubii sermonis octo scripsit sub Nerone nouissimis annis cum omne studioque genus paulo liberius & erectius piculosum seruitus fecisset: a fine aufidii bassi. xx. unus: naturæ historiarum. xxxvii. opus diffusum eruditum: nec minus uariũ quàm ipsa natura: miraris quod tot uolumina multaque in his tam scrupulosa homo occupatus absoluerit: magis miraberis si scieris illum aliquãdiu casu actitasse: decessit se anno sexto & quinquagesimo: medium tempus distentum impeditumque: qua officiis maximis: quàm amicitia principum egisse: Sed erat acre ingenium: incredibile studiũ: summa uigilantia: lucubrare uulcanalibus incipiebat: non auspicandi causa: Sed studendi: æstate a nocte multa: hyeme uero ab hora septima: uel cum tardissime ab hora octaua: sæpe sexta: erat sane somni parcissimi: nonnunquam etiam inter ipsa studia instantis & differentis: ante lucem ibat ad Vespasianum imperatorem: nam ille quoque noctibus utebatur: inde ad legatum sibi officium: reuersus domũ: quod reliquum temporis studiis reddebat: post cibum sæpe: quem interdum leuẽ & facile ueterum more sumebat: æstate si quid otii: iacebat in sole: liber legebatur:

d iiii

annotabat excerpbatq; nihil enī legit: quod non excerpere:
dicere etiam solebat nullum esse librum tam malum ut nō
aliqua ex parte prodesset: post solē plerunq; frigida lauabat
aqua: deinde gustabat: dormiebatq; minimum. Mox quasi
alio die studebat in coenæ tempus: super hāc liber legebat:
annotabatur: & quidem cursim: Memini quendā ex amicis
cum lector quædam perperam pronunciaisset reuocasse: &
repeti coegisse. huic auunculum meum dixisse intellexeras
nepe: cum ille annuisset: Cur ergo reuocabas: decē amplius
uersus hac tua interpellatione perdidimus: tanta erat parsi-
monia temporis. Surgebat æstate a coena luce hyeme intra
primā noctis: & tanquā aliqua lege cogēte hęc iter medios
labores urbisque fremitum: in secessu iolum balnei tempus
studiis eximebatur. Cū dico balnei: de interioribus loquor.
Nam dum dstringitur tergiturque: audiebat aliquid aut di-
ctabat: In itinere quasi solutus cæteris curis huic uni uaca-
bat. ad latus notarius cū libro & pugilaribus: cuius manus
hyeme manicis muniebātur. ut ne cæli quidē asperitas ullū
studii tempus eriperet: qua ex causa romæ quoque sella ue-
hebatur: repeto me correptum ab eo cur ambularē: poteras
īquit has horas nō perdere: nā p̄ire omne tēpus arbitrabas:
quod studiis non īpartiretur: hac intētionē tot ista uolumi-
na peregit: electorumq; cōmentarios centū sexaginta mihi
reliquit: opistographos quidem & minutissimis scriptos: q̄
ratōne multiplicatur hic numerus: referebat ip̄e potuisse se
cum procuraret ī hispania uendere hos cōmentarios Lartio
Licinio quadringentis millibus nummum: & tunc aliquāto
pauciores erāt. Nō ne uideat tibi recordāti q̄tū legerit: q̄tū
scripserit: nec in officiis ullis nec in amicitia principis fuisse:
rursus cum audis quid studiis laboris impenderit: nec scrip-
sisse satis nec legisse: Quid est enī quod nō ille aut occupa-
tiones impedire: aut hęc instantia non possit efficere? itaq;
soleo ridere: Cum me quidam studiosum uocant: qui si cō-

scriptus & in
Interpretat. in. op
retro. & stographa
scribo

parer illi: sum desidiosissimus. Ego autem tantum quem partim publica partim officia amicorum distringunt: quos ex istis quae tota uita litteris assident collatus illi non quasi somno & inertiae deditus erubescat: extendi epistolam: cum hoc solum quod requirebas scribere destinassem: quos libros reliquisset: confido tamen haec quoque tibi non minus grata: quam ipsos libros futura. Quae te non tantum ad legendos eos: uerum etiam ad simile aliquid elaborandum possunt aemulationis stimulis excitare. Vale.

C. Plinius Seuero suo Salutem.

99

F X haereditate quae mihi obuenit: emi proxime corinthium signum: modicum quidem: sed festiuum & expressum: quantum ego sapio: qui fortasse in omni re: in hac certe perquam exiguum sapio. Hoc tamen signum ego quoque intelligo: Est enim nudum nec aut uitia si qua sunt celat: aut laudes parum ostentat: Effingit senem stantem: ossa musculi: nerui: uenae: rugae: & ut spirantis apparent rari & cedentes capilli: lata frons: contracta facies: exile collum: pendent lacerti: papillae iacent: recessit uenter: a tergo quoque eadem aetas: ut a tergo aes ipsum quantum uerus color indicat uetus & antiquum: talia denique omnia ut possint artificum oculos tenere: Delectare imperitorum: quod me tanquam tirunculum sollicitauit ad emendum. Emi autem: non: ut haberem domi: neque enim ullum adhuc corinthium domi habeo: uerum ut in patria nostra celebri loco ponerem: ac potissimum in Iouis templo. Videtur enim dignum templo: dignum deo domum: Tu ergo ut soles omnia quae a me tibi iniunguntur: suscipe hanc curam: Et iam nunc iube basim fieri ex quo uoles marmore: quae nomen meum honoresque capiat: Si hos quoque putabis addendos: Ego signum ipsum ut primum inuenero aliquem qui non grauetur: mittam tibi: uel ipse quod maius est afferam mecum: destino enim si tamen officii ratio permiserit

d iiii,

excurrere isto: Gaudes quod me uenturū esse polliceor: sed
contrahes frontem cū adiecero ad paucos dies: neque enim
diutius abesse me eadem hæc quæ nondum exire patiunt.

C. Plinius Caninio Ruffo salutem.

30 **M**odo nunciatus est Silius italicus in neapolitano suo
inedia finisse uitam. Causa mortis ualitudo: erat illi
natus insanabilis clauus. Cuius redio ad mortē irreuo
cabili cōstantia decurrit: usq; ad supremum diem beatus &
felix: nisi quod minorem ex liberis duobus amisit: sed maio
rē meliorēque florentem atque etiam consularem reliquit.
læterat famam suam sub Nerone: credebatur spōte accusasse.
Sed in Vitelii amicitia sapienter se & comiter gesserat: ex p
consulatu Asiæ gloriam reportauerat: maculam ueteris in
dustriæ laudabili otio abluerat: fuit iter principes ciuitatis:
sine potentia sine inuidia: salutabatur: colebatur: multumq;
in lectulo iacens cubiculo semper non ex fortuna frequēti
doctissimis sermonibus dies transigebat: cum a scribēdo ua
caret: scribebat carmina maiore cura: quam ingenio: nōnūq;
iudicia hominum recitatiōibus experiebatur: nouissime ita
suadentibus annis ab urbe secessit: seq; in campania tenuit:
ac ne aduentu quidem noui p̄cipis idē cōmotus ē. Magna
Cæsar̄is laus: sub quo hoc liberum fuit: magna illius q; hac
libertate ausus est uti: erat usq; ad ema
citis rephensionem: plures iisdē in locis uillas possidebat:
adamat̄isq; nouis: priores negligebat. multū ubiq; librorū:
multū statuag; multū imaginū: quas nō habebat modo: ue
rū etiam uenerabat. uirgilīi ante omnes: cuius natalem reli
giosius quam suum celebrabat: Neapoli maxime: ubi monu
mentum eius adire ut templū solebat: in hac tranquillitate
annum quintum & septuagesimum decessit: delicato magis
corpore quam infirmo: utq; nouissimus a Nerone factus ē
consul: ita postremus ex oībus quos Nero consules fecerat
decessit. Illd̄ etiā notabile ultimus ex neroniāis cōsularibus

obiit quo cōfule Nero perit: Quod me recordatē fragilitatis humanæ miseratio subit: Quid enim tā circuncisum tā breue quam hominis uita longissima? An non uidetur tibi Nero modo fuisse: cum iterim ex iis qui sub illo gessere cōsulatum: iam nemo superest: quanquam quid hæc miror? nuper Lucius Piso pater Pisonis illius qui a Valerio festo p summum facinus i Africa occisus est dicere solebat neminē se uidere in senatu quem consul ipse sententiam rogauisset: Tam angustis terminis tātæ multitudinis uiuacitas ipsa cōcluditur: ut mihi non uenia solum dignæ: uerum etiam laude uideantur illæ regiæ lachrymæ: Nam ferunt Xerxem cū immensum exercitum oculis obisset: illachrymasse: qd̄ tot milibus tam breuis immineret occasus: sed tāto magis hoc quicquid est temporis futulis & caduci: si non datur factis: Nā hōz materia in aliena manu: certe studiis proferamus: & quatenus nobis denegat̄ diu uiuere: relinquamus aliquid quo nos uixisse testemur. Scio te stimulis nō egere: n̄ e tamē tui caritas euocat: ut currētē quoq; instigē sicut tu soles me cum inuicem se mutuis exhortationibus amici ad amorem: immortalitatis exacuunt, Vale.

C. Plinius Suetonio tranquillo suo salutem.

51

Acis pro cætera reuerentia quam mihi præstas: qd̄ tam solícite petis ut tribunatum quē a neratio marcello clarissimo uiro impetraui tibi i Cæseniū Siluanū propinquū tuum transferam: Mihi autem sicut ē iucundissimum ipsum te tribunum: ita non minus gratum alium per te uidere: neq; enim esse congruens arbitror quē augere honoribus cupias huic pietatis titulis i uidere: qui sūt omibus honoribus pulchriores: uideo etiam cū sit egregium & mereri beneficia & dare: utramq; te laudem simul assecutum: si qd̄ ipse meruisti alii tribuas: præterea itelligo mihi quoq; gloriæ fore: Si ex hoc tuo facto non fuerit ignotum: quoniam meos non graue tantum tribunatum posse: uerum

etiam dare: quare ego honestissimæ uoluntati tuæ pareo:
Neque enim adhuc nomen in numeros relatum est: Ideoque
liberum est nobis siluanum in locum tuum subdere cui cupio
tam gratum esse munus tuum: quam tibi meum est. Vale.

C. Plinius Cornelio Minitiano suo Sal.

52

Offsum iam perscribere tibi quantum in re. p. puin-
ciæ bethycæ causa laboris exhauserim: nã fuit multi-
plex: actaque est sæpius cū magna uarietate: Vnde ua-
rietas: unde plures actiões: Cæcilius Classicus hō foedus: &
aperte malus proconsulatū in ea nō minus uolēter quā for-
dide gesserat. Eodē anno quo in Africa Marius Priscus. Erat
aut Priscus ex Bethyca: ex Africa Classicus: idē dictū Bethy-
corū: ut plerūq; dolor etiā uenustus facit: Non illepidum fe-
rebatur: dedi malum & accepi: sed Marium una ciuitas pu-
blice multique priuat reum peregerunt. in Classicum tota
prouintia incubuit. ille accusationem uel fortuita uel uolū-
taria morte præuertit. Nam fuit mors eius ifamis: ambigua
tamen: Vt enim credibile uidebatur uoluisse exire de uita
cum defendi non posset: Ita mirum pudorem damnationis
morte fugisse quem non pudisset damnanda cōmittere:
Nihilominus bethyca etiā in defuncti accusatiōe p̄stabat:
prouisum hoc legibus: intermissum tamen & post longam
intercapedinem tunc reductum: addiderūt bethyci: quot si-
mul sortios ministrosque classici detulere nominatimque in
eos inquisitionem postulauere: aderam bethycis: mecumq;
Lucius Albinus ~~uir~~ in dicendo copiosus ornatus: quem ego
cum olim mutuo diligerem ex hac officii societate: amare
ardentius cœpi: habet quidē gloriam in studiis præsertim
quiddam nobis tamen nullum certa-
men nulla contentio cum uterque pari iugo non pro se sed
pro causa niteretur: Cuius & magnitudo & utilitas uisa est
postulare ne tantum oneris singulis actionibus subiremus.
Verebatur ne nos dies: ne uox ne latera deficerent: si tot

29.
crimina :tot reos uno uelut falce complecteremur: Deinde
ne iudicium intentio multis nominibus multisq; caulis nō
laflaretur modo:uerum etiam confunderet. Mox ne gratia
singulorum collata atque permixta pro singulis quoque ui
res omnium acciperet:postremo ne potentissimi uilissimo
quoque quasi piaculari dato alienis pœnis elaberent: Etenim
tum maxime fauor & ambitio dominatur: cum sub aliqua
specie leueritatis delitecere potest. Erat in consilio fertoria
num illud exemplum: qui robustissimum & firmissimū mi
litem iussit equi caudam: reliqua nostri: Nam nos quoq; tam
numerofum agmē reorum ita demum uidebamus posse su
perari: si per singulos carperet: placuit i primis ipsum Classi
cum ostendere nocentem: hic aptissimus ad socios eius &
ministros transitus erat: quia socii ministrique probari nisi
illo nocente nō poterāt. Ex qbus duos statim Classico iūxi
mus Bebium probum & Fabium hispanum: utrunque gra
tia hispanum etiam facundia ualidum: Et circa classicum q
dem breuis & expeditus labor: sua manu reliquerat scriptū
quid ex quaque re: Quid ex quaque causa accepisset: Mife
rat etiam epistolas romam ad amiculum quādam iactantes
& gloriosas his quidem uerbis. liber ad te uenio: iam sexter
tium quadragies redegi parte uendita bethycorum. circa hi
spanum & probum multum sudoris: Horum antequam cri
mina ingrederer. necessarium credidi elaborare ut cōstaret
ministeriū crimen esse: quod nisi fecissem ministros frustra
probassem: Neque enim ita defendebantur ut negarent sed
ut necessitati ueniam precarentur: esse enim se prouinciales
& ad omne proconsulum imperium metu cogi: solet dicere
Claudius restitutus qui mihi respondit uir exercitatus & ui
gilans: & quālibet subtilis paratus: Nunq̄ sibi tātū caliginis:
tantum perturbationis effusum: quātum prærepta & extor
ta defensionis suæ cerneret i quibus omnem fiduciam repo
nebat: Cōsiliū nostri exitus fuit bona Classici quæ habuisset

ante provinciam placuit senatui a reliquis seperari: Illa filia
ac spoliatis relinqui: additum est: ut pecuniæ quas creditoribus
soluerat reuocarētur: hispanus & probus i quinqueniū
relegati: Adeo graue uisum est quod initio dubitabatur: An
omnino crimen esset: Post paucos dies Claudiū fulcū Classici
generis: & Tiloniū priscū qui tribunus cohortis sub Clas-
sico fuerat: accusauimus dispari euentu: prisco in biennium
italia interdicitū: absolutus est fuscus. Actione tertia commo-
dissimū putauimus plures cōgregare, ne si longius esse ex-
tracta cognitio satietate & tedio quodā iustitia cognoscētū
seueritasq; lāguesceret: alioquin supererāt minores rei data
opera hūc in locū reseruati: excepta tamen Classici uxore: q̄
sicut implicita suspicionibus: ita nō satis conuinci probatio-
nibus uisa est: nam Classici filia quæ & ipsa inter reos erat:
ne suspicionibus quidē hærebat. Itaq; cum ad nomen eius i
extrema actione uenissem: neq; enim ut initio sit etiā i fine
ferendum erat: ne per hoc totius accusationis auctoritas mi-
nueretur: honestissimū credidi nō premere imerentē: idque
ipsum dixi & libere & uarie. Nam modo legatos i terrogabā
docuissent ne me aliquid quod reprobari posse cōfiderent:
modo cōsiliū a senatu petebā: putaret ne debere me. Si quā
haberem in dicendo facultatem: in iugulum innocentis q̄si
telum aliquod intendere: postremo totum locū hoc fine cō-
clusi: Dicet aliquis iudicas ergo? Ego uero non iudico: Me-
mini tamen me aduocatum ex iudicibus datum: hic nume-
rosissimæ causæ terminus fuit: quibusdā absolutis: pluribus
damnatis atq; etiam relegatis: aliis in tempus: aliis inperpe-
tuum: Eodem senatus consulto: industria fides constantia
nostra plenissimo testimonio cōprobata ē: dignū solūq; par-
pretio tanti laboris. Cōcipere animo potes q̄ simus fatigati.
Quibus totiens agendum: totiens altercandū: tam multi te-
stes interrogādi subleuandi refutandi: iam illa quam ardua
quā molesta: Tor reorum amicis secreto rogātibus negare:

a duersantibus palam obsistere. Referam unum aliqd ex his
 quæ dixi: cum mihi quidã ex iudicibus ipsis pro reo gratio-
 sissimo reclamarent: non minus inq̄ hic inocens erit: Si ego
 omnia dixerõ: coniectabis ex hoc quãtas contẽtiões quãtas
 etiam offensas subierimus dũtaxat ad breue tempus. Nam fi-
 des in præsentia eos qbus resistit offendit: deide ab illis ipis
 suscipitur laudaturq;: non potui te magis i rem præsentem
 perducere: dies nõ fui tanti: Quid enim mihi cũ tam longa
 epistola? Nolite ergo identidẽ quærere quid Romæ gerat :
 & tamen memento etiam non esse epistolã longã: quæ tot
 dies: tot cognitiones: tot deniq; reos causalq; complexa sit :
 Quæ omnia uideor mihi non minus breuiter quã diligẽter
 persecutus. Temere dixi diligẽter: succurrit qd̄ præterierã :
 & quidem sero: sed quãq; præpostere reddetur facit hoc Ho-
 merus multiq; illius exemplo. Est alioquin perdecorũ: a me
 tamen non ideo fiat: E testibus quidam siue iratus q; euoca-
 tus esset inuitus: siue subornatus ab aliquo reorum ut accu-
 sationem exarmaret: Norbanũ Lacinianũ legatum & inqui-
 sitorem reũ postulauit tanquã in causa castæ: uxor hæc Clas-
 sici: præuaricaret: Est lege cautũ: ut reus ante peragatur: tũc
 de præuaricatore quærat: uidelicet quia optie ex accusatio-
 ne ipsa accusatoris fides æstimat. Norbano tamẽ nõ ordo le-
 gis: nõ legati nomẽ: nõ inquisitionis officium præsidio fuit. Tã-
 ta cõflagrauit inuidia homo alioquin flagitiosus & Domitia-
 ni tẽporibus usus: ut multi: electusq; tunc a prouincia ad in-
 quirendum nõ tanquam bonus & fidelis: Sed tanquã Classi-
 ci inimicus. Erat ab illo relegatus: dari sibi diẽ ad diluenda
 crimina postulauit. Neutrum impetrauit: coactus est statim
 respondere: respondit: malum paruumque ingenium homi-
 nis facit Vt dubitem confidenter an constanter. Certe pa-
 ratissime: obiecta sunt multaue magis quam præuarica-
 tio nocuerunt: Quin etiam duo consulares Pompeius Ruf-
 sus & Libo frugi læserunt eum testimonio tanquam apud

iudicem sub Domitiano saluii liberalis accusatoribus affu-
set: damnatus & in insulam relegatus est: itaque cum castam accu-
sarem: nihil magis pressi: quam quod accusator eius praeviationis
crimine corruisset: pressi tamen frustra: Accidit enim res con-
traria & nova ut accusatore praeviationis damnato rea sol-
ueretur: quæris quid nos dum hæc aguntur: indicauimus
senatui ex Norbano didicisse nos publicam causam: rursusque
debere ex integro discere si ille praeviator probaretur: Atque
ita dum ille peragitur reus: sedimus: Postea Norbanus omni-
bus diebus cognitionis interfuit: eandemque usque ad extre-
mum uel constantiam uel audaciam pertulit: interrogo ipse
me an aliquid omiserim: rursus & rursus pene omisi: Summo
die saluius liberalis reliquos legatos grauer increpuit tanquam
non omnes quos mandasset prouicia reos peregissent: Atque
ut est uehemens & disertus in discrimen adduxit: protexi ui-
ros optimos eosdemque gratissimos: mihi certe debere se præ-
dicant quod illum turbinem euaserint. hic erit epistolæ finis:
litteram non addam etiam si aliquid adhuc præterisse me sen-
sero. Vale.

C. Plinius Spurinæ & Cocinæ suæ salutem.

53 **C**omposuisse me quædam de filio uestro non dixi uobis:
cum proxime apud uos fuit: primum quia non iam scrip-
seram ut dicerem: sed ut meo amori meo dolori satisfacere:
deinde quia te Spurina cum audisses recitasse me: ut mihi
ipse dixisti: quid recitarem. simul audisse credebam: præterea
ueritus sum ne uos festis diebus confunderem: si in memoriam
grauissimi luctus reduxissem: Nunc quoque paulisper hæsitauit
id solum quod recitavi mitterem exigentibus uobis: an adicerem quod
aliud uolumen cogito reseruare: Neque enim affectibus meis uno
libello charissimam & mihi sanctissimam memoriam præsequi satis est
cuius famam latius consulere: si dispensata & digesta fuerit: Verge
hæsitati mihi omnia quæ iam composui uobis exhiberem: An adhuc
aliquid differrem: simplicius & amicus uisum est: omnia: præcipue

Cū affirmetis inter uos futura donec placeat emittere: Quā
 lupereſt rogo ut pari ſimplicitate ſi qua exiſtimabitis addē-
 da: cōmutāda: omittenda: iudicetis. Mihi difficile ē huc uſq;
 intendere animū in dolore: difficile: ſed tamen ut ſculptorē
 ut pictorem q; filii ueſtri imaginem faceret admoneretis qd
 exprimere: quid emendare deberet: ita me quoque formate
 regite qui nō fragilem & caducam ſed immortalē ut uos
 putatis effigiem conor efficere: q; hoc diuturnior erit: quo
 uerior: melior: abſolutior fuerit. Vale.

C. Plinius Iulio genitori ſuo ſalutem.

57 **F** St omino artemidori noſtri tam benigna natura: ut
 officia amicorum in maius extollat. inde etiam meū
 meritū ut uera: ita ſupra meritū prædicatione circū
 feret. Equidē cū eſſent philoſophi ab urbe ſūmoti fui apud
 illū in ſuburbano: & quo notabilius hoc eſt. piculoſius eēt:
 fui prætor: pecuniā etiam qua tunc illi ampliore opus erat:
 ut æs alienum exolueret cōtractum ex pulcherrimis cauſis
 muſantibus magnis quibuſdam & locupletibus amicis mu-
 tuatus ipſe gratuitam dedi. Atq; itaq; hoc feci cum ſeptem
 amicis meis aut occiſis aut relegatis: occiſis ſenectione: ruſti-
 co: Heluidio. Relegatis Maurico: Gratilla: Aria. Fania. Tot
 circa me iactis fulminibus quaſi ambuſtus mihi quoq; im-
 pendere idem exitium certis quibuſdā notis augurarer. Nō
 ideo tamē eximiā gloriā meruiſſe me ut ille prædicat credo:
 ſed tantū effugiſſe flagitium. Nam & C. Muſonium ſocerū
 eius quantū licitum eſt per ætatem cū admiratione dilexi &
 Artemidoꝝ ipſum iā tū cū in Syria tribunus militarē: a cō-
 familiaritate cōplexus ſum: idq; primū nō nullius idolis de-
 di ſpecimen: quod uirū aut ſapientem aut proximum ſimil-
 limumque ſapienti intelligere ſum uiſus. Nam ex omnibus
 qui nunc ſe philoſophos uocant uix unū aut alterū iuenies
 tanta ſinceritate: tāta ueritate: Mitto q; patientia corpis hye-
 mes iuxta & ætates ferat: ut nullis laboribus: cedat ut: nihil

in cibo: in potu: uoluptatibus tribuat: ut oculos animumque
contineat. Sunt hæc magna sed in alio: in hoc uero minima
si cæteris uirtutibus comparent: quibus meruit ut a. C. Mu-
sonio ex omnibus omnium ordinum affectatoribus gener assu-
meretur. Quæ mihi recordanti est quidem iucundum: quod
me cum apud alios tum apud te tantis laudibus cumulat: ue-
reor tamen ne modum excedat: quem benignitas eius (illuc
enim reuertor unde coepi) non solet tenere: Nam in hoc uno
interdum uir alioquin prudentissimus honesto quidem: sed ta-
men errore uersat: quod pluris amicos suos: quam sunt arbitrat. Vale
C. Plinius Catilio Seuero suo salutem.

55
Veniam ad coenam: sed iam nunc paciscor sit expedita:
sit parca: socraticis tantum sermionibus abundet: in his
quoque teneat modum: erunt officia ante Lucana in qua
icidere impune ne Catoni quidem licuit: Quæ tamen. C. Cæ-
sar ita reprehendit ut laudet: Describit enim eos quibus ob-
uius fuerit: Cum caput ebrii retexissent erubuisse: deinde
adiicit: putares non ab illis Catonem: sed illos a Catone de-
prehensos. potuit ne plus auctoritatis tribui Catoni: quam si
ebrius quoque tam uenerabilis erat: Nostræ tamen coenæ ut ap-
paratus & impendii: sic temporis modus constet: neque enim
ii sumus quos uituperare ne inimici quidem possint nisi ut
simul laudent. Vale.

C. Plinius Voconio Romano suo salutem:

56
Librum: quo nuper optimo principi consul gratias egit:
misi exigenti tibi: missurus & si non exegisses: in hoc con-
sideres uelim ut pulchritudinem materiae: Ita difficul-
tatem: in cæteris enim lectorum nouitas ipsa intentum habet. In hac
nota uulgata dicta sunt omnia: quo fit ut quasi otiosus secutusque
lector tantum elocutioni uacet: in qua satisfacere difficilius est:
Cum sola aestimatur. Atque utinam ordo saltim & transitus &
figuræ simul spectarentur: Nam inuenire præclare: enunciare
magnifice. Interdum etiam barbari solent: disponere apte: figurare

Varie: nisi eruditis negatum est: Nec uero affectanda sunt
semper elata & excelsa: Nam ut in pictura lumen: nō alia res
magis q̄ umbra commendat. Ita orationem tam summittere
quā attollere decet: Sed qd̄ ego hęc doctissimo uiro? Quin
potius illa adnota: quæ putaueris corrigenda: Ita enī magis
credā cætera tibi placere si quædā displicuisse cognouero.

C. Plinius Acilio suo Salutem.

57

Rem atrocem nec tantū epistola dignā Largius Mace
do uir prætorius a seruis suis passus ē: supbus alioqn
dominus & sæuus: & qui seruisse patrem suū pax̄ i-
mo minimū meminisset: lauabatur in uilla Formiana: repē-
te eū serui circūstunt: alius fauces iuadit: alius os uerberat:
alios pectus & uentrem: Atq; etiā foedum dictu uerēda cō-
tundit: & cum exanimem putarent: abiiciunt in feruens pa-
uimentum: ut experirentur an uiueret: ille siue quia nō sen-
tiebat: siue quia se nō sentire simulabat immobilis & exten-
tus fidē peractæ mortis impleuit: Tum demum quasi æstu
solutus efferit: Excipiunt serui fideliores: Concubinæ cum
ululatu & clamore concurrūt: Ita & uocibus excitatus & re-
creatus frigore loci sublatis oculis agitatoq; corpore: Viue-
re se: & iā tutum erat: confitetur: Diffugiunt serui quoq; ma-
gna pars compræhensa est: cæteri requiruntur: ipse paucis
diebus ægre refocillatus non sine ultionis solatio decessit:
ita uiuus uindicatus ut occisi solent. Vides quot periculis:
quot cōtumeliis: quot ludibriis simus obnoxii: nec ē qd̄ qf
quam possit esse securus quia sit remissus & mitis. Non enī
iudicio domini sed scelere perimunt: uerum hęc hæctenus:
quid præterea noui. Quid: nihil alioquin subiungerem: Nā
& charta adhuc superest & dies feriatus patit̄ plura cōtexi:
Addā q; opportūe De eodē Macedōe succurrit: cū ī publico
Romæ lauaret: notabilis atq; etiā ut exitus docuit ominosa
res accidit. Eques romanus a seruo eius ut trāsitū daret: ma-
nu leuiter admōitus cōuertit se: nec seruū a quo erat tractus

e

sed ipsum Macedonem tā grauitē palma percussit: ut pene concideret. Ita balneum illi: quasi per gradus quosdam primum contumeliæ locus deinde exitii fuit. Vale.

C. Plinius Proculo suo Salutem.

58

Petis ut libellos tuos in secessu legam: examinem an editione sint digni: adhibes preces: allegas exemplū. Rogas enī ut aliquid succiliui temporis studiis meis subtrahā: impertiam tuis: adiicis. M. Tullium mira benignitate poetarum ingenia fouisse: Sed ego nec rogandus sū: nec hortādus: nam & poeticen ipsam religiosissime ueneror: & te ualidissime diligo. Faciam ergo quod desyderas tā diligēter quam libenter: Videor autem iam nūc posse recribere: esse opus pulchrum: nec supprimendum quantū existimare licuit ex his quæ me præfente recitasti: si modo mihi nō imposuit recitatio tua: legis enim suauissime & peritissime: cōfido tamen me non sic auribus duci: ut omnes aculei iudicii mei illarum delinimentis restringantur: hebetētur fortasse & paululum retundantur: euelli quidem: extorqueriq; non possunt: igitur non temere iam nunc de uniuersitate pronūcio: de partibus experiar legendo. Vale.

C. Plinius Nepoti suo Salutem.

59

Annotasse uideor facta dictaq; uirorū foeminarūq;: alia clariora eē: alia maiora: cōfirmata ē opinio mea hesternō fanix sermone: neptis hæc arriæ illius quæ marito & solatiū mortis & exēplum fuit: Multa referebat auix suæ: nō minora hoc: Sed obscuriora quæ tibi existimo tā mirabilia legēti fore quā mihi audienti fuere. ægrotabat Cæcina Pætus maritus eius: ægrotabat & filius utriq; mortifere ut uidebat: filius decessit eximia pulchritudine: pari uerecūdia: & parentibus nō minus ob alia charus quā quod filius erat. huic illa ita funus parauit: ita duxit exequias: ut ignoraret maritus: quin immo & quotiens cubiculum eius intraret: uiuere filium: atq; etiā cōmodiorē esse simulabat.

Ac persæpe interroganti quid ageret puer: respōdebat: bene
 quieuit: libenter cibum sumpfit: deinde cum diu cohibitæ
 lachrymæ uincerent prorumperentq; egrediebatur: tum se
 dolori dabat: satiata siccis oculis: cōposito uultu redibat tāq̃
 orbitatem foris reliquisset. præclarum qdē illud eiusdem:
 ferrum stringere: perfodere pectus: extrahere pugionem:
 porrigere marito: addere uocem immortalem ac pene diui
 nam: pæte non dolet: sed tamen ista facienti dicēti: gloria: &
 æternitas ante oculos erant: quo maius ē sine præmio æter
 nitatis sine præmio gloriæ abdere lachrymas: operire luctū:
 amissoque filio matrem adhuc agere: Scribonianus arma in
 Illyrico contra Claudium mouerat: fuerat Pætus in p̃tibus:
 occiso Scriboniano Romam trahebatur. Erat ascēsurus na
 uem. Aria milites orabat: ut simul imponeretur: Nempe
 enim inquit daturi estis cōsulari uiro seruulos aliquos: quo
 rum e manu cibum capiat: uestiatur: a quibus calcietur.
 Omnia sola præstabo: non impetrauit: conduxit piscatoriā
 nauiculam ingentēq; nauiginm minimo secuta est. Eadem
 apud Claudium uxori Scriboniani cum illa profiteretur in
 diciū. Ego inquit te audiam Cuius in gremio Scribonianus
 occisus est: & uiuis? Ex quo manifestum est ei consilium
 pulcherrimæ mortis non subitum fuisse. Quin etiam cuni
 chrasea gener eius deprecaretur: ne mori pergeret: interque
 alia dixisset: tu uis ergo filiam tuam: si mihi pereundum fu
 erit mori mecum: respondit: si tamdiu tantaque concordia
 uixerit tecum: quam ego cum pæto: uolo: auxerat hoc res
 pōso curam suorum: Attentius custodiebat: sensit: & nihil
 agitis inquit: potestis enī efficere ut male moriar: ne moriar
 non potestis. Dum hæc dicit exiit cathedram: aduersoq;
 parieti caput ingenti impetu impegit: & corruit. focillata di
 xeram inquit uobis inuēturam me quamlibet durā ad mor
 tem uiam: si uos facilem negassetis: Vident ne hæc tibi ma
 iorem illo: pæte non dolet: ad quod per hæc puentū ē. Cum

e n

interim illud quidem igens fama: hæc nulla circumfert? Vnde colligis quod initio dixi alia esse clariora: alia maiora. Vale.

C. Plinius Seueriano suo Salutem.

50
Recte ne omnia quod iam pridem epistolæ tuæ cessat: an non recte: an occupatus es tu? An tu non occupatus: Sed occasio scribendi uel rara uel nulla: Exime hunc mihi scrupulum: cui par esse non possum: Exime autem uel data opera Tabellario misso: ego uaticum ego etiam premium dabo: nunciet modo quod opto: ipse ualeo: si ualere est suspensum & anxium uiuere: Expectantem in horas: timetque pro capite amicissimo quicquid accidere homini potest. Vale.

C. Plinius Curio Seuero suo Salu.

51
Reficio consulatus inuinxisti mihi: ut rei publicæ nomine principi gratias agerem: quod ego in senatu cum ad rationem & loci & temporis ex more fecissem: bono ciui conuenientissimum credidi eadem illa spatiosius & uberius uolumine amplecti: primum: ut imperatori nostro uirtutes suæ ueris laudibus commendarentur: Deinde ut futuri principes non quasi a magistro sed tamen sub exemplo præmonerentur qua potissimum uia possent ad eandem gloriam niti. Nam præcipere qualis esse debeat princeps: pulchrum quidem: sed onerosum ac prope superbum est: laudare uero optimum principem ac per hoc posteris uelut e specula lumen quod sequatur ostendere: idem utilitatis habet. arrogantia nihil: Cæpi autem non mediocrem uoluptatem: quod hunc librum cum amicis recitare uoluissim non per codicillos: non per libellos: Sed si commodum: & si ualde uacaret admoniti nunquam porro aut ualde uacat Romæ. aut commodum est audire recitantem: foedissimis insuper tempestatibus per biduum conuenerunt. Cumque modestia mea finem recitationi facere uoluisset: Ut adicerem tertium diem exegerunt: Mihi hunc honorem habitum putem an studiis: studiis malo quam prope extincta refouentur. At cui materiae hanc sedulitatem præstiterunt:

Nempe quā ī senatu quoq; ubi perpeti necesse erat grauari tamen uel puncto temporis tolebamus eadem nunc & q re citare & qui audire triduo uelint inueniuntur: non quia elo quentius quam prius: Sed quia Liberior ideoque libentius: scribitur: Accedet ergo hoc quoq; laudibus p̄ncipis nostri: quod res antea tam inuisa quam falsa: nunc ut uera ita ama bilis facta est: Sed ego cum studium audientiū: tum iudiciū mire probaui: animaduerti enim seuerissima quæque uel maxime latissimare: nemini quidem me nō multis recitasse. quod omnibus scripsi: nihilominus tamen tāquam sit eadē omnium futura sententia: hac seueritate aurium lætor: ac si cut olim theatra male canere musicos docuerunt: ita nunc ī spem adducor posse fieri: ut eadē theatra bene canere musi cos doceant: Omnes enim qui placendi causa scribunt q̄lia placere uiderint scribent: Ac mihi quidem confido in hoc genere materiæ latioris stili constare rationem: cū ea potius quæ præstius & astrictius quā illa quæ hilarius & q̄si exul tantius scripsi: possint uideri accersita & iuducta. Nō ideo ta men segnius precor ut quandoque ueniat dies: utinamque iam uenerit quo austeris illis seuerisque dulcia hæc blādaq; uel iusta possessione decedant: habes acta mea tridui: q̄bus cognitis uolui tantum te uoluptatis absentē & studiorū no mine & meo capere: quātū præsens p̄cipere potuisses. Vale.

C. Plinius Clausio Ruffo suo salutem.

 Sumo te in consilium rei familiaris ut soleo: prædia agris meis uicina atq; etiam inserta uenalia sunt: in his me multa sollicitat: aliqua nec minora deterrēt: Sollicitant primū ipsa pulchritudo iungendi: deinde qd' nō minus utile quam uoluptuosum posse utraq; eadem opera: eodē uiatico inuisere: sub eodem procuratore ac pene iisdē actoribus habere unam uillam colere & ornare: alteram tā tum tueri: inest huic computationi sumptus supellectilis: sumptus atriensium: topiariorū fabrorum: atque uenatorii

e iii

instrumenti: quæ plurimum refert unum in locum cōferas
an in diuersa dispergas. Contra uereor ne sit incautum rem
tam magnā iisdem tempestatibus iisdem casibus subdere:
Tutius uidetur incerta fortunæ possessionum uarietatibus
experiri, habet etiam multum iucunditatis soli cæliq; mu-
tatio: ipsaque illa peregrinatio intersita: iam quod delibera-
tiōis nostræ caput est: agri sunt fertiles: pingues: aquosi: Cō-
stat campis: uineis: siluis: quæ materiam & ex ea reditum si-
cut modicum ita statum præstant. Sed hæc foelicitas terræ i-
becillis cultoribus fatigatur: Nam possessor prior sæpius
uēdidit pignora: & dum reliquam colonorum minuit ad tē-
pus: uires impostero exhaustit. Quarum defectione rursus
reliqua creuerunt: Sunt ergo instruendi eo plures: quod
frugi mancipiis, nam nec ipse ulquā uinctos habeo: nec ibi
quisquā superest ut scias quāti uideantur posse emi. Sester-
tio tricies: non quia non aliquādo quinquagies fuerint: ueg-
& hac penuria colonorum & communi temporis iniquitate
ut redditus agrorum sic etiam pretium retro abiit: Quæris
an hoc ipsum tricies facile colligere possimus: Sum quidem
prope totus in prædiis: aliquid tamen foenore nec molestū
erit mutuari: accipiā a focru cuius arca nō secus a mea uitor:
Proinde hoc te nō moueat: Si cætera nō refragantur: Quæ
uelim quam diligentissime examines: Nam cum i omnibus
rebus tum in disponendis facultatibus plurimū tibi & usus
& prouidentia superest. Vale.

C. Plinius Messio maximo suo salutem:

63
Meministi ne te sæpe legisse quātas cōtentiones exci-
tari lex tabellaria: quātūq; ipsi latori uel gloriae uel re-
prehensionis attulerit: At nūc i senatu sine ulla defen-
sione hoc idē ut optimū placuit, omnes comitiorū die tabel-
las postulauerūt. Excesseramus sane manifestis illis aptisq;
suffragiis licētia cōcionū: non tempus loquendi: nō tacendi
modestia: nō dēiq; sedēdi dignitas custodiebat: Magni uidiq;

diffoniq; clamores: pcurrebant omnes cum suis candidis:
 multa agmina i medio: multiq; circuli & idecora cofusio: A
 deo descueramus a cofuetudine parétu: apud quos oia dis-
 posita moderata tráqlla maiestare loci pudoreq; retinebat:
 supsunt senes ex qbus audire soleo huc ordiné comitioru: ci-
 tato noie cãdidati silétiũ summũ: dicebat ipse p se: uitã suã
 explicabat: testes & laudatores dabat: uel eũ sub quo milita-
 uerat: uel eum sub quo quãstor fuerat: uel utruq; si poterat:
 Addebat quosdã ex suffragatoribus: illi grauiter & parce lo-
 quebat: plus hoc q; preces pderat: nõnunq; candidatus aut
 natales cõpetitoris: aut annos: aut etiã mores arguebat: Au-
 diebat senatus grauitate censoria: ita sæpius digni q; gratiosi
 præualebant: quæ nunc imodico fauore corrupta ad tacita
 suffragia quasi ad remediũ decurrerũt: quod interim plane
 remediũ fuit: erat eni nouũ: & subitũ: Sed uereor ne proce-
 dẽte tẽpore ex ipso remedio uitia nascantur: Est eni pericu-
 lũ ne tacitis suffragiis impudentia irrepat: Nã quoto cuique
 eadẽ honestatis cura secreto quæ palã: Multi famã: cõicietiã
 pauci uerẽ: Sed nimis cito de futuris: iteri beneficio tabel-
 lariũ habebimus magistratus: q; maxime fieri debuerũt: Nã
 ut in recupatoriis iudiciis: Sic nos i his comitiis q; si repente
 apprãhenfi sinceri iudices fuimus. Hæc tibi scripsi primũ:
 ut aliqd noui scriberẽ: deinde ut nõnunq; de re. p. loquerer:
 cuius materiæ nobis quãto rarior quam ueteribus occasio
 tanto minus omittenda est: Et hercule quousque illa uulga-
 ria quid agis? Eho? ecquid commode uales? habeant nostræ
 quoq; litteræ aliqd nõ humile nec sordidũ nec priuatis re-
 bus inclusum: sunt qdẽ cũcta sub unius arbitrio: q; p utilita-
 te cõmuni solus omniũ curas laboresq; suscepit: qdã tamen
 salubri tẽpamẽto ad nos quoq; uelut riui ex illo benignissi-
 mo fõte decurrũt: quos & haurire ipsi & absentibus amicis
 quasi ministrare epistolis possumus. Vale.

C. Plinius Cornelio Prisco suo Salutem.

e iiii.

69

Vidio Valeriū martialē decessisse: Et moleste fero:
 Erat hō īgeniosus: acutus: acer: & q plurimū ī scribē
 do & salis haberet & fellis: nec cādorīs minus: ꝑsecu
 tus erā uiatico secedentē: dederā hoc amicitiaē: dederā etiā
 uersiculis quos de me cōposuit: fuit moris antiq̄ eos q̄ uel
 singuloꝝ laudes uel urbiū scripserāt: aut honoribus aut pe
 cunia ornare: nostris uero tēporibus: ut alia speciosa & egre
 gia: ita hoc ī prīs exoleuit. Nā postq̄ dīsimus facere laudāda
 laudari quoq̄ īeptū putamus: Quæris q̄ sint uersiculi: q̄bus
 gratiā rettulerī: Remitterē te ad ipsum uolumē: nisi quosdā
 tenerē: Tu si placuerint hi: cæteros ī libro regres: alloquitur
 musam: mādat: ut domū meā exqliis quærat: adeat reueren
 ter: sed ne tēpore nō tuo disertā pulses ebria ianuā uideto:
 totos dat tetricæ dies mineruæ: dū cētū studet auribus uiro
 rū: hoc qđ secula posteriq̄ possint arpinis quoq̄ comparare
 chartis: seras tutior ibis ad lucernas: hæc hora ē tua cū furit
 Lyeus: dū regnat rosa: dū madent capilli: tūc me uel rigidi
 legāt catones: merito ne eum: q̄ hæc de me scripsit & tūc di
 misi amicissime. Et nunc ut amicissimum defunctum eē do
 leo: Dedit enim mihi quantum maxime potuit: daturus am
 plius si potuisset: tamen si quid homini potest dari maius q̄
 gloria & laus & æternitas: at non erunt æterna: quæ scripsit:
 nō erunt fortasse: ille tamē scripsit tanq̄ essent futura. Vale.

C. Plinii Se. Nouocomentis Liber Quartus Incipit.
 C. Plinius Fabato Socero suo Salutem.

Vpis post lōgū tēpus neptē tuā meq̄ una ui
 dere: gratū est utriq̄ nostrū qđ cupis: mutuo
 mehercule: nā iuicē nos īcredibili quodā desi
 drio uestri tenemur: qđ nō ultra differemus:
 Atq̄ adeo iā sarcinulas alligauimus. festinatu
 ri: q̄tū rō itineris pmiserit: Erit. n. una sed bre

uis mora: deflectemus i thuloscos: nō ut agros rēq; familiarē
 oculis subiiciamus: id enī postponi pōt: Sed ut fungamur ne
 cessario officio: oppidū est p̄diis nostris uicinū nomen tifer
 niū tyberinū: qđ me pene adhuc puerq; patronū cooptauit
 tāto maiore studio quanto minore iudicio aduentus meos
 celebrat: p̄fectionibus angitur: honoribus gaudet: i hoc ego
 ut referre gratiā: (nā uinci in amore turpissimum est.) Tem
 plū pecunia me extruxi: cuius dedicationē cū sit paratū: dif
 ferre lōgius irreligiosum ē: erimus ibi ergo dedicatiōis die:
 quem epulo celebrare constitui: Subsistemus fortasse & se
 quenti die sed tanto magis uia ipsam corripiemus: contigat
 modo te filiāq; tuam fortes inuenire: nam hilares certū est
 si nos icolumes receperitis. Vale.

C. Plinius. S. Clementi suo Salutem.

68

Regulus filium amisit: hoc uno malo idignius: quod
 nescio an malū putet: Erat puer acris ingenii sed am
 bigui: qui tamē posset recta sectari: si patrē nō refer
 ret: huc Regulus emācipauit: ut hæres matris existeret: Mā
 cipatum ita uulgo ex moribus hominis loquebantur. fœda
 & insolita parētibus indulgentiæ simulatiōe captabat: incre
 dibile: sed Regulum cogita: Amissum tamen luget insane:
 habebat puer manulos multos & iunctos: & solutos: hēbat
 canes maiores minoresq;: habebat lusciniās: psittacos: metu
 las: omnes Regulus circa rogam trucidauit: nec dolor erat
 ille: Sed ostentatio doloris: conuenitur ad eum mira celebri
 tate: Cuncti detestantur: oderunt: & quasi probent: quasi di
 ligant: cursant: frequentant: Utque breuiter quod sentio
 enuntiem: in Regulo demerendo Regulum imitantur: Te
 net se trans tyberim i hortis i quibus latissimū solum: porti
 cibus immensis: ripam statuis suis occupauit: ut est in sum
 ma auaritia sumptuosus: in summa infamia gloriosus: uexat
 ergo ciuitatem i saluberrimo tēpore: & quod uexat solatiū
 putat dicit se uelle ducere uxorem: hoc quoque sicut alia

peruerse: audies breui nuptias lugentis senis: quorum alter
immaturum: alterum serum est: Vnde hoc augurer quæris?
non quia affirmet ipse quo mendacius nihil est: Sed quia cer-
tū est Regulū esse facturū quicquid fieri nō oportet. Vale.

C. Plinius, S. Adriano suo Salutem.

67

Quod semel atque iterum consul fuisti similis antiquis:
quod proconsul Asiæ, qualis ante te quilibet post te uix-
it unus aut alter. Nō finit enim me uerecūdia tua dicere:
nemo: quod sanctitate quod auctoritate quoque princeps ciuita-
tis: Est quidem uenerabile & pulchrum: ego tamen te uel
magis in remissioribus miror. Nam seueritatem istam pari
iucunditate condire: summæque grauitati tantum comitatis
adiungere nō minus difficile quam magnum est: id tu cum
incredibili quadam suauitate sermonum: tum uel præcipue
stilo assequeris: nā & loquenti tibi illa homerici senis mella
profluere: & quæ scribis complere apes floribus & innectere
uidentur: ita certe sum affectus ipse cum græca epigrammata
tua: cum iambo maxime legerē: quantum ibi humanitatis:
uenustatis: quam dulcia illa? quam amantia? quam arguta:
quam recta? Callimachum me uel Herodem uel si quid his
melius tenere credebam: Quorum tamen neuter utrunque
aut absoluit, aut attigit: hominem ne Romanum tā græce
loqui? Non medius fidius ipas athenas tam atticis dixerim.
Quid multa? in uideo græcis quod illoꝝ lingua scribere malui-
sti: neque enim cōiectura eget quod sermōe patrio exprimere pos-
sis: cū in hoc insititio & inducto tā p̄clara opera p̄feceris. Vale.

C. Plinius, S. Sossio suo Salutem.

68

Aluisiū nepotē ualidissime diligo: uixque industriū rectū
disertū: Quod apud me uel potissimū ē: Idē, C. Caluisiū
cotubernalē meū amicū tuū arcta p̄pinq̄tate cōplectis: Est
n. filius sororis: hūc rogo semestri tribunatu splendidiore &
sibi & auūculo suo facias: obligabis me: obligabis Caluisiū
nostrū: obligabis ipm nō minus idoneū debitorem quā nos
putas: Multa beneficia in multos cōtulisti: ausim cōtendere

32
nullū te melius: æq; bene unū: aut alterꝝ collocaſſe. Vale.

C. Plinius Sparſo ſuo Salutem.

69
H Eschynem aiunt petētibus rhodiis legiſſe orationē ſuam, deinde Demoſthenis ſummis utranq; clamoribus. Quod tātorum uirorum contigiſſe ſcriptis nō miror: cū orationē meā pxime doctiſſimi homines hoc ſtudio: hoc aſſenſu: hoc etiā labore p̄ biduum audierint, quāuis intentionem eorum nulla hinc & inde collatio: nullū quaſi certamen accederet. Nam rhodii cum iſtis orationum uirtutibus tum etiam cōparationis aculeis excitabant: noſtra oratio ſine æmulationis gratia probabatur: an merito ſcies cū legeris librū: cuius amplitudo nō ſinit me lōgiore epiſtola præloq; oportet enim nos in hac certe ī qua poſſumus eē breues: quo ſit excuſatius. Quod librum ipſum non tamen ultra cauſæ amplitudinem extendimus. Vale.

C. Plinius Naſoni ſuo Salutem.

70
T Hulci grandine excuſſi: ī regione tranſpadana ſūma abundātia ſed parum utilitatis nunciatur. Solū mihi Laurētīnū meū ī reditu: nihil quidē ibi poſſideo p̄ter tectū & hortū ſtatimq; harenas. Solū tamē mihi in reditu: ibi enim plurimū reſcribo: nec agrum quē nō habeo: ſed ipſum me ſtudiis excolo: ac iā poſſum tibi ut aliis ī locis horreū plenū: ſic ibi ſcriniū oſtēdere. Igitur tu quoq; ſi certa & fructuoſa p̄dia cōcupiſcis aliquid in hoc littore para. Vale.

C. Plinius Lepido ſuo Salutem.

74
 Aepe tibi dico ineſſe uim Regulo: mirum ē quā efficiat in quod incubuit: placuit ei lugere filium: luget ut nemo: eius ſtatuas placuit & imagines q̄ plurimas facere: hoc oibus officinis agit: illū coloribus: illū cera: illū ære: illum argento: auro: ebore: marmore effingit. Ipſe uero & nuper adhibito ingenti auditorio librꝝ de uita eius recitauit: de uita pueri tecitauit. Tamen eundem librum in exemplaria mille trāſcriptū per totam Italiam prouintiaſq;

dimisit. Scripsit publice ut a decurionibus eligeretur uocatus
lissimus a iquis ex ipsis qui legeret eum populo: factum est:
hanc ille uim teu quo alio nomie uocada est itentio. Quic-
quid uelis optinendi si adoptiora uertisset: quantū boni effi-
cere potuisset q̄q̄ minor uis bonis quā malis inest: ac sicut

ita recta ingenia debilitat uerecundia: per-
uersa confirmat audacia. Exemplo est Regulus: imbecillū
latus: os confusum: hæsitans lingua: tardissima inuentio est:
memoria nulla: nihil deniq; præter ingenium isanum: & ta-
men eo ipudentia ipsoq; illo furore puenit ut plurimis ora-
tor habeatur. Itaq; Hærennius sentio mirifice illud Carōis
de oratore i hunc e cōtrario uertit: orator est Vir malus di-
cendi iperitus. Non me hercule Cato ipse tam bene uerum
oratore[m] quam hic Regulum expressit: Habes ne quo tali
epistolæ pare[m] gratiam referas: omnes si scripseris nū aliq; in
municipio uestro ex sodalibus? num etiam ipse tu hunc
luctuosum Reguli librum ut circunlator in foro legeris si li-
cet ut ait Demosthenes est enim tam impetus ut risum magis possit exprimere quam
gemitum: credas non de puero scriptum sed a puero. Vale.

C. Plinius Arriano suo Salutem.

72
Gratularis mihi quod acceperim auguratū: iure gra-
tularis: primum quod grauiissimi p̄cipis iudicium
in minoribus etiā rebus consequi pulchrū est: deīde
qd̄ sacerdotium ipsum cum p̄iscum & religiosum: tū hoc
quoq; sacrū plane & insigne est: quod non admittit̄ uiuētī.
Nā alia quanquam dignitate p̄p̄modum paria ut tribuūt:
sic auferuntur: in hoc fortunæ hæctenus licet: ut dari possit.
Mihi uero etiā illud gratulatiōe dignū uideēt: quod successi
Iulio frontino p̄cipi uiro: qui me nominationis die p̄ hos
cōtinuos annos iter sacerdotes noiabat tāq̄ i locū suū coap-
taret: qd̄ nūc euētus ita cōprobauit ut nō fortuitū uideret̄.

Te quidem (ut scribis) hoc maxime delectat auguratus meus. Quod M. Tullius augur fuit: Lætari enim quod honoribus eius insisterem: quæ æmulari in studiis cupio. sed utinam ut sacerdotium idem & consulatum multo etiam iuuenior quam ille sum consecutus: Ita senex saltem ingenium eius aliqua ex parte assequi possim. Sed nimirum quæ sunt in manu hominum & mihi & multis contigerunt: Illud uero ut adipisci arduum sic etiam sperare nimium est: quod dari nisi a diis non potest. Vale.

C. Plinius Vrsus tuo Salutem.

73 **C**ausam per hos dies dixit Iulius Bassus homo laboriosus: & aduersus suos clarus. accusatus est sub Vespasiano a priuatis duobus: ad senatum remissus diu peremptus: tandem absolutus iudicatusque est. Titum timuit ut domitiani amicus a Domitiano relegatus est: reuocatus a Nerua sortitusque bithyniam redit reus: accusatus non minus acriter quam fideliter defensus uarias sententias habuit: plures tamen mitiores: egit contra eum Pöponius Rufus uir pitus & uehemens: ruffo successit Theophanes unus ex legatis fax accusatiõis & origo: respondi ego: nam mihi Bassus iniunxerat: ut totius defensionis fundamenta iacerem: dicerem de ornamentis suis: quæ illi & ex generis claritate & ex piculis ipsis magna erant: dicerem de conspiratione delatorum: quam in quaestu habebat: dicerem causas quibus factiosissimum quemque ut illum ipsum Theophanem offendisset eundem me uoluerat occurrere crimini: quo maxime premebatur: in aliis enim quamuis auditu grauioribus non absolutionem modo: uerum etiam laudem merebatur: hoc illum onerabat: quod homo simplex & incautus quædam a prouincialibus: ut amicus acceperat: Nam fuerat in prouincia eadem quaestor: hæc accusatores furta & rapinas: Ipse munera uocabat. Sed lex munera quoque accipi uetat: hic ego quod agerem: quod iter defensionis ingredi: negarem: uerebar: ne plane furtum uideretur quod confiteri timerem. præterea res manifesta inficiari auctoris erat crimen non diluentis: præsertim cum reus ipse nihil integrum

aduocatis reliquisset: Multis enim atq; etiã principi dixerat
sola se munuscula duntaxat natali suo aut accepisse saturna
libus; & plerisq; misisse. Veniã ergo peterem; iugularẽ reum
quem ita deliquisse cõcederẽ; ut seruari nisi uenia nõ posset:
tanquam recte factum tuerer. Non illi profuissem: sed ipse
impudens extituissem; i hac difficultate placuit quiddam me
dium tenere: Videor tenuisse: actionem meam ut p̃lia solet
nox diremit; egerã horis tribus & dimidia: supererat Sesqui
hora: Nam cum ex lege accusator sex horas; nouem reus ac
cepisset. ita diuiserat tempora reus: inter me & eum qui di
cturus post erat: ut ego quinq; horis: ille reliquis uteretur:
mihi successus actionis silentium finemq; suadebat. Temera
riũ est enĩ secũdis nõ esse contentũ: Ad hoc uerebar: ne me
mox corporis uires iterato labore deficerent: quæ difficilius
ẽ repetere quã iũgere. Erat etiã piculũ ne reliq; actio mea &
frigus ut deposita: & tediũ ut relũpta pateret. ut enim faces
ignẽ assidua cõcussioẽ custodiũt: dimissum egerriẽ reparat:
Sic & dicentis calor & audientis iñtentio cõtinuatione serua
tur: Intercapedine & quasi remissioẽ languescit: Sed Bassus
multis precibus. pene & lachrymis obiectabat implerẽ meũ
tempus: parui: utilitatemq; eius prætuli meæ. bene cessit: in
ueni ita erectos animos senatus: ita recentes: ut patior actioẽ
incitati magis quam satiati uiderent. Successit mihi Lucius
albinus tã apte: ut oratioẽ nostrã uarietatẽ duarq; cõtextũ
unius habuisse credant. Respõdit Hærennius pollio istãter
& grauiter: Deinde Theophanes rursus: fecit enĩ hoc quoq;
ut cætera ipudentissime: qd' post duos & cõsulares & diser
tos tẽpus sibi & quidẽ laxius uedicauit: Dixit in noctẽ atq;
etiã illatis lucernis: postero die egerũt p Basso Nomulus &
frõto mirifice: quartũ diẽ p batioẽs occupauerũt. Cẽsuit Be
bius macer cõsul d̃signatus lege repetũdã Bassum teneri:
Cepio hispo salua dignitate iudices dandos: Vterque recte

Qui fieri potest inquis? cum tam diuersa censuerint: quia scilicet & macro legem intuenti consentaneum fuit danare eum: qui contra legem munera acceperat: & Cepio cum putaret licere senatui sicut licet & mitigare leges & itedere: non sine ratione ueniam dedit: facto uectito quidem non tamen inuitato: prevaluit sententia Cepionis: Quinimo consurgenti ei ad cenendum acclamatum est quod solet residentibus: Ex quo potes existimare quanto consensu sit exceptum cum diceret: quod tam fauorabile fuit cum dicturus uideretur: Sunt tamen ut in senatu: ita in ciuitate in duas partes hominum iudicia diuisa: Nam quibus sententia Cepionis placuit: sententiam macri ut rigidam duramque reprehendunt: Quibus macri: illam alteram dissolutam atque etiam incongruentem uocant: Negant enim congruas esse retinere in senatu cui iudices dederis. Fuit & tertia sententia: Valerius paulinus assensus Cepioni hoc amplius censuit referendum de Theophane cum legationem renunciasset: Arguebatur enim multa in accusatione fecisse: quae illa ipsa lege quam Bassum accusauerat tenerentur: Sed hanc sententiam consules quam maxime parti senatus mire probabatur: non sunt persecuti: Paulinus tamen & iustitiae famam & constantiae tulit: Misso senatu Bassus magna hominum frequentia: magno clamore: magno gaudio exceptus est: fecerat eum fauorabilem renouata discriminum uetus fama notumque periculis nomen: & in procero corpore moesta & squalida senectus: habebis hanc interim epistolam ut a expectabis orationem plenam onustamque: expectabis diu: neque enim leuiter & cursim ut de re tanta retractanda est. Vale.

C. Plinius. S. Sabino suo salutem:

79

Scribis mihi Sabinam quam nos reliquit haeredes modestum seruum suum nusquam liberum esse iussisse: eidem tamen sic ascripsisse: legatum modesto quem liberum esse iussi. Quæris quid sentiam: contuli cum prudentibus: cum peritis iuris: conuenit

Inter omnes nec libertatem deberi: quia non sit data: nec legatum: quia seruo suo dederit: Sed mihi manifestus error uideretur: ideoque puto nobis quasi scripserit Sabina faciendum quod ipsa scripsisse se credidit: Confido accessurum te sententiae meae: Cum religiosissime soleas custodire defunctorum uoluntatem: quam bonus haeredibus intellexisse pro iure est. Neque enim minus apud nos honestas: quam apud alios necessitas ualet: moretur ergo in libertate finientibus nobis: fruatur legato: quasi omnia diligentissime cauerit: cauit enim quae haeredes bene elegit. Vale.

C. Plinius. S. Cornelio Minutiano suo Sal.

75 **A** Vdisti ne Valerium Licinianum in Sicilia profiteri? Nondum te puto audisse: Est enim recens nuncius proptorius: hic modo inter eloquentissimos causarum actores habebatur. Nunc eo decidit: ut exul de senatore: rhetor de oratore fieret. Itaque ipse in praefatione dixit dolenter & grauius. Quos tibi fortuna ludos facis? Facis enim ex professoribus senatores: ex senatoribus professores. Cui sententiae tantum bilis: tantum amaritudinis inest: ut mihi uideatur ideo professus ut hoc diceret: idem cum graeco pallio amictus intrasset. Careret enim togae iure: quibus aqua & igni interdictum est: postquam se composuit: circumspectoque habitum suum: latine inquit Declamaturus sum dicens tristia & miseranda. Dignum tamen illum qui haec ipsa studia incesti scelere macularit: confessus est quidem incestum sed incertum utrum quia uerum erat an quia grauiora metuebat si negasset. Fremebat enim Domitianus: aestuabaque ingenti inuidia destitutus: nam cum Corneliam Maximillam uestalem defodere uiuam concupisset ut qui illustrari saeculum suum eiusmodi exemplis arbitraretur Pontificis maximi iure seu potius immanitate tyranni licentia domini reliquos pontifices non in regia sed in albanam uillam conuocauit. nec minore scelere quam quod ulcisci uidebatur: absentem inauditamque damnauit incesti: cum ipse

fratris filiam incesto non polluisset solum uerum etiā occi-
 disse: Nam uidua abortu periit: missi statim pontifices qui
 defodiendam necadāq; curarēt: Illa nūc ad uestā nūc ad cæte-
 ros deos manus tendēs multa sed hoc frequētissime clami-
 tabat: Me Cæsar incestā putat: q̄ sacra faciente uicit: triūpha-
 uit: blādiens hæc an irridens ex fiducia sua an ex cōtemptu
 principis dixerit dubium ē: dixit donec ad suppliciū nescio
 an innocens certe tanq̄ nocēs ducta est. Quin etiā cū ī illud
 subterraneum cubiculum demitteretur: hæsiissetq; descēde-
 ti stola: uertit se ac recollegit: cū ei carnifex manū daret ad-
 uersata ē & resiliit foedumq; cōtactū quasi plane a casto cor-
 pore puroq; nouissima sãctitate reiecit: oībusq; numeris pu-
 doris: præterea celer

eques romanus cui Cornelia obiiciebatur cū ī comitio uir-
 gis cædere ī hac uoce p̄titerat: qd feci? Nihil feci. Ardebat
 ergo Domitianus & crudelitatis & iniquitatis infamia arri-
 pit Licinianum quod in agris suis occultasset Corneliæ li-
 bertam. Ille ab his qbus erat curæ præmonetur: si comitiū
 & uirgas pati nollet ad confessionem cōfugeret quasi ad ue-
 niam: fecit: locutus est pro absente Hærennius senetio tale
 quidam quale est illud: Ait

enī ex aduocato nūcius factus sum. Licinianus recessit: gra-
 tum hoc Domitiano: adeo qdē ut gaudio p̄diret diceretq;
 absoluit nos Licinianus: adiecit etiā nō esse uerecūdiæ eius
 instandū: ipsi uero permisit si qua posset ex rebus suis rapet
 ante quam bona publicarentur. exiliumq; molle uelut præ-
 mium dedit. Ex quo tamen postea clæmentia Diui Neruæ
 translatus est in siciliam ubi nunc profitetur: seque defor-
 tuna præfationibus uindicat: uides quam obsequēter pareā
 tibi: qui non solum res urbanas uerum etiam peregrinas tā
 sedulo scribo: ut altius repetam: & sane putabam te q̄a tunc
 abfuiisti. nihil aliud de Liciniano audisse: quam relegatū ob
 incestum: Summam enim rerum nunciat fama nō ordinē ;

f

mereor ut uicissim quid in oppido tuo quid in finitimis agatur: (solent enim notabilia quædam incidere): perscribas: denique quicquid uoles dummodo non minus longa epistola nuncies: ego non paginas tantum sed etiam uersus syllabasque numerabo.

C. Plinius Arriano suo Salutem.

Mas Aegnatium Marcellinum atque etiam mihi sæpe commendas: amabis magis commendabisque: si cognoueris eius recens factum. Cum in punitiam quaestor exisset scribaque qui sorte obtigerat ante legitimum tempus salarii amississet quod acceperat scribae daturus intellexit & statuit subsidere apud se non oportere. Itaque reuersus Caesarem: deinde Caesare auctore senatum consuluit: quod fieri de salario uellet: & parua quaestio sed tamen quaestio haeredes scribae sibi: perfecti aëratio populoque uindicabant: acta causa est. dixit haereditum aduocatus: deinde populi: uterque percomode. Caelius Strabo aëratio censuit inferendum: Bebius macer haeredibus dandum: obtinuit Strabo: tu lauda Marcellinum ut ego statim feci: quis enim abunde sufficiat illi quod est a principe & a senatu probatus: gaudebit tamen testimonio tuo: omnes enim qui gloria famaque ducuntur mirum in modum assensio & laus a minoribus etiam profecta delectat: Te uero Marcellinus ita uere: ut iudicio tuo plurimum tribuat: accedit his: quod si cognorit factum suum isto usque penetrasse: necesse est laudis suae ipatio & cursu & peregrinatione lætet. Etenim nescio quo pacto uel magis homines iuuat gloria lata quam magna. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem.

Aluum te in urbem uenisse gaudeo: uenisti autem si quando alias nunc mihi maxime desideratus: ipse adhuc pauculis diebus in tusculano commorabor: ut opusculum quod est in manibus absoluam. Vereor enim ne si hanc intentionem iam in finem laxa uero: aegre resumam: interim ne quod festinationi meae pereat: quod sum praesens petiturus hac quasi praecursoria epistola rogo, sed prius accipe causas rogandi:

41

deinde ipsum quod peto: proxime cum in patria mea fui uenit ad me salutadū municipis mei filius p̄textatus: ego huic studes inquam: respondit etiam: ubi? Mediolani: cur nō hic? & pater eius: (erat enim una: atq; etiam ipse adduxerat puerum) q̄a nullos hic p̄ceptores habemus. quare nullos? nā uehementer itererat uestra qui patres estis & opportune cū plures patres audiebāt liberos uestros hic potissimū discere. Vbi enim aut iucundius morarentur quam ī patria aut pudicius continerentur quam sub oculis parētum aut minore sumptu quam domi. quantulum est ergo collata pecunia conducere p̄ceptores: quod nunc in habitationes in uiatrica ī ea quæ peregre emunt impenditis aduicere mercedibus: atq; adeo ego qui nundū liberos habeo paratus sum p̄ rep. nostra quali p̄ filia uel parente tertiā partē eius quod conferre uobis placebit dare. Totum etiam pollicerer: nisi timerem ne hoc munus meum quandoq; ambitu corrūpēt ut accidere multis ī locis uideo ī quibus p̄ceptores publice cōducuntur: huic uitio occurri uno remedio potest si parētibus solis ius cōducendi relinquatur. in idem religio recte iudicandi necessitate collationis addatur. Nam q̄ fortasse d̄ alieno negligentes certe de suo diligentes erunt. dabuntq; operam ne a me pecuniam non nisi dignus accipiat: si accepturus. & ab his erit: proinde conspirete consentite: maiorēq; animum ex meo sumite qui cupio esse quamplurimū quod debeam conferre: nihil honestius p̄stare liberis uestris nihil gratius patriæ potestis: educentur hic qui hic nascuntur: statimq; ab infantia natale solum amare frequentare cōsuescant. atque utinam tam claros p̄ceptores inducatis ut in finitimis oppidis hinc studia petantur. utque nunc liberi nostri aliena in loca: ita mox alieni hūc in locū confluant. Hæc putauī altius & quasi a fonte repetendā: quo magis scires q̄ gratum mihi foret: si susciperes quod iniūgo: Iniūgo aut: & p̄ rei magnitudine rogo: ut ex copia studiorum quæ ad te

f ii

ex admiratione ingenii tui conuenit circūspicias præceptores quos sollicitare possimus sub ea tamē cōditiōe: ne cui fidē meā obstringam: omnia enim libera parētibus seruo. Illi iudicent: illi eligant: ego mihi curam tantum & impendiū uindico. Proinde si quis fuerit repertus qui īgenio suo fidat eat illuc ea lege ut hinc nihil aliud certum quam fidutiam suam fuerat. Vale.

C. Plinius Paterno suo Salutem.

78

TV fortasse orationem ut soles & flagitas & expectas: At ego quasi ex aliqua peregrina delicataque merce lusus meos tibi prodo: Accipies cū hac epistola hendecasyllabos nostros: quibus nos in uehiculo ī balneo inter coenā oblectamus otiiū tēporis: his iocamur ludimus: amamus: dolemus: querimur: irascimur: describimus aliqd mō: altius modo pressius: atq; ipsa uarietate tentamus efficere: ut aliis alia quædam fortasse omnibus placeant: Ex qbus tamen si nonnulla tibi paulo petulantiora uidebūtur: erit eruditionis tuæ cogitare summos illos & grauissimos uiros q̄ talia scripserunt non modo a lasciuiā rerum: sed ne uerbis q̄ dē nudis abstinuissē: quæ nos refugimus nō q̄a seueriores: unde enim: sed quia timidiores sumus: scimus alioqn huius opusculi illam esse uerissimā legē: quam Catullus expressit. Nam castum esse decet pium poetā ipsum: uersiculos nihil necesse est: qui tunc deniq; habent salem & leporem: si sunt molliculi & parum pudici. Ego quanti faciam iudiciū tuū uel ex hoc potes æstimare: qd̄ malui omnia a te pensitari: q̄ electa laudari. & sane quæ sunt cōmodissima desinūt uideri cum paria esse cœperunt. Præterea sapiens subtilisq; lector debet non diuersis conferre diuersa: sed singula expendere: nec deterius aliud putare quod est ī suo genere perfectum. Sed quid ego plura? Nam longiore præfatione uel excusare uel commendare ineptias ineptissimum est. Vnum illud prædicendum uidetur cogitare me has nugas ita inscribere

hendecasyllabi: qui titulus sola metri lege cōscribitur. Proinde siue epigrāmata siue edulia siue æglogas siue (ut multi) poemata seu qđ aliud uocare malueris: Licebit uoces. Ego tātū hēdecasyllabos p̄sto: a simplicitate tua peto qđ de libello meo dicturus es aliis mihi dicas: neq; ē difficile qđ postulo. Nam si hoc opusculum nostrum aut potissimum eēt aut solum posset durum uideri dicere. **Quære quid agas** Molle & humanum est habes quod agas. **Vale.**

C. Plinius Fundano suo Salutem.

79

SI quid omnino: hoc certe iudicio facio quod Asiniū Ruffum singulariter amo: Est homo eximius & bonoꝝ amatissimus: Cur enī nō me quoq; iter bonos numerē? Idē Corneliū Tacitū scis quem uirum: arcta familiaritate cōplexus ē: proinde si utrunq; nostrū p̄bas: de Ruffo quoq; necesse est idē sentias: quū sit ad cōnectendas amicitias uel tenacissimū uinculū morū similitudo. Sūt ei liberi plures: Nam in hoc quoq; functus est optimi ciuis officio quod fæcūditate uxoris large frui uoluit eo sæculo: quo plerisq; etiā singulos filios orbatis præmia graues faciunt: quibus ille despectis aui quoq; nomen assumpsit: est enī auus & qđē ex Saturio firmo: quē diliges ut ego: si ut ego p̄pius ispexeris. Hæc eo p̄tinent ut scias q̄ copiosam q̄ numerosā domū uno beneficio sis obligaturus: ad quod petēdū uoto primū deīde bono quodā omine adducimur. Optamus enī tibi ominamurq; ī proximum annum Consulatum: Ita nos uirtutis tuæ: ita iudicia Principis augurari uolunt. Cōcurrit autem ut sit eodem anno quæstor maximus ex liberis Ruffi Asinius Bassus iuuenis: nescio an dicam quod me pater & sentire & dicere cupit, adolescentis uerecundia uerat ipso patre melior. difficile est ut mihi de absente credas: quāquā credere soles omnia. tantum in illo īdustriæ: probitatis: eruditionis: ingenii: studii: memoriæ denique esse: quantum expertus inuenies. **Vellem tam ferax sæculum bonis artibus**

*no) Morx similitudo arctis
simū uinculū*

f iii

haberemus: ut aliquos Basso præferre deberes: Tum ego te primus hortarer moneremque circumferres oculos ac diu penlitares quem potissimum eligeres. Hunc uero sed nihil uolo de amico meo arrogantius dicere: hoc solum dico dignum esse iuuenem quem more maiorum in filii locum assumes. Debent autem sapientes uiri ut tu: tales a rep. liberos accipere: quales a natura solemus optare. Decorus erit tibi Consuli quæstor patre prætorio: propinquis consularibus quibus iudicio ipsorum quanquam adolescentulus adhuc iam tamen inuicem ornamento est. Proinde indulge precibus meis. obsequere consilio: & ante omnia si festinare uideor ignosce: primum quia uotis suis amor plerumque præcurrit: Deinde quod in ea ciuitate in qua omnia quasi ab occupantibus aguntur quæ legitimum tempus expectant non matura sed sera sunt: In summa quod rerum quas assequi cupias præsumptio ipsa iucunda est. reuereatur iam te Bassus ut consulem. Tu dilige illum ut quæstorem: Nos denique utriusque uestrum amatissimi duplici lætitia perfruemur: etenim cum sic te: sic Bassum diligamus: ut & illum cuiuscunque & tuum quemcunque quæstorem in petendis honoribus omni opere omni labore omni gratia simus adiuatori: perquam iucundum nobis erit si in eundem iuuenem studium nostrum & amicitia nostra & cōsulatus tui ratio contulerit: si denique precibus meis tu potissimum adiutor accesseris: cuius senatus & suffragio libentissime indulgeat & testimonio plurimum credat. Vale.

C. Plinius Valerio Paulino salutem.

80

GAude meo: gaude tuo: gaude etiam publico nomine. Adhuc honor studiis durat. proxime cum dicturus apud centumuiros essem: adeundi mihi locus nisi a tribunali nisi per ipsos iudices non fuit: tanta stipatiōe Cætera tenebantur: Ad hoc quidam ornatus adolescens scissis tunicis ut in frequētia solet fieri: sola uelatus toga perstitit

& quidem horis septem: Nam tamdiu dixi: magno cum labore maiore cum fructu. Studeamus ergo nec desidia nostra prætendamus alienam: sunt qui audiant: sunt qui legant: nos modo dignum auribus: dignum chartis elaboremus. Vale.

C. Plinius Gallo suo salutem.

Admones & rogas ut suscipiam absentis Corelliae causam contra C. Caecilium consulē designatū. Quod Admones gratias ago: quod rogas queror: admoneri enim debeo: ut sciam rogari non: ut faciam quod mihi non facere turpissimum est: an ego tueri Corelli filiam dubitem? Est mihi quidem cum isto contra quem me aduocas non plane familiaritas sed tamen amicitia. Accedit huc dignitas hominis: atque hic ipse cui destinatus est honor: Cuius nobis hoc maior agenda reuerentia est: quod iam illo functi sumus. Naturale est enim: ut ea quae quis adeptus est ipsa quam amplissima existimari uelit: Sed mihi cogitati ad futurum Corelli filiae: omnia ista frigida & inania uidentur. Obuersatur oculis ille uir: quo neminem aetas nostra grauiorem: sanctiorē: subtiliorem denique tulit. quem ego cum ex admiratione diligere coepissem quod euenire contra solet magis admiratus sum postquam penitus inspexi: Inspexi enim penitus: nihil a me ille secretum: non ioculare: non serium: non triste: non laetum: Adolescentulus eram etiam mihi ab illo honor atque etiam audebo dicere etiam reuerentia ut ab aequali habebatur. Ille meus in petendis honoribus suffragator & testis: ille in inchoandis deductor & comes. ille in gerendis consiliator & rector: ille denique in omnibus officiis nostris quanquam & imbecillus & senior quasi iuuenis & ualidus conspiciebatur. Quantum ille famae meae domi: in publico: quantum etiam apud principem adstruxit. Nam cum forte de bonis iuuenibus apud Neruam Imperatorem sermo incidisset: & plerique me laudibus ferrent: Paulisper se intra silentium tenuit: quod illi

f iiii.

plurimum auctoritatis: addebat: deinde grauitate quam no-
ras: necesse est inquit partius laudem Secundum: quia nihil
nisi ex consilio meo facit: Qua uoce tribuit mihi quantum
petere uoto in modicum erat: nihil me facere non sapientif-
sime: cum omnia ex consilio sapientissimi uiri facerem.
Quin etiam moriens filiae suae ut ipsa solet praedicare mul-
tos quidem amicos tibi in longiore uita parauit: Praecipuos
tamen Secundum & Cornutum. Quod dum recordor in-
telligo mihi laborandum: ne qua parte uidear hanc de me
fiduciam prouidentissimi uiri destituisse. Quare ego uero
Coreliae adero promptissime: nec subire offensas recusabo.
quanquam non solum ueniam me: uerum etiam laudem
apud istum ipsum a quo ut ais noua lis fortasse ut foeminae
intenditur: arbitror consecuturum: si hac eadem in actione
latius scilicet & uberius quam epistolarum angustiae sinunt
contigerit mihi uel in excusationem uel etiam in commen-
dationem meam dicere. Vale.

C. Plinius Antonio suo salutem.

82

 Vemadmodum magis approbare tibi possum quan-
topere miror Epigrammata tua graeca quam quod
quaedam aemulari latine & exprimere tentauit. In de-
terius quidem accidit hoc: primum imbecillitate ingenii mei:
deinde inopia ac potius ut Lucretius ait egestate patrii ser-
monis. Quod si haec & quae sunt latina & mea haece tibi ali-
quid uenustatis uidebuntur: quantum putas inesse eis gratiae:
quae mihi & a te & graece proferuntur? Vale.

C. Plinius Hispullae suae salutem.

83

 Vm sis pietatis exemplum: fratremque optimum & ama-
tissimum tui pari caritate dilexeris: filiamque eius ut
tuam diligas: nec tantum amita eius uerum etiam
patris amissi effectum repraesentans: non dubito maximo ti-
bi gaudio fore: cum cognoueris dignam patre: dignam te: di-

gnam auo euadere. Summum est acumen: sūma frugalitas: amat me quod castitatis indicium est. Accedit his studium litterarum: quod ex mei caritate concepit. Meos libellos habet: lectitat: ediscit etiam. Qua illa sollicitudine: cum uideor acturus: quanto cum egi gaudio afficitur? Disponit qui nuncient sibi quem ad sensum: quos clamores excitari: quem euentum iudicii tulerim. Eadem si quando recitem in proximum discreta uelo sedet laudesque nostras audivissimis auribus excipit: uersus quidem meos cantat & forma atque cithara non artifice aliquo docente: sed amore quod magister est optimus. His & causis in spem certissimam adducor perpetuam nobis maioremque indies futuram esse concordiam. Non enim ætatē meā aut corpus quæ paulatim occidunt ac senescunt: sed gloriam diligit: Nec aliud decet tuis manibus educatam: tuis præceptis institutam: quæ nihil in contubernio tuo uiderit nisi sanctum honestumque: Quæ denique amare me ex tua prædicatione consueuerit. Nam cum matrem meam parentis loco uenerere: me a pueritia statim formare laudare talemque qualis nunc uxori meæ uideor ominari solebas. Certatim ergo tibi gratias agimus. Ego quod illam mihi illa quod me sibi dederis quasi inuicem elegeris. Vale.

C. Plinius Nonio maximo suo salutem.

89

 Vid senserim de singulis libris tuis notum tibi ut quemque perlegeram feci. Accipe nūc quid de uersis generaliter iudicem. Est opus pulchrum: ualidum: acre: sublime: uarium: elegans: purum: figuratum: spatiosum etiam & cum magna tua laude diffusum. In quo tu ingenii simul dolorisque uelis latissime uectus es: & horum utrumque inuicem adiumento fuit. Nam dolori sublimitatem & magnificentiam ingenii: ingenio uim & amaritudinem dolor addidit. Vale.

C. Plinius Velio Cereali suo salutem.

Tristem & acerbū calum Heluidiæ Soror: utraq; a partu utraq; filiã enixa decessit. afficior dolore: (nec tamē supramodū doleo): Ita mihi luctuosum uidef: qđ puellas honestissimas í flore primo fæcunditas abstulit. Angor infantiu sorte quæ sunt parētibus statí & dū nascūt orbata. Angor optimor; maritor;: angor etiã meo noie. Nã patrē illar; defunctū quoq; pseuerantissime diligo: ut actio ne mea librisq; testatū est. Cui nūc unus ex tribus liberis superest: domūq; pluribus adminiculis paulo ante fundatam desolatus fulcit ac sustinet: Magno tamē fomento dolor meus acquiescet: si hunc saltē fortē & icolumen parēq; illi patri: illi auo fortuna seruauerit: Cuius ego p salute pro moribus hoc sum magis anxius: quod unicus factus est. nosti in amore mollitiã ai mei: nosti metus: Quo minus te mirari oportebit quod plurimū timeã de quo plurimū spero. Vale.

C. Plinius Sempronio Ruffo suo salutem.

Interfui principis optimi cognitioni in consiliū adsumptus: gymnicus agō apud Viēntes ex cuiusdã testamento celebrabaf. Hunc Trebonius Ruffinus uir egregius nobisq; amicus in duumuiratu suo tollendum abolendumq; curauit. Negabatur ex auctoritate publica fecisse. Egit ipse causam nō minus foeliciter quã dierte. Cōmendabat actionem quod tanquam homo romanus & bonus ciuis in negotio suo & mature & grauiter loquebaf. Cum sententiã prorogarentur. Dixit Iunius Mauricus quo uiro nihil firmitus nihil uerius: non esse restituendū Viēntibus agona: adiecit: uellem etiam tolli posset Romæ. constat inquis & fortiter. Quid ni? Sed hoc fortiter Maurico nouum non est. Idem apud Neruam Imperatorē nō minus fortiter. Coenabat Nerua cum paucis. Vegento recūbebat proximus atque etiam in sinu. Dixi omnia: Cum hominem nominari icidit sermo de Catullo Messallino q luminibus orbatus ígenio sæuo mala cæcitatatis addiderat: nō uerebaf:

non erubescibat; nō miserabatur. quo sæpius a Domitiano nō secus ac tela quæ & ipsa cæca & iprouida ferūt ī optimū quēq̄ cōtorquebat. De huius neqtia sanguinariisq; sentētiis ī cōmune oēs sup cœnā loquebāt. Tū ipse Imperator. Quid putamus passurū fuisse si uiueret. Mauricus nobiscum cœnaret: longius abii. Libens tamen. placuit agona tolli: q mores Vienensium infecerat: ut noster hic omnium. Nam Vienensium uitia intra ipsos residunt: nostra late uagant. Vtq; in corporibus sic in imperio grauissimus est morbus qui a capite diffunditur. Vale.

C. Plinius Pomponio Basso suo salutem.

87

Magnā cepi uoluptatē: cum ex cōmunibus amicis cognoui te ut sapiētia tua dignū ē & disponere otium & ferre: habitare amœnissime: & nūc terra nunc mari corpus agitare: multū disputare: multū audire: multū lectitare. Cūq; plurimū scias: quotidie tamē aliqd addiscere. Ita fenescere oportet uix q magistratus amplissimos gesserit: exercitus rexerit: totūq; se reip. quādiu decebat optulerit. Nā & prima uitæ tēpora & media patriæ: extrema nobis impartire debemus ut ipse leges monēt quæ maiorē ānis otio reddūt. Quādo mihi licebit: quādo p ætatē honestum erit imitari istud pulcherrimæ quietis exemplū: quādo secessus mei nō desidæ nomē sed trāquillitatis accipient. Vale.

p et s vite tpra priu debemus. extrema nobis.

C. Plinius Fabio Valenti suo salutem.

88

Proxime cum apud Centumuiros in quadruplici iudicio dixissem: subit recordatio egisse me iuuenem: æque in quadruplici. pcessit animus ut solet lōgius: cœpi reputare quos ī hoc iudicio quos ī illo sortios laboris habuissem. Solus erā qui in utroq; dixissem: tātās cōuersiones aut fragilitas mortalitatis aut mobilitas fortunæ facit. Quidā ex iis qui tūc egerant decesserunt: exulant alii: huic ætas & ualitudo silentium suasit: hic spōte beatissimo otio fruitur. alius exercitum regit: illū ciuilibus officiis picipis

amicitia exemit: Circa nos ipsos q̄ multa mutata sunt: studiis periclitati sumus. Rursusque processimus: profuerunt nobis amicitiae bonorū & obfuerunt: iterumque profunt. Si computes annos: exiguum tempus. si uices rerum: æuum putes: Quod potest esse documento nihil desperare: nulli rei fidere: cum uideamus tot uarietates tam uolubili orbe circunagi. Mihi autem familiare est omnes cogitationes meas tecum cōmunicare: iisdemque te uel præceptis uel exemplis monere: quibus ipse me moneo: quæ ratio huius epistolæ fuit. Vale.

C. Plinius Mesio maximo suo Salutem.

89

Scripseram tibi uerēdum esse: ne ex tacitis suffragiis uitium aliquod existeret: factum est proximis comitiis in quibusdā tabellis multa iocularia atq; etiā fœda dicta: in una uero p̄ candidatoꝝ nominibus suffragatorum nomina inuenta sunt. Excāduit senatus magnoque clamore & qui scripsisset iratum principem est cōprecatus. ille tamen fefellit & latuit fortasse etiam inter indignantis fuit. Quid hunc putamus domi facere qui in tanta re tam serio tempore tam scurriliter ludat? Qui deniq; omnino in senatu dicax & urbanus & bellus est: Tantum licentiæ prauis ingeniis adiicit illa fidutiā: Quis enim sciet? poposcit tabellas: stilum accepit: dimisit caput: neminem ueretur: sed contemnit. Inde ista ludibria scena & pulpito digna quo te uertas: quæ remedia conquiras? ubique uitia remediis fortiora

Cui multum quotidie uigiliarum: multum laboris adiicit hæc nostra iners sed tamen effrænata petulantia. Vale.

C. Plinius Nepoti suo Salutem.

90

Petis ut libellos meos quos studiosissime comparasti recognoscendos emendandosq; curem. faciam. quid enī suscipere libentius debeo te presertim exigente? Nā cū uir grauissimus: doctissimus: disertissimus sup hæc

occupatissimus maximæ prouintiaë præfutura tantiputes scripta nostra cirrunferre tecum: Quantopere mihi prouidendum est ne te hæc pars sarcinarum tanquam superua cua offendat. Adnitar ergo primum ut comites istos quacō modissimos habeas: deinde ut reuersus inuenias quos uelis istis addere. Neque enim mediocriter me ad noua opera tu lector hortaris. Vale.

C. Plinius Falconi suo Salutem.

Tertius dies est quot audiui recitantem Sentium Augurium cum summa mea uoluptate immo etiã admiratione, poemata appellat: multa tenuiter: multa sublimiter: multa uenuste: multa tenere: multa dulciter: multa cum bile. Aliquot annis puto nihil generis eiusdem absolutius scriptum: nisi forte me fallit aut amor eius aut quod me ipsum laudibus uexit: Nam lemma sibi sumpsit quod ego interdum uersibus ludo. Atque adeo iudicii mei te iudicem faciam: si mihi ex hoc ipso lemmate secūdu uersus occurrerit: nam cæteros teneo & iam explicui. Cato carmina uersibus minutis his olim quibus & meus Catullus & Caluus ueteresque. Sed quid ad me: unus Plinius est Mihi prior: Is mauult uersiculos foro relicto & qrit quod amet putatque amari. ille Plinius ille. Quid Catones. I nunc quisquis sapias amare noli. Vides quam acuta omnia quam apta quam expressa. Ad hunc gustum totum librum repromitto: quem tibi ut primum publicauerit exhibebo. Interim ama iuuenem & temporibus nostris gratulare pro ingenio tali: quod ille moribus adornat: uiuit cum Spurina: uiuit cū Antonino: quorum alteri affinis: utrique contubernalis est. Possis ex hoc facere coniecturam quam sit emendatus adolescens qui a grauissimis senibus sic amatur. Est enim illud uerissimum. Vale.

C. Plinius Iulio Seuero suo Salutem.

72
H Aerennius seuerus uir doctissimus magni æstimat in
bibliotheca sua ponere imagines municipum tuo-
rum Cornelii nepotis. & Titi atii: petitq; si sunt istic
ut esse credibile est exscribendas pingendasque de legem.
Quam curam tibi potissimum iniungo: primum quia desi-
deriis meis amicissime obsequeris: Deinde quia tibi studio-
rum summa reuerentia: summus amor studiosorum: postre-
mo q; patriam tuam omnisq; qui nomen eius auxerunt ut
patriam ipsam ueneraris & diligis. Peto ut pictorem qd dili-
gentissimum assumas. Nam cum est arduum similitudinẽ
effingere ex uero: tum longe difficillima est imitationis imi-
tatio. Quare rogo ut artificem quem elegeris ne in melius
quidem sinas aberrare. Vale.

C. Plinius Romano suo Salutem.

73
Ia tu cum proximo res agentur quoquo modo ad i-
dicandum ueni: Nihil est q; in dextram aurem fidu-
tia mei dormias: non impune cessatur: Ecce Licini-
us nepos prætor acer & fortis uir multam etiam dixit Se-
natori: Egit ille in senatu causam suam: egit autem sic ut de-
precaretur: remissa est multa: sed timuit: sed rogauit: Sed
opus uenia fuit. dices non omnes prætores tam seueri. falle-
ris. Nam uel instituere uel reducere eiusmodi exemplum
non nisi seueri: institutum reductumue exercere etiam le-
nissimi possunt. Vale.

C. Plinius Surræ suo Salutem.

74
A Truli tibi ex patria mea pro munusculo quæstionẽ
altissima ista eruditione dignissimã: Fons oritur in
monte: p saxa decurrit: excipitur cœnatiuncula ma-
nũ facta. Ibi paululũ retentus in larium lacum decidit: huius
mira natura. Ter in die stasis auditibus. ac diminutionibus
crescit decrescitq;. Cernit id palã & cum summa uoluptate
deprehenditur. Iuxta recumbis & uesceris. Atq; etiã ex ipso

fonte: nam est frigidus: potas. interim ille certis dimensio-
 nis momentis uel subtrahitur uel assurgit. Annulum seu quid
 aliud ponis in sicco alluitur sensim ac nouissime operit de-
 tegitur rursus paulatimq; deseritur: Si diutius obserues utru-
 que iterum atq; tertio uideas. Spiritus ne aliquis occultior os-
 foris & fauces modo laxat modo includit prout in latius occur-
 rit aut decessit expulsus. Quod in ampullis cæterisque generis
 eiusdem uidemus accidere: quibus non hians nec statim patens
 exitus: Nam illa quoque quanquam prona & uergentia per
 quasdam obluentis animæ moras crebris quasi singultibus
 sistunt: quod effundunt. An quæ oceano natura fontis quoque
 quæque ille ratione aut impellitur aut resorbetur hac modicus
 hic humor uicibus alternis supprimitur & egeritur. An ut
 flumina quæ in mare deferuntur aduersantibus uentis ob-
 uioque æstu retorquentur: ita est aliquid quod huius fontis
 excursum per momenta repercutiat. An latentibus uenis
 certa mensura: quæ dum colligit quod exhauserat minor est
 riuus & pigrior: is cum colligit agilior maiorque profertur.
 An nescio quid libramentum abditum & cæcum quod cum exina-
 nitiu est suscitatur & elicit fontem: cum repletur moratur & strangu-
 lat. Scrutare tu causas. potes enim quæ tantum miraculum efficiunt:
 mihi abunde est si satis expressi quod efficitur. Vale.

Liber. C. Plinii Epistolarum Quintus Incipit.

C. Plinius Seuero suo Salutem.

Egatum mihi obuēit modicum sed amplissimo
 gratius. Cur amplissimo gratius? Pomponia Gal-
 la exhæredato filio Astudio Curiano hæredem
 reliquerat me: dederat cohæredes Sertorium le-
 uerum prætorium uirum aliosque splendidos equites ro-
 manos. Curianus orabat ut sibi donarem portionem meam:
 seq; præiudicio iuuarem. Eandem tacita conuentione saluam

mihī pollicebatur. Respondebā nō cōuenire moribus meis aliud palam; aliud agere secreto, præterea non esse satis honestū donare & locupleti & orbo: In summa non profuturū ei si donassem; profuturum si cessissem, esse autem me paratum cedere si iniquū exhæredatū mihi liqueret. Ad hoc ille, rogo cognoscas, Cunctatus paulum; faciam inquā. Neq; enī uideo cur me minorem putem quā tibi uideor. Sed iā nunc memento non defuturam mihi constantiam; si ita fides duxerit secundum matrem tuam pronuntiandi. Vt uoles ait. Voles enim quod æquissimum. Adhibui ī consilium duos; quos tūc ciuitas nostra spectatissimos habuit Corelium & Frōtinū. his circūdatus in cubiculo meo sedi. Dixit Curianus quæ p se putabat. Respondi paucis ego. Nec enī aderat alius qui defunctæ pudorem tueretur. Deinde secessi & cōsiliū sententia: Videtur inquam Curiane mater tua multas habuisse causas irascendi tibi. Post hoc ille; cum cæteris subscripsit centumuirale iudiciū mecum nō subscripsit. Apperebat iudicii dies. Cohæredes mei componere & trāsigere cupiebat non diffidentia causæ sed metu temporum. Verebatur qđ uidebāt multis accidisse; ne ex centūuirali iudicio capitis rei exirent. Et erant quidam in illis quibus obiici & gratille amicitia & rustici posset. Rogant ut cū Curiano loquar. Conuenimus in ædem concordia. Ibi ego si mater inquam te ex parte quarta scripsisset hæredem; non queri posses. Quid si hæredem quidem instituisset exasse, sed legatis ita exhausisset ut nō amplius apđ te quā quarta remaneret? Igitur sufficere tibi debet si exhæredatus a matre quartam partem ab hæredibus eius accipias; quā tamen ego augebo. scis te nō subscripsisse mecum & biennium transisse; oīaq; usucepisse. Sed ut te cohæredes mei tractabiliore experiantur; utq; tibi nihil abstulerit reuerētia mei, offero p mea parte tātundē. Tuli fructū nō cōsciētia modo uerū etiā famæ. Ille ergo curianus legatū mihi reliq; & factū meū nisi forte

blandior mihi antiquorum notabili more signauit. Hæc tibi scripsi: quia de omnibus quæ me delctant: uel angunt: non aliter tecum quam mecum loqui soleo. Deinde quod durū existimabā te amantissimum mei fraudare uoluptate: quā ipse capiebā. Nec enim sum tā sapiēs quod nihil mea iterlit an iis quæ honeste fecisse me credo testificatio quædā & q̄si præmium accedat. Vale.

C. Plinius Flacco suo salutem dicit.

Accepi pulcherrimos turdos: cum quibus parem calculū ponere nec urbis copiis ex Laurentino: nec maris tam turbidis tēpestatibus possum. recipies ergo epistolas steriles & simpliciter ingratas: ac ne illā qdē solertiā Diomedis ī permutādo munere imitantis. Sed: quæ facilitas tua: hoc magis dabis ueniā quod se nō mereri fatētur. Vale.

C. Plinius Aristoni suo salutem.

Vm plurima officia tua mihi grata & iucūda sunt: tū uel maxime quod me celādū nō putasti fuisse apud te de uersiculis meis multū copiosūq; sermonē: eūq; diuersitate iudiciorū longius processisse. exitisse etiā quosdam qui scripta quidem ipsa nō improbarēt: me tamen amice simpliciterq; rephenderent: q; hoc scriberē recitarēq;. Quibus ego ut augeam meam culpā ita respōdeo. facio nōnūq; uersiculos seueros parū. facio & comœdias. audio & specto mimos. & Lyricos lego & Satyricos itelligo aliquando p̄te rea rideo. iocor. ludo. utq; omnia innoxia remissionis genera breuiter amplectar: homo sum. Nec uero moleste fero hāc esse de moribus meis existimationem. Vt qui nesciunt talia doctissimos grauissimos sanctissimos homines scriptitasse me scribere mirent. Ab illis autem quibus notum est quos quantosq; auctores sequar facile impetrari posse cōfido: ut errare me sed cum illis sinant: quorum nō seria modo uerū iulus etiam exprimere laudibile est. An ego uerear: neminē uiuentium ne quam in speciem adulationis icidā nomīabo.

Sed ego uere ar ne me non satis deceat quod decuit. M. Tul-
lium: C. Caluum: Asinium Pollionem. M. Messallam. Qu.
Hortensium. M. Brutum: L. Syllam. Qu. Catulum. Qu. Scæ-
uolam Ser. Sulpicium Varronem Torquatū immo torqua-
tos C. Memmium Lentulum. Getulicum: Annæū Senecam
& proxime Virginium Ruffum; & si non iufficiunt exēpla
priuata. Diuum Iulium Diuum Augustum Diuum Neruā
T. Cæsarem. Neronem enim transeo: quamuis sciam non
corrumpi ī deterius quæ etiā a malis aliquādo sed honesta
manere quæ sæpius bonis fiunt: inter quos uel ꝑcipue nu-
merandus est P. Virgilius: Cornelius nepos: & prius Ennius
Actiusq;: Non quidem hi senatores: sed sanctitas morū non
distat ordinibus: Recito tamen quod illi an fecerint nescio
etiam: sed illi iudicio suo poterant esse contenti: mihi mode-
stior constantia est: quam ut satis absolutum putem quod a
me probetur. Itaq; has recitandi causas sequor. Primum q̄
ipse qui recitat aliquando acrius scriptis suis auditorꝝ reue-
rentiam intendit. Deinde q̄ de quibus dubitat quali ex cōsi-
lii sentētia statuit. Multa etiam a multis admonetur & si nō
admoneat quid quisq; sentiat ꝑcipit ex uultu oculis: nutu:
manu: murmure: silentio. quæ satis apertis notis iudicium
ab humanitate discernunt. Atq; adeo si cui forte eorum q̄
interfuerunt curæ fuerit eadē illa legere: intelliget ne quæ-
dam aut cōmutasse aut præterisse fortasse etiam ex suo iu-
dicio quamuis ipse nihil dixerit mihi. Atq; ita hoc di puto
quali populum in auditorium nō in cubiculū amicos aduo-
carim: Quos plures habere multis gloriosum: repræhensioi
nemini fuit. Vale.

C. Plinius Valeriano suo salutem.

Res parua sed initium non paruum. Vir prætorius so-
lers a senatu petit ut sibi instituere in agris suis nun-
dinas ꝑmitteretur. Cōtradixerunt Vicentinogꝝ lega-
ti. affuit Tulcillus nominatus. dilata causa est alio senatu.

Vicentini sine aduocato intrauerunt. dixerunt se deceptos lapsi ne uerbo: An quia ita sentiebant. Interrogati a nepote praetore que docuissent responderunt: quod prius interroga-
 ti: an tunc gratis affuissent responderunt Sex milibus num-
 mum: an rursus aliquid dedissent. dixerunt mille denarios.
 Nepos postulauit ut nominatus induceretur. haecenus illo
 die. Sed quantum auguror longius res procedet. Nam pleraque
 tacita tantum & omnino commota latissime serpunt. Erex
 aures tuas quadiu nunc oportet quamblande roges ut reliqua
 cognoscas: si tamen non ante ob haec ipsa ueneris Romanam
 spectatorque malueris esse quam lector. Vale.

C. Plinius Maximo suo Salutem.

99

Nunciatur mihi C. Fanium decessisse: qui nuncius
 graui me dolore confundit. primum quia amaui homi-
 nem elegantem & disertum: deinde quod iudicio eius uti
 solebam. Erat enim natura acutus. Vsu exercitatus. uarietate
 promptissimus. Angit me super ista casus ipsius. decessit ue-
 teri testamento. misit quos maxime diligebat: persecutus est
 quibus offensior erat. Sed hoc ut cunctis tolerabile: grauius
 illud quod pulcherrimum opus imperfectum reliquit quis
 enim agendis causis distringeretur: scribebat tamen exitus
 occisorum aut relegatorum a Nerone: & iam tres libros ab-
 soluerat. subtiles. & diligentis & Latinos. atque inter sermonem
 historiamque medios. Ac tanto magis reliquos perficere cu-
 piebat: quanto frequentius hi lectitabantur. Mihi autem uide-
 acerba semper & immatura mors eorum qui immortale ali-
 quid parant: Nam qui uoluptatibus dediti quasi in diem
 uiuunt. uiuendi causas quotidie finiunt: Qui uero posteros
 cogitant & memoriam sui operibus extendunt. his nulla mors
 non repentina est: ut quae semper incohatum aliquid abrup-
 pat. C. quidem Fanius quod accidit multo ante praesensit.
 Visus est sibi per nocturnam quietem iacere in lectulo suo
 compositus in habitu studentis: habere ante se scrinium ita

Mors acerba 96

(No)

g ii

ut solebat. Mox imaginatus uenisse Neronem in thoro re-
disse. p̄mp̄sisse librū primū quē de sceleribus eius ediderat
eumq; ad extremum reuoluissē. idem in secundo ac tertio
fecisse. tunc abisse. expauit. & sic interpretatus est tanquam
idem sibi futurus esset scribēdi finis: q̄ fuisset illi legendi: &
fuit idem. Quod me recordantē miseratio subit quantum
uigiliarum quantum laboris exhausserit frustra. occurant
animo mea mortalitas: mea scripta. Nec dubito te quoq; ea
dē cogitatione terreri pro istis quæ inter manus habes. Pro-
inde dū suppetit uita: enitatur ut mors quam paucissima
quæ abolere possit inueniat. Vale.

C. Plinius Apollinari suo salutem.

40. 100
Maui curam & sollicitudinem tuā: q̄ cū audisses me
æstate Tuscos meos petiturū: ne facerē iualisti: dū
putas insalubris. & sane grauis & pestilēs ora Thu-
scorū quæ p̄ littus extēdit. Sed hi p̄cul a mari recesserūt: qn̄
etiā Apēnino saluberrimo mōtiū subiacēt. Atque adeo ut
oēm p̄ me metū pōas: accipe tēperie cæli: regiōis sitū. uillæ
amœnitatē: q̄ & tibi auditu & mihi relatu iocūda erūt. Cæ-
lū ē hyeme frigidū & gelidū. myrtos oleas q̄q; alia æstiuo tē-
pore lætant aspernat & respuit. Lauræ tamē patit atq; etiā
nitidissimā profert iterdū: sed nō sæpius q̄ sub urbe nostra
necat. Aestatis mira clāmētia. semper aer spiritu aliquo mo-
uet: frequētius tamē auras q̄ uētos habet: hinc senes multos
uideas. auos proauosq;. Iā iuuenum audis fabulas ueteres
sermōesq; maiorū. Cū ueneris illo putes te alio sæculo natū:
Regionis forma pulcherrima. imaginare Amphitheatrū ali-
quod imēsū & q̄le' sola regē natura possit effingere. Lata
& diffusa planities mōtibus cingit. Montes summa sui parte
p̄cera nemora & antiq̄ habēt. frequēs ibi & uaria uenatio.
Inde crebræ siluæ cū mōte ipso descendūt: has iter pingues
terreniq; colles: (neq; enī facile usquā saxū: etiam si quæraf:
occurrit:) planissimis cāpis fertilitate nō cedūt: opimamq;

messem ferius tantū sed nō minus pcoquit. Sub his p̄ latus omne uineæ porriguntur. Vnamq; faciem lōge lateq; contexunt. Quare a fine imoq; q̄si margine arbuta nascūt. prata inde campiq; Cāpi quos nō nisi īgentes boues & fortissima aratra perfringunt: tātis glebis tenacissimū lolū cū plecat: assurgit ut demū nono sulco perdomet. Prata florida & gēmea trifoliū aliasq; herbas teneras sempq; molles & q̄si nouas alūt: Cūcta enī perennibus riuis nutriunt. Sed ibi aquæ plurimū: palus nulla q̄a deuexa terra qcqd liquoris accipit nec absorbuīt effundit ī Tyberī. Medios ille agros secat nauū patiēs: oīsq; fruges deuēhit ī urbē hyeme dūtaxat & Vere. æstate summittit ī mensiq; fluminis nomē arēti alueo deserit: Autūno reassumit. Magnā capies uoluptatē si hunc regionis sitū ex monte prospexeris: Neq; enim terras tibi sed formā aliquam ad eximiā pulchritudinē pictā uideberis cernere: ea uarietate ea descriptiōe quocūq; īciderint oculi reficiunt. Villa ī colle imo sita prospicit quasi ex sūmo: ita leuiter & sensim cliuo fallēte cōsurgit: ut cū ascēdere te nō putes: sentias ascendisse. A tergo Apenninū sed longius habet. Accipit ab hoc auras. q̄libet sereno & placido die nō tamen acres & imodicas sed spatio ipso lassas & ī fractas. magna sui pte meridiē spectat: æstiuūq; solē ab hora sexta: hybernū aliquāto maturius: quasi iuitat ī porticū latā & pro modo longam: Multa ī hac mēbra. atriū etiā ex more uetere. ante porticū xylistus cōcisus ī plurimas species distinctusq; buxo: demissus inde pronusq; puluinus cui bestiarum effigies iuicē aduersas buxus inscripsit. Acanthus in plano mollis & pene dixerim liquidus. ambit hunc ambulatio pressis uarieque tonsis uiridibus inclusa: ab his gestatio ī modum circi quæ buxum multiformem humilisq; & retentas manu arbusculas circuit. omnia maceria muniuntur. hanc gradata buxus operit & subtrahit: Pratum inde non minus natura quam superiora illa arte uisendum. Cāpi deinde. porro multa que

g iii

alia prata & arbuſta. A capite porticus Triclinium excurrit
ualuis Xyſtum deſinentē & protinus pratum multūq; ruris
uidet fenestris. hac latus Xyſti & quod proſilit uillæ ac adia
centis hippodromi nemus comasq; pſpectat. Cōtra mediā
fere porticū zeta parū recedit; cingit areolam quæ quatuor
platanis inumbratur; Inter has marmoreo labro aq̄ exūdat;
circūiectasq; platanos & ſubiecta platanis leni aſpergine fo
uet. Eſt ī hac Zeta dormitoriū cubiculū quod die clamorē
ſonum excludit; iūctaq; quotidiana amicoꝝ cœnatio. Areo
lā illā porticus alia eadēq; omnia quæ porticus aſpicit. eſt &
aliud cubiculū a p̄xima platano uiride & umbroſum mar
more excultū podio tenus; nec cedit gratiæ marmoris ra
mos īfidētesq; ramis aues imitata pictura fonticulus. In hoc
fonte crater; circa ſiphōculi plures miſcēt iucūdiſſimū mur
mur. ī cornu porticus ampliffimū cubiculum Triclinio oc
currit; Aliis fenestris Xyſtū. aliis deſpicit pratum; Sed ante
piscinam quæ fenestris ſeruit ac ſubiacet. ſtrepitu uiſuque
iucunda; Nam ex edito deſiliens aqua ſuſcepta marmore al
beſcit. Idem cubiculum hieme tepidiſſimū qa plurimo ſole
perfundit; Coheret hypocauſton; & ſi dies nubilus immiſſo
uapore ſolis uicem ſupplet. Inde apodyteriū Balnei laxū &
hilare excipit cella frigidaria ī q̄ baptiſteriū amplū atq; opa
cū. Si natate latius aut tepidius uelis ī area piscina ē. ī proxi
mo puteus ex quo poſſis ruruſ aſtrigi ſi pœniteat teporis;
frigidariæ cellæ connectitur media cui ſol benigniſſimæ ē
præſto. caldariæ magis. prominent enim ī hac tres diſceſſio
nes duæ ī ſole; tertia a ſole lōgius; a luce nō lōgius; apodyte
rio ſuppoſitū ē Sphæriſteriū quod plura genera exercitatio
nis; pluriſq; circulos capit nec procul a balneo ſcalæ quæ in
cryptoporticū ferūt; prius ad dietas tris. harū alia areolæ illi
ī qua platani quatuor; alia prato; alia uineis iminet diuerſis.
diuerſasq; cæli partes ut proſpectus habet. in ſumma crypto
porticu cubiculum ex ipſa cryptoporticu exciſum qđ hip

podromum vineas mōtes intuetur. lūgitur cubiculū obuiū
soli maxime hyberno. hinc oritur Zeta: quæ uillæ hipodro-
mum adnectit. hæc facies, hic usus a fronte a latere. æstiuā
cryptoporticus ī edito posita quæ nō aspicere vineas sed tā-
gere uidetur. In media Triclinium saluberrimum afflatū ex
apenninis uallibus accipit. Post latissimis fenestris vineas ual-
uis æque vineas sed per cryptoporticum quasi admittit. a la-
tere Triclinii quod fenestris caret: scalæ cōuiuio utilia secre-
tione ābitu suggerūt. In fine cubiculū cui nō minus iucūdū
prospectū cryptoporticus ipā quā vineæ præbēt. Subest cry-
ptoporticus subterraneæ similis: æstate: iclulo frigore riget:
cōtētaq; aere suo nec desiderat auras nec admittit: post urā
que cryptoporticū unde tricliniū desinit: icipit porticus āte
mediū diē hyberna: iclinato diē æstiuā. hac adeūtur diætæ
duæ: q̄rum ī altera cubacula quatuor: altera tta ut circuit
sol aut sole utuntur aut ūbra. Hæc dispositionē amœnitatē
q; tectorū lōge p̄cedit hipodromus. medius patescit. statiq;
intransium oculis totus offerē. platanis circuit. Illæ hedera
uestiuntur: utq; summæ suis: ita imæ alienis frōdibus uirēt.
Hedera truncū & ramos pererrat: uicinaq; platanos trāsitu
suo copulat. has buxus. iteriacet. Exteriores buxos circūue-
nit Laurus: Vmbræq; platanorū suā cōfert. Rectus hic hip-
podromi limes: ī extrema parte hemicyclo frangit: mutatq;
faciē. Cupressis ambitur & tegitur densiore umbra opacior
nigriorq; interioribus circulis: sunt enim plures: purissimū
diem recipit: Inde rosas effert: umbrarūq; frigus nō ingrato
sole distinguit. Finito uario illo multipliciq; curuamine re-
cto limite reddi ne huic uni. Nā uix plures intercedētibus
buxis diuidunt: alibi pratulū: alibi ipsa buxus interuenit in
formas mille descripta: litteris iterdū quæ mō nomē domi-
ni dicūt: modo artificis: alternis metulæ surgūt: alternis īser-
ta s̄ poma & ī ope urbanissimo subita uelut ī lati ruris imi-
tatio mediū ī spaciū breuioribus utrinq; platanis adornat.

g iiii.

Post has acanthus hinc inde lubricus & flexuosus, deinde plures figuræ pluraq; nomina. in capite stibadiū cādido marmore uite protegī: Vitem quatuor columnellæ carystiæ subeunt: E stibadio aq; uelut expressa cubantiū pōdere siphonculis effluit, cauato lapide suscipit, gracili marmore cōtinetur: atq; ita occulte tēperat ut impleat nec redūdet. Gustatoriū grauiorq; cōnatio margini iponit: leuior nauicularū & auiū figuris innatās circuit, cōtra fons egerit aquā & recipit: nā expulsa in altū in se cadit iunctilq; hiatibus & absorbet & tollit: e regione stibadii aduersū cubiculū tantū stibadio reddit ornatus: quātū accipit ab illo, a marmore splēdet ualuis: iuiridia p̄minet textit alia uiridia superioribus atq; inferioribus fenestris suspicit despicitq;: Mox zetecula, refugit q̄si in cubiculū idē atq; aliud: lectulus hīc: & undiq; fenestræ & tamē lumē obscurū umbra p̄mēte: Nam lætissima uitis per omne tectū in culmē nitit & ascēdit, Nō secus ibi q̄ in nemore iaceas: imbrē tātū tanq̄ in nemore nō sentias, hic quoq; fons nascit: simulq; subducit: Sunt locis pluribus disposita sedilia e marmore: quæ ambulatiōe fessos ut cubiculū ipm iuant, fonticuli sedibus adiacent p̄ totū hippodromū inductis phystulis: strepūt riui: & q̄ manus duxit sequūt: his nūc illa uiridia nūc hæc iterdū simul omnia lauant: uitaſsem iā dudū ne uiderer argutior nisi p̄posuissem oēs angulos tecū epistola circūire, Neq; enim uerebar ne laboriosum esset tibi legenti quod absenti non fuisset: præsertim cum iterq; scere si liberet depositaq; epistola quasi residere sæpius posses: præterea idulsi amori meo: amo enī quæ maxima ex pte ipse incohauit aut icohata percolui. In summa cur nō aperiā tibi uel iudicium uel errorem? Primum ego officium scriptoris existimo ut titulum suum legat: & identidem interroget se quid cœperit scribere: sciatque si materiæ immoratur non esse longum: longissimum si aliquid accersit atq; attrahit. Vides quot uersibus Hōerus: quot Virgilius arma: hic

æneæ: Achillis ille describat: brevis tamen uterque est: quia facit quod instituit. Vides ut aratus minutissima etiã sydera cõsectetur & colligat: modum tamen seruat. Non enim excursus hic eius sed opus ipsum est]. Similiter nos ut parua magnis: cum totam uillam oculis tuis subiicere conamur si nihil iuductũ & quasi deuiũ loqmur: nõ epistola quæ describit sed uilla quæ describit magna est. Verz illuc unde coepi ne secundũ legẽ meam iure repræhendat si longior fuero i hoc i quo excessi. habes causas cur ego Tuscos meos Tusculanis Tyburtinis Prænestinisq; meis præponã. Nã super illa quæ retuli altius ibi otium & pinguius eoque securius. nulla necessitas togæ. nemo accersitor ex proximo. placida omnia & quiescentia: quod salubritate regiõis ut purius cælũ ut aer liqdiõ accedit. ibi animo; ibi corpe maxie ualeo: Nam studiis animum: uenatu corpus exerceo: mei quoque nusquam salubrius degunt: usq; adhuc certe neminẽ ex his quos eduxeram mecum: uenia sit dicto: ibi amisi: dii modo in posterum hoc mihi gaudiũ: hãc gloriã loco seruẽt. Vale.

C. Plinius Caluisio suo Salutem.

101

NEc hæredem institui nec præcipere posse rem pu. cõstat. Saturninus autem qui nos reliq; hæredes quadrantem rei pu. nostræ: deide quadrantẽ præceptione quadringentorũ milium dedit: hoc si ius aspicias: irritũ: si defuncti uoluntatem ratũ & firmum est. Mihi aut defuncti uoluntas uereor quã in partem Iuriscõs. quod sim dicturus accipiant: Antiquior iure est utiq; in eo quod ad cõmunem patriã uoluit peruenire. an cui de meo his adiciẽs cõtuli huic. cccc. miliũ paulo amplius tertiã partẽ ex aduẽtitio denegem? scio te quoq; a iudicio meo non abhorre: cum eandẽ rẽ pub. ut ciuis optimus diligas. Velim ergo cũ pxi me decuriões cõtrahent qd sit iuris dicas. parce tamẽ & modeste: deide subiũgas nos. cccc. miliũ sicut pcepit saturninus illius hoc munus: illius liberalitatis tamẽ obsequiũ uocẽ:

hæc ego scribere publice supersedi: primū quod meminera
pro necessitudine amicitia tuæ & debere te & posse p̄inde
meis ac tuis partibus fungi: deinde quia uerebar ne modū
tibi quem in sermone custodire facile est tenuisse ī epistola
nō uiderer: Nā sermonē uultus gestus: uox ipsa moderatur:
epistola omnibus cōmendationibus destituta malignitatē
interpretantium exponit. Vale.

C. Plinius Capitoni suo Salutem.

102

GVades ut historiā scribam: & suades nō solus: multi
me hoc sæpe monuerūt: & ego uolo nō q̄a cōmode
facturū esse cōfido: id enī temere credas nisi exptus:
Sed q̄a mihi pulchrū ī primis uideēt nō pati occidere q̄bus
æternitas debeat: aliorūq̄ famam cum sua extēdere. Me
aut nihil æque ac diuturnitatis amoris cupiditas res
homīe dignissimæ p̄sertim q̄ nullius sibi cōscius culpæ po-
steritatis memoriā nō reformidet: Itaq̄ diebus ac noctibus
cogito: si q̄ me quoq̄ possim tollere humo. Id. n. uoto meo
sufficit: illud supra uotū: uictorq̄ uirū uolitare p̄ ora: q̄q̄. o.
Sed satis ē q̄d p̄pe sola historia polliceri uideēt: oratiōi enī &
carmini p̄ua gratia nisi eloquētia ē summa. historia quoquo
modo scripta delectat: Sunt enī hoīes natura curiosi. & qua
libet nuda reꝝ cognitiōe capiūt: ut q̄ sermōculis etiā fabel-
lisq̄ ducāt: me uero ad hoc studiū īpellit domesticū exēplū:
Auunculus meus idemq̄ p̄ adoptionē pater historias & qui
dē religiosissime scripsit. Inuenio aut apud sapiētis honestis-
simū esse maiorū uestigia seq̄: si modo recto itinere p̄cesse-
rint. Cur enī cū tot egi magnas & graues causas has etiam si
mihi tenuis ex his spes destino retractare ne tātus ille labor
meus nisi hoc quod reliquum est studii addidero mecū pa-
riter ītercidat. Nam si rationem posteritatis habeas quicq̄d
non est peractum P. ro. non inchoatum: dices potes simul &
rescribere actiones & cōponere historiā. Vtinā. Sed utrunq̄
tam magnum est ut abunde sit alterum efficere. Vnde ui-

cesimo ætatis anno dicere i foro cœpi: & nunc demũ quid
 præstare debeat orator adhuc tamen p̄ caliginẽ uideo: qđ si
 huic oneri nouũ accesserit, hêt qđe oratio & historia multa
 cõmunia: sed plura diuersa i his ipsiis quæ coia uident. Nar-
 rat illa, narrat hæc, sed aliter, huic pleraq; humilia & sordida
 & ex medio petita, illi oia recondita: splendida: excelsa cõue-
 niunt, hanc sæpius ossa: musculi: nerui: illa tori quida & q̄si
 tubæ decet. Hæc uel maxime ui: amaritudine: instantia: illa
 tractu & suauitate atq; etiã dulcedine placet. Postremo alia
 uerba: alius sonus: alia constructio. Nã plurimum refert ut
 thucydides ait: itema sint an agonisima quoz alterũ oratio
 rerum historia: & ex his causis non abducor ut duo dissimi-
 lia & hoc iplo diuersa q̄ maxima confundam misceamq;: ne
 tãta q̄si colluuiõẽ turbatus ibi faciã qđ hic debeo quæ iteri
 ueniet ne a forẽsibus uerbis recedã aduocandi peto. Tu ta-
 men iam nũc cogita quæ potissimũ tempora aggrediamur.
 Vetera & scripta aliis parata inquisitio: sed onerosa collatio,
 intacta & noua graues offensæ: leuis gratia, hãc p̄terea q̄ in
 tantis uitiis hominũ plura culpãda sunt q̄ laudãda, tũ si lau-
 daueris parcus: si culpaueris nimius fuisse dicaris, hæc autẽ
 me nõ tardat: est enĩ mihi p̄ fide satis animi, illud peto præ-
 struas ad quod hortaris eligasq; materiã ne mihi tã scribere
 p̄to alia rursus cũctatiõis & moræ iusta ratio nascat. Vale.

C. Plinius Saturnino suo Salutem.

V
 Arie me adfecerũt litteræ tuæ: nã partim læta parti
 tristia continebant. Læta q̄ te in urbe teneri nũcia-
 bant: nollẽ inquis: sed ego uolo, præterea qđ recita-
 turũ statim ut uẽissem pollicebãt. Ago gratias qđ expector:
 Triste illud quod Iulius ualens grauiter iacet, quãquam ne
 hoc quidem triste: si Iulius utilitatibus æstimetur q̄ maturif-
 sime inexplicabili morbo liberari. Illud plane non triste
 solum uerum etiam luctuosum: qđ Iulius auitus decessit:
 dum ex quæstura redit, decessit in nauem procul a fratre
 amantissimo, procul a matre: a sororibus, nihil ista ad

mortuum pertinent: sed pertinuerunt cum moreret. pertinent ad hos qui supersunt. iam quod in flore primo tantae indolis iuuenis extinctus est summa consecuturus si uirtutes eius maturissent: quod ille studioque amore flagrabat: quantum legit: quantum etiam scripsit: quae nunc omnia cum ipso sine fructu posteritatis aruerunt: Sed quod ego indulgeo dolori cui si frenos remittas nulla materia non maxima est. finem epistolae faciam: ut facere possim etiam lachrymis quas expressit epistola. Vale.

C. Plinius Antonino suo Salutem.

109

Cum uersus tuos aemulor: tum maxime quam sint boni experior: Ut enim pictores pulchram absolutamque faciem raro nisi in peius effingunt: ita ego ab hoc archetypo laboro & decido. Quo magis hortor ut quam plurima proferas: quae imitari omnes concupiscant: nemo aut paucissimi possint. Vale.

C. Plinius Tranquillo suo Salutem.

105

Libera tandem hendecasyllaborum meorum fidem: quae scripta tua comibus amicis spoponderunt: appellat quotidie & flagitant: ac iam piculum est ne cogant ad exhibendum formulam accipe. sume ipse in edendo haesita tortuosa tamen: mea quoque cunctatione tarditatemque uicisti. Proinde aut rumpe moras: aut caue ne eosdem istos libellos quos tibi hendecasyllabi nostri blanditiis elicere non possunt: cum uitiosius schizontes extorqueat perfectum opus absolutumque est: nec iam splendescit lima: sed atteritur. patere me uidere titulum tuum. patere audire describi. legi. uenire uolumina tranquillorum mei: aequum est nos in amore tam mutuo eandem percipere ex te uoluptatem: qua tu perfrueris ex nobis. Vale.

C. Plinius Fabato proSOCERO suo salutem.

105

Accepi litteras tuas ex quibus cognoui speciosissimam te porticum sub tuo filiique tui nomine dedicasse: sequenti die in portaque ornatum pecuniam promississe: ut initium liberalitatis esset consumatio prioris. gaudeo primum tua gloria cuius ad me pars aliqua pro necessitudine redudat. Deinde quod memoriam Soceri mei pulcherrimis operibus uideo proferri.

Postremo q̄ patria nostra florescit: quā mihi a quocūq; ex-
coli iucundū: a te uero lætissimū est. Quod supest deos pre-
cor: ut animū istū tibi: animo isti tēpus q̄lōgissimū tribuāt.
Nam liquet mihi futurum: ut peractō quod maxime p̄mi-
sisti inchoes aliud: Nescit enī semel icitata liberalitas stare:
cuius pulchritudiuē usus ipse cōmendat. Vale.

C. Plinius Scauro suo salutem.

107

Ecitaturus oratiūculā quā publicare cogito: aduoca-
ui aliquos ut uererer paucos: ut ueḡ audirē. Nā hic
duplex ratio rccitādi. Vna ut sollicitudine icēdar: al-
tera ut admonear si qd forte me ut meū fallit: tuli qd̄ pete-
bā iueni qui mihi copiā cōsiliū sui facerent. Ipse p̄terea quæ
dā emédāda annotaui: emédauī librū quē misi tibi: materiā
ex titulo cognosces: cætera liber explicabit: quē iā nūc oportet
ita cōsueicere ut sine præfatione intelligat. Tu uelim qd̄
de uniuerso quid de partibus sentias scribas mihi. Ero enī
uel cautior in continendo uel constantior in edendo si huc
uel illuc auctoritas tua accesserit. Vale.

C. Plinius Valeriano suo salutem.

108

Tū tu rogas & ego promisi si rogasses scripturū me
tibi: quē habuisset euētū postulatio nepotis circa tu-
sciliū nominatū. iductus ē noiatus: egit ipse p̄ se nul-
lo accusate: etenī legati Vicētinoꝝ nōmodo nō p̄sserūt eū:
ueḡ etiā subleuauerūt: summa defensionis. nō fidē sibi ī ad-
uocatione sed cōstantiā defuisse: descendisse ut actuz: atq; etiā
ī curia uisū. deīde sermōibus amicoꝝ recessisse: monitū
enī ne desiderio Senatoris nimiā quasi de nūdinis sed q̄si de
gratia: fama: dignitate certātis tā p̄tinaciter p̄sertim ī Senatu
repugnaret. alioquin maiorē inuidiā proxime passurus erat.
Iane prius tamē paucis adclamatū exeuntis subiunxit p̄ces
multūq; lachrymaz: quinetiam tota actiōe homo ī dicēdo
exercitatus opam dedit: ut de p̄cari magis (id enī & fauora-
bilis & tutius): q̄ defendi uideret. Absolutus est sententia

ut 3. 1. 1. g.

designati consulis afrani dextri cuius hæc sūma melius qdē
noiatū fuisse factuz: si caulā Vicētinorū eodē aīo quo tulce
perat ptulisset: qā tamē ī hoc genus culpæ nō fraude icidif-
set nihilq; dignū animaduersione admisisse cōuincere libe-
radū: ita tamē ut Vicētinis qd̄ accepit redderet. assenserūt
oēs p̄ter Luciniū. Is interdicēdū ei aduocationē ī qnquēniū
cēluit: & q̄uis neminē auctoritate traxisset cōstāter ī sētētia
mālit: q̄netiā dextrū q̄ primus diuersum censuerat plata le-
ge de senatu habēdo iurare coegit eripuisse qd̄ cēsuisset: cui
q̄q; legitime postulatiōi a q̄busdā reclamationū est: exprobrare
enī sentētiā dicerent: Nigrinus tribunus plebis recitauit li-
bellū disertū & grauē quo questus ē uenire aduocatiōes. Ve-
nire etiā p̄uaricatiōes: ī lites coiri & gloriæ loco poni ex spo-
liis ciuiū magnos & statutos redditus: recitauit capita legū:
admonuit senatuscōsultoꝝ: ī fine dixit petendū ab optimo
p̄ricipe ut qā leges qā senatuscōsulta cōtēnerent ipse tantis
mederet. pauci dies & liber p̄ricipis seuerus & tamē mode-
ratus. leges ip̄m: ē ī publicis actis: q̄ me iuuat q̄ ī causis agen-
dis nō mō pactione: dono: munere: ueꝝ etiā Xenis semp ab-
stinui. oportet qdē quæ sunt ī honesta nō q̄si illicita sed q̄si
iubēda uitare: iucundū tamē si prohiberi publice uideas qd̄
nunq̄ tibi ipse p̄miseris: erit fortasse īmo nō dubie huius p̄-
positi mei & minor laus & obscurior fama: cū omnes ex ne-
cessitate facient quod ego sponte faciebam. īterim fruor uo-
luptate: cum alii diuinum me: alii meis rapinis: meæ auari-
tiæ occursum: per ludum acceptum dictitant. Vale.

C. Plinius Pontio suo salutem.

109

Recesseram in municipium: cum mihi nunciatū est
Cornutum tertullum accepisse æmythæ uix curam.
Exprimere nō possum: quanto sim gaudio affectus:
& ipsius & meo noīe: ipsius q̄ scilicet sicut ē ab omni ambi-
tione lōge remotus. debet tamen ei iucūdus honor eē ultro
datus: Meo q̄ aliquanto magis me delectat mandatum

mihī officium postquā par cornuto datū uideo : neq; enim augeri dignitatē q̄ æquari bonis gratius: Cornuto autē qd melius: quid sanctius: quid ī omni genere laudis ad exēplar antiquitatis expressius: quod mihī cognitum est non fama: qua aliogn optima & meritissima fruit: sed longis magnisq; experimētis: una diligimus: una dileximus omnes fere quos ætas nostra ī utroq; sexu æmulādos tulit: quæ societas amicitiarum arctissima nos: familiaritate coniunxit. Accessit uiculum necessitudinis publicæ. Idem enim mihī ut scis collega quali uoto petitus in præfectura ærarii fuit & ī cōsulatu. tū ego qui uir & quātus esset altissime īspexi: cū sequerer ut magistrū: ut parētem uererer: quod nō tā ætatis maturitate q̄ uitæ merebatur: his ex causis ut illi sic mihī gratulor: nec priuatim magis q̄ publice: tandem homines nō ad pericula ut prius uerum ad honores uirtute perueniunt. In infinitū epistolā extendā: si gaudio meo indulgeā. præuertā ad ea quæ me agentē hic nuncius depræhēdit. Erā cū profocero meo. erā cū amita uxoris. Erā cū amicis diu desideratis: circūibā agellos. audiebā multū querelæ rusticæ. rationes legebā inuitus & causis: malis enī chartis sum litteris iniciatus cōperā etiam itineri me præparare: nam includor angustiis cōmeatus: eoq; ipso q̄ delegatū Cornuto audio officiū mei ad moneor: cupio te quom sub idē tēpus Cāpania tua remittat ne qs cū ī urbē rediero cōtubernio nostro dies peat. Vale.

C. Plinius Marcellino suo salutem.

110 **T**ristissimus hæc tibi scribo. Fūdani nostri filia mior defuncta: qua puella nihil unquam festiuius: amabilius: nec mō lōgiore uita sed pene īmortalitate dignus uidi. nōdū annos. xiiii. expleuerat: & iā illi talis prudētia: matronalis grauitas erat. & tamē suauitas puellaris cū uirginali uerecūdia: ut illa patris ceruicibus ihærebat: ut nos amicos paternos & amāter & modeste cōplectabatur: ut nutrices: ut pædagogos: ut pceptores p suo quēq; officio diligebat:

quā studiose quā itelligēter lectitabat? Vt parce custoditeq;
ludebat: q̄ illa réperātia q̄ etiā cōstātia nouissimā ualitudinē
tulit. medicis obsequebat: sororē prim adhortabat: ipsamq;
se destitutā corporis uiribus uigore animi sustinebat: dura-
uit hic illi usq; ad extremū: nec aut spatio ualitudis aut me-
tu mortis ifractus ē: quo pluris grauioreq; causas nobis re-
linqueret & desiderii & doloris. O triste plane acerbūq; fu-
nus morte ipsa mortis tēpus idignius. Iā destinata erat egre-
gio iuueni: Iā electus nuptiarū dies: Iā nos aduocati. Quod
gaudiū: quo mœrore mutātū ē? Nō possū exprimere uerbis
q̄tū aīo uulnus accepim: cū audiui fūdaniū ut multa luctuo-
sa dolore iuenit p̄cipientē qd̄ i uestes: margaritas: gēmas fue-
rat erogaturus: hoc i tura & i unguēta & odores ipēderef.
Est qd̄ ille eruditus & sapiēs: ut q se ab ineūte ætate altiori-
bus studiis altiusq; dediderit: sed nūc oīa quærit. sæpe quæ
dixit aspernat: expulsisq; uirtutibus & talis pietas ē cui igno-
sces: laudabis etiā si cogitaueris qd̄ amiserit: amisit enī filiā:
quæ nō mīus formā oris eius q̄ os uultūq; referebat: totūq;
patrē mira similitudine exscripserat. Proinde si quas ad eū
de dolore litteras mittes: memento habere solatiū nō quasi
castigaturæ & nimis forte; sed molle & humanū. Quod ut
facilius admittat multū fauet mediū tēporis spatiū. Vt. n. cru-
dū adhuc uulnus medētū manus reformidat: Deīde patiē
atq; ultro requirit: sic recēs animi dolor cōsolatiōes reiicit ac
refugit: mpx desiderat & uehemēter admotis acquiescit. Vale.

C. Plinius Spurinæ suo salutem.

117
SCio quātope bonis artibus faueas: quantū gaudii ca-
pias: si nobiles iuuenes dignū aliqd̄ maioribus suis
faciāt: quo festinātius nūcio tibi fuisse me hodie i au-
ditorio Calpurni Pisonis. Recitabat tacte pingmon eruditā
sane luculentāq; materiā. scriptæ legis erat. fluētibus teneris
& enodibus sublimibus etiam ut poscit loco alte enī & ua-
rie nūc atollebat: nūc residebat: excelsa de p̄ssis: exilia plenis:

feueris iucūda mutabat: oīa īgenio pari: cōmēdabat hęc uo-
 ce suauissima: uoce uerecunda: multum sanguinis: multū so-
 licitudinis in ore: magna ornamenta recitantis. Etenī nescio
 quo pacto magis ī studiis hoīes timor quam fiducia decet,
 ne plura: quanq̄ libet plura quo sunt pulchriora de ui recita-
 tione finita multum ac diu exosculatus adolescentem: q̄ est
 acerrimus stimulus monendi: laudibus incitauī pergeret q̄
 cōepisset: lumenq̄ quod sibi maiores sui prætulissent poste-
 ris p̄ferret. gratulatus sum optimæ matri gratulatus & fra-
 tri qui in auditorio illo non minorē pietatis gloriā quā ille
 alter eloquētīæ retulit. tam notabiliter pro fratre recitante
 primum metus eius mox gaudium eminuit: Dii faciant ut
 talia tibi sępius nunciem: faueo enī sæculo: ne sit sterile ef-
 fectum: mireq̄ cupio ne nobiles nostri nihil ī domibus suis
 pulchrum nisi imagines habeant quæ nunc mihi hos adole-
 scentis tacite laudare adhortari: & quod amborum gloriæ
 satis magnum est: id cognoscere uidentur. Vale.

C. Plinius Marco suo Salutem.

112

Bene est mihi: quia tibi bene est. habes uxorem tecū:
 habes filiū: frueris mari: fontibus: uiribus: agro: Vil-
 la amœnissima: neq̄ enī dubito esse amœnissimā in
 qua se cōposuerat homo felicior ante quā foelicissimus fie-
 ret: Ego ī Tuscis & uenor & studeo: quæ iterdum simul fa-
 cio: nec tamē adhuc possum p̄nūciare utrum sit difficilius
 capere aliquid an scribere. Vale.

C. Plinius Paulino suo Salutem.

113

Vldeo q̄ molliter tuos habeas: quo simplicius tibi cōfi-
 tebor qua īdulgētia meos tractē. est mihi semp ī aīo
 homericū illud & hoc nostrū pater-
 familiæ. q̄ si essem natura asperior & durior frāgeret me ta-
 mē īfirmitas Liberti mei Zosimi: Cui tāto maior humani-
 tas exhibēda ē: q̄to nūc utilior humanitas ægrotāti: Est hō
 p̄bus officiolus litteratus: & ars q̄dē eius & q̄si īscriptio co-

h

moedus: i q̄ plurimū facit: Nā p̄nūciat acriter: sapiēter: apte:
decēter: Etiā utiſ Cithara perite ultra quā comædo neceſſe
ē. Idē tā cōmode oratiōes & historias & carmīa legit: ut hoc
ſolū didiciſſe uideat. hęc tibi ſedulo expoſui: quo magis ſci
res q̄ multa unus mihi & quā iucūda ministeria p̄ſtaret. ac
cedit lōga iā caritas hoīs quā ipſa pericula auxerunt: Est enī
natura cōparatū: ut nihil æque amorē icitet & accēdat quā
carēdi metus: quē ego p̄ hoc nō ſemel patior: nā āte aliquot
annos: dū intente iſtanterq; p̄nūciat: ſanguinē reiecit: atq;
ob hoc in ægiptū miſſus a me: poſt longā peregrinationem
cōfirmatus redit nup: deinde dū p̄ continuos dies impatus
uoci ueteris iſfirmitatis tuſſicula admoneſ. auſus ſanguinē
reddit. Qua ex cauſa deſtinaui eū mittere i prædia tua: quæ
foroiuli poſſides. audiui enī te ſæpe referētē eſſe ibi aera ſa
lubrē: & lac ei ſmodi curationibus accōmodatiſſimū: rogo
ergo ſcribas tuis ut illi uilla ut illi domus pateat. offerāt etiā
ſumptibus ei ſi quod opus erit: erit autem opus modico:
eſt enim parcus & continens: ut non ſolum delicias: uerum
etiam neceſſitates ualitudinis frugalitate reſtringat. ego p̄
ficiſcenti tantum uiatici dabo quantū ſufficit & eunti i tua
C. Plinius Vrſo ſuo Salutem.

119
I Terum bithyni breue tēpus a Iulio Baſſo & Rufiū
Varenū quem proconſulem detulerunt Varenū:
quē aduerſus Baſſum & poſtularant & acceperant:
inducti in ſenatū inquisitionē poſtulauerūt. tū Varenus pe
tit: ut ſibi quoq; deſenſionis cauſa uocare teſtes liceret: recu
ſantibus bithynis cognitio ſuſcepta ē ei pro Varenō nō niſi
euen tu. nam bene an male liber iudicabit. In actionibus enī
utramq; in partem fortuna dominatur. multum commen
dationis & detrahit & adfert memoria: uox: geſtus: tempus
iplum: poſtremo uel amorem uel odiū rei. liber offenſionis.
liber gratia & liber ſecūdis: gratia caſibus & aduerſis caret:
& reſpōdit mihi Fōteius magnus unus ex bithynis pluribus

uerbis sanctissimis rebus est plerisque graecorum ut cito copia uolubilis tam longas tamque rigidas periodos uno spiritu quasi torrente contorquent. Itaque Iulius candidus non inuenuste solet dicere aliud esse eloquentiam aliud loquentiam. nam eloquentia uix uni aut alteri; iam non sumus Antonii; credamus nemini. haec uero quam Candidus loquentiam appellat multis atque etiam impudentissimo cuique maxime contigit. Postero die dixit pro Vareno homulus calide; acriter; culte. contra Nigrinus praese grauiter; ornate; censuit acilius ruffus cons. designatus inquisitionem bithynis danda; postulationem Vareni silentio praeteriit. haec forma negandi fuit. Cornelius priscus actoribus quae petebat & reo tribuit uicitque numero; impetrauimus rem negligenter comprehensam; nec satis suis tantum iustam; tamen quare iustam non sum epistola executurus. ut desideres actionem; Nam si uegetum est homericum illud a te prouidendum est mihi ne gratiam nouitatis & florem illum quae orationi unculam illam uel maxime commendant epistolae loquacitate praeterea. Vale.

C. Plinius Ruffo suo Salutem.

115

Descenderam in basilicam Iuliam auditurus quibus proxima comperendinatione respondere debebam; se debant iudices decem uiri uenerant; obuersabant; aduocatis silentium longum; tandem a praetore nuncius. dimittunt. C. n. eximie dies me gaudente; qui nunquam ita paratus sum; ut non morari ter causa dilationis nepos praetor qui legibus quaerit praeposuerat breue edictum; admonebat accusatores; admonebat reos; executum se quae senatusconsulto continerentur. suberat edicto senatusconsulti. hoc oes quisque negotium haberet iurare prius quam agere iubebant. nihil se ob aduocationem cuiquam dedisse; promississe; cauisse. his enim uerbis ac mille praeterea & uenire aduocationis & emi uetabant. pecuniam dumtaxat decem milium dare. hoc facto nepotis commotus praetor qui centum uiribus praesidet deliberaturus an sequeretur exemplum inopinatum nobis otium dedit. iterum

h ii

rota ciuitate nepotis edictū carpiť: laudat: multi iuenimus
qui curua corrigeret. qđ ante hūc prætore non fuerunt: qđ
autem hic est qui emendet publicos mores. alii cōtra. rectis-
sime fecit initurus magistratū. iura cognouit: senatu cōs. le-
git: reprimit nouissimas pactiones. rē pulcherrimā turpissi-
me uenire nō patit. tales ubiq; sermones qui tamē alterutrā
in partē ex euentu præualebunt: ē omnino inimicū sed usu
receptū quod honesta consilia uel turpia prout male aut p̄
pere cedūt: ita uel procedunt uel repræhēdunt. Inde plerūq;
eadem facta modo libertatis modo furoris nomē accipiūt.

Liber Sextus Epistolarum Plinii incipit.

C. Plinius Tironi suo Salutem.

116 **V**amdiu ego transpadum: tu in Piceno: minus te
requirebam. Postquam ego in urbe: tu adhuc in
piceno multo magis. Ex quo ipsa loca in quibus
esse una solemus acrius metus commouent: seu
qđ desideriu ablentiu nihil p̄inde ac uicinitas acuit. Quoq;
propius accesseris ad spem fruēdi: hoc impatientius cupias.
qđqd ī causa eripe me huic tormēto. Veni: aut ego illuc un-
de cōsulte p̄perauī reuertar uel ob hoc solū: ut expiar an mi-
hi cū sine me romæ cœperis eē similes his epistolas mittas.

C. Plinius Arriano suo Salutem.

117 **O**leo nonnunquā in iudiciis quærere meū Regulū:
nolo enī dicere desiderare: cur ergo quæro? habebat
studiis honorē: timebat. pallebat. scribebat quamuis
no posset ediscere illud ipsum: quod oculum modo dextrū
modo sinistrū circūlinebat dextrum si a petitore: alterū si a
possessore esset acturus qđ candidū spleniū in hoc aut illud
supciliū trāsserebat: qđ semp haruspices cōsulebat de actio-
nis euētu animi supstitutione: sed tamē & magno studioq; ho-
nore ueniebat tā illa p̄q; iucunda una dicētibus q; libera t̄p̄a
petebat audituros errogabat. Quid deniq; iucūdius quam
sub alterius iuidia quamdiu uelis & in alieno auditorio q̄si

depræhensum commode dicere? sed utcunq; se habent ista benefecit Regulus quod est mortuus, melius si ante, nunc enī sane poterat sine malo publico uiuere sub eo principe sub quo nocere nō poterat. Ideo fas est nōnunq; eum quære re. Nā postquā abiit: illa increbruit passim & iualuit cōsuetudo, binas uel singulas clepsydras iterdū & dimidias & dādi & petendi. Nā qui dicunt: egisse malunt quam agere: & qui audiunt: finire quā iudicare: tanta negligentia: desidia: tanta deniq; in reuerētia studiorū periculorumq; est: an nos sapiē tiores maioribus nostris? Nos legibus ipsis iustiores? quæ tot horas tot dies tot pendinationes largiunt, hebetes illi & supra modū tardi: nos aptius dicimus: celerius itelligimus: religiosius iudicamus: qui paucioribus clepsydris præcipitamus causas q̄ diebus explicari solebant. O. Regulus qui ambitione ab omnibus obtinebas quod fide paucissimi p̄stāt: equidē quotiens iudico quod uel sæpius facio q̄ dico q̄tum qui plurimū postulat atq; dicit eum temerariū existimo diuinare quā spatiosa sit causa iaudita: tēpusq; negotio finire: cuius modū ignores præsertim cum primā religiōis suæ iudex patientiā debeat quæ pars magna iustitiæ est. At quædā superuacua dicuntur etiā: sed satius est & hæc dici quā non dici necessaria. Præterea an sint superuacua nisi cū audieris scire non possis. Sed de his melius corā ut de pluribus uitiis ciuitatis. Nam tu quoq; amore communium soles emédare cupere quæ iam corrigere difficile est. Nūc respiciamus nostras & quid omnia in tua recte? in mea noui nihil, mihi aut gratiora sunt bona quod perseuerant & leuiora incōmoda sed assueui. Vale.

C. Plinius Vero suo Salutem dicit.

Ratias ago quod agellum quē nutrici meæ donaueram colendū suscepisti, & erat cū donarem centūmīlium nummū, postea decrescente reditu etiā pretiū minuit: quod nūc te curāte reparabit. Tu modo memineris

h iii

commendari tibi a me non arbores & terram : quanquam hæc quoque: sed munusculum meum quod esse quam fructuosissimum non illius magis interest quæ accepit : quam mea qui dedit. Vale.

C. Plinius Calphurniæ suæ salutem dicit.

119 **N** unquã sum magis de occupationibus meis questus. quæ me non sunt passæ aut proficiscetem te ualitudinis causa in campaniã prosequi: aut profectũ euestigio subsequi: Nunc enĩ præcipue simul esse cupiebam: ut oculis meis crederẽ quid uiribus qd corpusculo acqureres. & qui deniq; secessus uoluptates regioniq; abundantia in offensa transmitteres. Equidem etiã fortem te non sine cura desiderarem. Est enim suspensum & anxium de eo quem ardentissime diligas interdum nihil scire: Nunc uero cũ absentia tum infirmitatis tuæ ratio incerta & uaria solitudine exteret. uereor omnia: quæq; natura metuentium est : ea maxime mihi quæ abominor fingo. quo impensius rogo: ut timori meo singulis quotidie uel etiã binis epistolis cõsulas. ero. n. securior dum legam: statimq; timebo cũ legero. Vale.

C. Plinius Vrsõ suo Salutem dicit.

120 **S** cripteram tenuisse Varenum ut sibi euocare testis liceret: quod pluribus æquum: quibusdam iniquum & quidẽ pertinaciter uisum maxime Licinio nepoti: qui sequenti Senatu cũ de rebus aliis referretur: de proximo Senatusconsulto differuit: finitamq; causam retractauit. addidit etiam petendũ a consulibus: ut referrent sub exemplo legis ambitus de lege repetundarũ: an placeret in futurum ad eã legem adiici: ut sicut accusatoribus inquirẽdi testibusq; denunciandi potestas ex ea lege esset: ita reis quoque fieret: fuerunt quibus hæc eius oratio ut fera & intepestiua & præpostera displiceret: quæ omisso cõtradicendi tẽpore castigaret peractum cui potuisset occurrere. Viuentium quidem cellus prætor tanquã emẽdatorẽ senatus & multis & uehe-

menter increpuit:respondit nepos:rursusque celsus : neuter contumeliis tēperavit.nolo referre q̄ dici ab ipsis moleste tuli :quo magis quosdam e numero nostro improbauī: qui modo ad celsum modo ad nepotē prout hīc uel ille diceret cupiditate audiendi cursitātē & nunc quasi stimulant & accenderent.nunc quasi recunciliarent componerentq; frequentius singulis : ambobus interdum propitium Cæsarē ut in ludicro aliquo precabantur. mihi quidem illud etiam peracerbum fuit quod sunt alter alteri quod pararēt iudicari. Nam & celsus nepoti ex libello respondit: & cello nepos ex pugilaribus:tanta loquacitas amicorum ut homines iurgaturi id ipsum inuicem scirent tanquā cum uenissent. Vale.

C.Plinius Fundanio suo Salutem dicit .

121

I quando nunc præcipue cuperem esse te Romæ: & sis rogo: opus ē mihi uoti laboris sollicitudinis socio.petit honores Iulius Naso.petit cū multis cū bonis:quos ut gloriosū sic ē difficile superare:pendeo ergo & exerceor spe:afficior metu:& me consularem esse non sentio. rursus mihi uideor.omniūque decurri candidatus. meretur hanc curam longa mei caritate.est mihi cum illo non sane paterna amicitia. neq; enim esse potuit per meam ætatem. solebat tamen uix dum adolescētulo mihi pater eius cū magna laude monstrare:erat non studiorum tantum uerum etiam studiosorum amantiſſimus:ac prope quotidie ad audiendos quos tunc ego frequētabat: Vir alioquin clarus ac grauis & q̄ pdesse filio memoria sui debeat. sed multi nūc ī senatu quibus ignotus ille:multi quibus notus.sed nō nisi uiuētis reuerētur:quo magis huic omīssa gloria patris in q̄ magnū ornamentum gratia infirma ipsi elaborādū ē. quod qdē semper quasi prouideret hoc tēpus sedulo fecit.parauit amicos:quos parauerat:coluit:me certe ut primū sibi iudicare permisit ad amorē imitationemq; delegit: dicēti mihi solícite adsistit:assidet recitanti:primus etiā & cum maxime

h iiii.

nascentibus opusculis meis interest: nunc solus: ante cum patre: cuius nuper amissi ego suscipere partes: ego uicem debeo implere: doleo enim & illum imatura morte indignissime raptum: & hunc optimi patris adiumento destitutum: solisque amicis relictum. Quibus ex causis exigo ut uideas & suffragio meo tuum iungas. permultum interest mea te ostentare & tum circuire, ea est auctoritas tua ut putem me efficacius tecum etiam meos amicos rogaturum. Abrumpe si qua te retinet: hoc tempus meum: hoc fides: hoc etiam dignitas postulat. Suscepi candidatum & suscepisse me notum est, ego ambio: ego periclitor: in summa si datur Nasoni quod petit: illius honor: si negatur: mea repulsa est. Vale.

C. Plinius Calphurniae suae Salutem dicit.

122

Cribis te absentia mea non mediocriter affici: Vnumque habere solatiu: quod pro me libellos meos teneas, saepe enim in uestigio meo colloces: gratum quod his fomentis acquiescis: inuicem ego epistolas tuas lectito atque identidem in manus quasi nouas sumo, sed eo magis ad desiderium tui accendior. Nam cuius litterae tantum habent suauitatis: huius sermonibus quantum dulcedinis inest: tu tamen frequentissime scribe: licet hoc ita me delectet ut torqueat. Vale.

C. Plinius Prisco suo salutem dicit.

123

Tritium crescentem & nostri & amas, quis enim illo spectatior paulo aut non nouit aut non amat, hunc ego non ut multi sed arctissime diligo: oppida nostra unius diei itinere dirimunt: ipsi amare inuicem cum est flagrantissimus amor adolescens coepimus: mansit hic postea: hic neque frixit iudicio: sed inualuit, sciunt quae alterutrum nostrae familiaris inuenit. Nam & ille amicitiam meam latissima praedicatione circumfert: & ego praeter me fero quanta sit mihi curae modestia quae securitas eius. Quin etiam cum insolentiam cuiusdam tribunatum plebis inuituri uereretur idque indicasset mihi respondere quorsus haec? ut scias non

posse attilium me incolumi iniuriam accipere: iterum dices quorsus hæc? Debit ei pecuniã Valerius Varus: huius est hæres maximus noster: quem & ipse amo: sed cõiunctius tu. Rogo ergo exigo etiã p iure amicitiaẽ cures: ut Attilio meo salua sit nõ fors modo sed etiã usura pluriũ annoꝝ. homo est alieni abstinentissimus: sui diligens. nullis quæstibus sustinetur nullus. ex frugalitate redivus. Nam studia quibus plurimum præstat: ad uoluptatem tantum & gloriam exercet: & grauis est ei uel minima iactura: & q̄a reparare quod amiserit grauius: exime hũc illi: Exime hũc mihi scrupulũ: sine me suauitate eius sine leporibus p̄frui. neq̄ enĩ possum tristem uidere: cuius hilaritas me tristẽ esse nõ patit. i sũma nosti facetias hominis quas uelĩ attendas: ne i bilẽ aut amaritudinem uertat iniuria: quã uim habeat offensus crede ei quam in amore habet: nõ feret magnum & liberum i genũ cum contumelia damnum. Verum ut ferat ille ego meum damnum meam contumeliam iudicabo: sed non tanquã p̄ mea hoc est grauius irascar. quãquam quid denunciationibus & quasi minis ago: q̄n potius ut cõperã rogo oro: des operam ne ille se quod ualidissime uereor: a me ego me neglectum a te putem. Dabis autem si hæc perinde cura ẽ tibi quam illud mihi. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem dicit.

129 **C**ommendas mihi Iulium Nasonẽ candidatũ: Naso- nem mihi? quid si me ipsum? fero tamen & ignosco. eũdem enĩ cõmendassem tibi si te romã morãte ip̄e abfuissem. habet hoc sollicitudo quod oĩa necessaria putat. tu tamen censeo alios roges: ego precum tuarum minister: adiutor: particeps ero. Vale.

C. Plinius Albino suo Salutem dicit.

125 **U**m uenissẽ i Socrus meã uillam Alsensem: quã aliquãdo Rufi Verginii fuit: ip̄e mihi locus optimi illius & maximi uiri desiderũ nõ sine dolore renouauit. hũc

enim incolere secessum atque etiam senectutis suæ nidulū
uocare consueuerat. Quocunq; me cōtulissem illū animus:
illum oculi requirebant. libuit etiam monumentum eius ui
dere: & uidisse poenituit: Est enim adhuc imperfectum: nec
difficultas operis in causa modici ac potius exigui: sed iertia
eius cui cura mandata est. Subit indignatio cum miseratiōe
post decimum mortis annum reliquias neglectūq; cinerem
sine nomine iacere: cuius memoria orbem terrarum gloria
peruagetur. at ille mandauerat caueratq; ut diuinum illud
etiam immortale factum uersibus inscriberetur.

Hic situs est Rufus pulso qui uindice quondam
Imperium asseruit non sibi sed patriæ:

Tam rara in amicitiiis fides: tam parata obliuio mortuorū
ut ipsi nobis debeamus cōditoria extruere omniaq; hære
dū officia præsumere. Nā cui nō est uerēdū quod uidemus
accidisse Verginio cuius iniuriam ut indigniorem sic etiam
notiorem ipsius claritas facit. Vale.

C. Plinius Maximo suo salutem dicit.

126

Diem lætum. adhibitus in cōsiliū a p̄fecto urbis:
audii ex diuerso agentes summæ spei. summæ idolis
iuuenes fuscum salinatorem & Numidiū quadratū:
egregium par nec modo tēporibus nostris: sed litteris ipsis
ornamento futurū: mira utriusq; probitas. constātia salua.
decorus habitus. os planum. uox uirilis. tenax memoria.
magnum ingenium. iudicium æquale. quæ singula mihi
uoluptati fuerint: atq; iter hæc illud q; ipsum rectorē ut ma
gistrū intuebant̄ etiā qui audiebāt: me æmulari: meis istare
uestigiis uidebant̄. O diē repetā enī lætum. notandumque
mihi cādidiſſimo calculo. Quid. n. aut publice lætius q̄ cla
rissimos iuuenes nomē & famā ex studiis petere? aut mihi
optatius q̄ me ad recta tēdētibus q̄si exēplar eē p̄positum?
Quod gaudiū ut p̄petuo capiā deos oro ac eosdē testes peto
ut oēs q; me imitari tāti putabūt meliores esse q̄ me uelint.

C. Plinius Fabato profocero suo Salutem.

127

V uero non debes suspenſa manu cōmendare mihi quos tuendos putas. Nam te decet multis prodeſſe: ac me ſuſcipere quicquid ad curā tuā pertinet. Itaq; Bettio priſco quātū plurimū potuero præſtabo: præſertim in arena mea: hoc eſt apud centūuiros, epistolaz; quas mihi ut ais aperto pectore ſcripſiſti obliuiſci me iubes: at ego nullo larum libētius memini. Ex illis enī uel præcipue ſentio quātopere me diligas: cum ſic exegeris mecū ut ſolebas cū tuo filio, nec diſſimulo hoc mihi iucūdioreſ eas fuiſſe: quod habebam bonam cauſam cum ſummo ſtudio curafſem qd' tu curari uolebas. Proinde etiam rogo ut mihi ſemper eadem ſimplicitate quotiens ceſſare uidebor: nūquam enī ceſſabo: conuitium facias. Quod & ego intelligam a ſummo amore proficiſci & tu non meruiſſe me gaudeas. Vale.

C. Plinius Vrſo ſuo ſalutem.

128

Nquam ne uidiſti quēquam tā laborioſum exercitū quam Varenum meum: cui quod ſumma cōtentiōe impetrauerat defendendum & quaſi ruruſus petendū fuit: Bithyni ſenatuſconſultū apud cōſules carpere ac labefactare ſunt auſi: atq; etiā abſenti principi criminari: ab illo ad ſenatum remiſſi non deſtiterunt, egit Claudius capito irreuerenter magis quam conſtanter ut qui ſenatuſconſultum apud ſenatum accuſaret, reſpondit Fronto Catiuſ grauiter & firme: ſenatuſ ipſe murificuſ. Nam illi quoq; q̄ priuſ negarant Varenō quæ petebat eadem dāda poſtquam erāt data cenſuerunt: ſinguloſ enī integra re diſentire faſ eſſe: peracta quod pluribuſ placuiſſet cunctiſ tuendū. Aciliuſ tamē ruruſus & cū eo ſeptem an octo: ſeptem immo in priori ſentētia perſeuerare: in hac paucitate non nulli: quorum tēporaria grauitaſ uel potiuſ grauitatiſ imitatio ridebatur. Tu tamen æſtima quantum noſ ī ipſa pugna certaminis maneat: cuiuſ quaſi præluſio atq; p̄cuſſio haſ cōtentiōeſ excitauit. Vale.

129

C. Plinius Maurico suo salutem.

Sollicitas me in formianum: ueniam ex conditione: ne quid contra cōmodum tuum facias: qua pacto- ne iuicē mihi caueo; neq; n. mare & littus: sed te otium & libertatem sequor: alioquin satius est in urbe remanere: oportet enim omnia aut ad alienum arbitrium aut ad suū facere. mei certe stomachi hæc natura est: ut nihil nisi totū & merum uelit. Vale.

C. Plinius Romano suo Salutem.

130

Mirificæ rei interfuisti ne ego quidem. sed moerens: Passenius Paulus splēdidus eques romanus & i pri- mis eruditus scribit elegos: gētile hoc illi: ē enī muni- ceps properti atq; etiā inter maiores suos Propertiū nume- rat. is cum recitaret ita cœpit dicere: Prisce iubes: ad hoc la- uolenus Priscus (aderat enī ut paulo amicissimus) ego uero non iubeo. cogita qui risus hominum: quotiens omnino pri- scus dubiæ sanitatis: interest tamē officiis: adhibet cōsiliis: atque etiam ius ciuile publice respondet: quo magis quod tunc fecit & ridiculum & notabile fuit: iterim paulo aliena deliratio aliquantum frigoris attulit: tā sollicite recitaturis prouidendum est non solum ut sint ipsi sani: uerū etiam ut sanos adhibeant. Vale.

C. Plinius Cor. Tacito suo salutem.

131

Petis: ut tibi auunculi mei exitum scribam: quo ue- rius tradere posteris possis. gratias ago. Nam uideo morti eius si celebret a te imortalem gloriā eē ppo- sitam. Quamuis enī pulcherrimarū clade terrarū: ut populi ut urbes memorabili casu quasi semper uicturus occiderit: quamuis ipse plurima scripserit: plura tamē ppetuitati eius scriptorum tuorum æternitas addet. Equidem beatos puto quibus deorum munere datum est: aut facere scribenda: aut scribere legenda: beatissimos uero quibus utrumque:

horum in numero auūculus meus & suis libris & tuis erit.
 Quo libentius suscipio deponco; etiam quod iniungis: Erat
 misent: classēque iperio præsens regebat: nouemb .kal. hora
 fere septima mater mea idicat ei: apparere nubem inusitata
 & magnitudine & specie. Vsus ille sole mox frigidam gusta
 uerat iacens: studebatque: poposcit soleas. ascēdit locum: ex
 quo maxime miraculū illud conspici poterat: nubes & icer
 tum procul ituentibus ex quo monte: Vesuuium fuisse po
 stea cognitum est: oriebatur : cuius similitudinem & formā
 non alia magis arbor quam pinus expresserit: Nam longissi
 mo uelut trunco flata in altum quibusdam ramis diffunde
 batur. credo & recenti spiritu euecta : deinde senescente eo
 destituta ut etiam pondere suo uicta in altitudinē uanesce
 bat: candida interdum : interdum lordida & maculosa put
 terram cineremue sustulerat: magnum propiusque noscen
 dum ut eruditissimo uiro uisum. iubet liburnicam aptari :
 mihi si uenire una uellē facit copiam. respondi studere me
 malle: & forte ipse quod scriberē dederat. egrediebatur do
 mo: accepit codicillos: retinere classarii imminēti periculo
 exterriti: nauicula eius subiacebat : nec ulla nisi nauibus fu
 ga: ut se tāto discrimini eriperet orabāt: uertit ille cōsiliū &
 quod studioso aīo inchoauerat: obit maximo. deducit qua
 driremes ascendit ipse non retinet modum: sed multis (erat
 enim frequens amoenitas) orat laturus auxiliū. pperat illuc:
 alii territi inde fugiunt: rectumq; cursum rectaque guber
 nacula in periculū tenet: adeo solutus metu & omnes illius
 mali motus: omnis figuras ut depræhēderat oculis dictaret
 enotaretque. lam nauibus cinis iciderat : quo propius acce
 deret: calidior & densior. iā pumices etiā nigriq; ambusti &
 fracti igne lapides. lam uadū subitū ruiaq; mōtis: littora ob
 stantia. cūctāti paulū an retro flecteret: mox gubernatori: ut
 ita faceret monenti: fortes inquit fortuna iuuat. Pōponianū
 pete: Abierat : diremit sinu medio . Nā senlim circumactis

turbatisq; littoribus mox in mare re infunditur: ibi quanq̄
nondum periculo appropinquante conspicuo tamen: & cū
cresceret proximo sarcinas contulerat ī nauis certus fugæ:
si contrarius uentus resedisset:quo tunc auūculus meus se-
cundissimo inuectus cōplectitur trepidantē: consolaf: hor-
taf: utq; timorē eius sua securitate leniret deferri ī balneum
iubet. lotus accubat: cœnat atq; hilaris: aut qđ ē æq; magnū
similis hilari. interim e Vesuuiō mōte pluribus locis latissi-
mæ flāmæ atq; incēdia relucebant: quorū fulgor & claritas
tenebris noctis excitabaf. ille agrestiuū trepidatione igni reli-
ctas desertasq; uillas p̄ solitudinē ardere: ī remediū formidi-
nis dictabat: tū se q̄teri dedit: & q̄uit uerissimo equidē som-
no. Nā meatus animæ q̄ illi p̄pter amplitudinē corpis gra-
uior & sonātor erat ab iis q̄ limini obuersabāf audiebatur.
sed area ex q̄ zeta adibaf ita iam cinere mixtisq; pumicibus
oppleta surrexerat ut si lōgior ī cubiculo mora esset exitus
negaref: excitatus p̄cedit seq; Pomponiano cæterisq; q̄ pui-
gilarant reddit: in cōmune consultāt: itra tecta subsistant?
an in aperto uagentur? Nā crebris uastisq; tremoribus tecta
nutabāt: & quali emota sedibus suis nūc huc nūc illuc abire
aut referri uidebantur: sub diuo Rursus quāq; leuiū exeso-
rūq; pumicū casus metuebat. qđ tamē malorū collatio ele-
git: & apud illū qđē ratio rationē: apud alios timorē timor
uicit: ceruicalia capiti bus īposita līteis cōstringūf. Id muni-
mentū aduersus incidētia fuit: iam dies alibi: illic nox oībus
noctibus nigrior densiorque: quam tamen faces multæ ua-
riaque lumina soluebant: placuit egredi in littus: & ex pro-
ximo aspicerē: ecquid iam mare admitteret qđ adhuc uastū
& aduersum p̄manebat: ibi super abiectū lintheum recubans
semel atq; iterū frigidā aquā poposcit hausitq; deīde flāmæ
flammarumq; prænuntius odor sulphuris. alios in fugam
uertunt: excitāt illū: īnixus seruis duobus assurrexit & statī
cōcidit: ut ego cōiecto: crassiore calligine spiritu obstructo

clausoq; stomacho q; illi natura inualidus & angustus & fre
 quenter interastuans erat:ubi dies redditus is ab eo quem
 nouissime uiderat tertius:corpus inuentum itegrū illæsum
 opertumque ut fuerat idutus. habitus corporis quiescēti q̄
 defuncto similior. Interim Miseni ego & mater. sed nihil ad
 historiam. nec tu aliud quā de exitu eius scire uoluisti. finē
 ergo faciam. unū adiiciam. omnia ea q; bus iterfuerā quæq;
 statī cum maxime uera memoratur audiuerā persecutū. tu
 potissimum excerpes. aliud est enim epistolā aliud historiā:
 aliud amico: aliud omnibus scribere. Vale.

C. Plinius Restituto suo Salutem dicit.

132

Indignatiunculam quam in cuiusdā amici auditorio
 cepi: non possum mihi tēperare quo minus apud te
 quia nō cōtigit corā p̄ epistolam effundā. Recitabat
 liber absolutissimus: hūc duo aut tres ut sibi & paucis uidēt
 disertis surdis mutiq; similes audiebant. nō labra diduxerūt:
 non mouerunt manū: deniq; non assurrexerūt saltē lassitu-
 dine sedendi. Quæ tanta grauitas? quæ tanta sapientia? quæ
 immo pigritia: arrogancia sinisteritas: ac potius amentia?
 In hoc totū diem ipendere ut offendas: ut inimicū reliquas:
 ad quem tāquam amicissimum ueneris. disertior ipse ē. tāto
 magis ne inuideris. Nam qui inuidet minorem deniq; siue
 plus siue minus siue idem præstat. lauda uel inferiorem uel
 superiorem uel parem. Superiorem quia nisi laudādus ille ē
 non potes ipse laudari. inferiorē aut parem quia pertinet ad
 tuam gloriam q̄ maximū uideri quē præcedis uel exæquas.
 equidem omnes qui aliquid in studiis faciunt uenerari etiā
 mirariq; soleo: Est enī res difficilis ardua fastidiosa: & quæ
 eos a quibus contemnitur inuicem contemnat: nisi forte
 aliud iudicas tu quamquam quis uno te reuerentior huius
 operis quis benignior attestator. Qua ratione ductus tibi
 potissimum indignationem meam prodidi: quem habere
 sotium maxime poteram. Vale.

C. Plinius Sabino suo Salutem dicit.

133

Rogas ut agam firmanorum publicam causam: Quod ego quam pluribus occupationibus distectus adnitar: cupio enim & ornatissimam coloniam aduocatiōis officio: & te gratissimo tibi munere obstringere. Nam cum familiaritatem nostram ut soles predicare ad praesidium ornamentumque tibi sumpseris: nihil est quod negare debeam praesertim pro patria petenti. Quid enim precibus aut honestius piis: aut efficacius amantis? Proinde firmanis tuis ac iam potius nostris oblige fidem meam. quos labore & studio meo dignos cum splendor ipsorum tum hoc maxime pollicetur: quod credibile est optimos esse inter quos tu talis extiteris. Vale.

C. Plinius Nepoti suo Salutem dicit.

139

Sic tu accessisse pretium agris praecipue suburbanis: causa subitae caritatis res multis agitata sermonibus: proximis comitiis honestissima uoce senatus expressit: candidati ne conuiuentur: ne mittant munera. ne pecunias deponant: ex quibus duo priora tam apte quam modice fiebant. hoc tertium quamquam occultaretur pro comperto habebat. homulus deinde noster uigilat: rursus hoc consensu senatus sententiae loco postulauit ut consules desiderium uniuersorum notum principi facerent: peterentque sicut aliis uitiis huic quoque prouidentia sua occurreret. occurrit. sumptus candidatorum: frigidus illos & infames habitus lege restrinxit: eosdem patrimonii tertiam partem conferre iussit in ea quae solo continerentur: deforme arbitratus: & erat: honorem petituros urbem italiamque non pro patria sed pro hospitio aut stabulo quasi peregrinantis habere. concursant ergo candidati: certatim quicquid uenale audiunt emptant. quoque sint plura uenalia efficiunt: proinde si poenitet te italicorum praediorum: hoc uendendi tempus: tam hercule quam in puistiis comparandi: dum idem candidati illic uendunt. Vale.

C. Plinius tacito suo Salutem dicit.

135 **H**is te adductum litteris quas exigenti tibi de morte
 auunculi mei scripsi cupe cognoscere; quos ego mi-
 leni (littus id enim ingressus abruperam) nō solum
 metus uerū etiam casus pertulerim: quanquam animus me
 minisse horret: Incipiam; profecto auunculo: ipse reliquum
 tempus studiis: ideo remanseram: impendi. mox balneū: cœ-
 na: somnus inquietus & breuis: præcesserat p̄ multos dies tre-
 mor terræ mius formidolosus: q̄a cāpaniæ solitus: ille uero
 nocte ita inualuit ut non moueri omnia: sed uerti crederēf.
 irrumpit cubiculum meum mater: surgebam inuicē si quie-
 sceret excitaturus. reledimus ī area domus: quæ mare a te-
 ctis modico spatio diuidebat. dubito constantiā rogare an
 imprudentiā debeā: agebam enim duodeuicesimum annū.
 posco librum Titi Liuii & quasi per otium lego: atq; etiā ut
 cœperā excerpo. ecce amicus auunculi qui nup̄ ad eū ex his-
 pania uenerat: ut me & matrē sedentis: me uero etiā legentē
 uidet: illius patientiā: securitatē meā corripit: nihilo segnius
 ego intentus in librū iam hora diei prima & adhuc dubius
 & quasi languidus dies: iam quaflatis circūiacentibus tectis
 quāq; in aperto loco angusto tamē certus & magnus ruinae
 motus. tum demū excedere oppido uisum: sequit̄ uulgus at
 tonitū quom̄ in pauore simile prudētiæ alienū consiliū suo
 p̄fert. ingentiq; agmine abeuntis p̄mit & impellit. egressi te-
 cta cōsistimus: multa ibi mirāda multas formidies patimur.
 Nā uehicula quæ p̄duci iusseramus quāq; ī planissimo cāpo
 in cōtrarias partes agebant̄ ac ne lapidibus quidē fulta ī eo
 dem uestigio quiescebāt. p̄terea mare ī se resorberi & tremo-
 re terræ quasi repelli uidebamus: certe p̄cesserat littus mul-
 taq; animalia maris siccis arenis detinebat: ab altero latere
 nubes atra & horrēda ignei spiritus certis uibratiscq; discursi-
 bus rupta in. lōgas flāmarū figuras dehiscebat: fulgoribus
 illæ & similes & maiores erant: Tū uero ille idē ex hispania
 amicus acrius & istātius si frater iqt tuus: tuus auūculus ui-

uit: uult esse uos saluos. si perit supstites uoluit. proinde qd
cessatis euadere: respondimus non cōmissuros nos ut de sa
lute Illius incerti nostræ consuleremus. non moratus ultra
proripit se effusoq; cursu periculo aufertur: nec multo post
illa nubes descendere ī terras: operire maria: cixerat capreas
& absconderat: Miseni quod procurrit abstulerat: tū mater
orare: hortari: iubere quoquo modo fugerem: posse enī iu
uenem: se & annis & corpore grauem benemoriturā: si mihi
causa mortis non fuisset. ego cōtra saluum me nisi una nō
futurū: deīde manum eius amplexus addere gradum cogo.
paret ægre inculatq; se: quod me moret iam cinis adhuc ta
men rarus: respicio: dēla caligo tergis imminebat: quæ nos
torrentis modo infusa terræ sequebatur. deflectamus īquā
dum uidemus: ne in uia strati comitātium turba ī tenebris
obteramur. uix consideramus & nox nō qualis ī lunis & nu
bila: sed qualis in locis clausis lumine extincto: audires ulu
latus feminarum. infantium queritatus: clamores uirorum:
alii parentes: alii liberos: alii cōiuges uocibus requirebāt. uo
cibus noscitabant. hi suum calum: illi suorum miserabant:
erant qui metu mortis mortem precarentur: multi ad deos
manus tollere: plures nusquam iam deos ullos: æternamq;
illam & nouissimam noctem mundo īterpretabantur. Nec
desuerunt qui fictis mentitisq; terroribus uera pericula au
gerent: aderant qui Miseni illud ruisse illud ardere falso: sed
credentibus nunciabant: paululum reluxit quidem nō dies
nobis: sed aduentātis ignis indicium uidebatur: & ignis qdē
longius subsistit: tenebræ rursus tumultus grauis: hunc idē
tidem assurgentes excutiebanus operti alio qui etiā oblii
pondere essemus. possem gloriari nō gemitū mihi nō uocē
parum fortem in tātis periculis excidisse: nisi me cū oībus:
omnia mecum perire misero magno tamē mortalitatis sola
tio credidissem. Tandē illa caligo tenuata quasi in fimum
nebulamue discessit: mox dies. sol etiā effulsit luridus tamē

qualis eē cum deficit sol: & occurrabant trepidantibus adhuc oculis mutata omnia altoq; cinere tanquam niue obducta. regressi Misenum curatis utcunque corporibus suspensam dubiaq; noctem spe ac metu exigimus: metus praeualebat: nam & tremor terrae perseuerabat & pleriq; lymphati terrificis uaticinationibus & sua & aliena mala ludificabant. No bis tamen ne tunc quidē quanquam expertis periculū & ea spectantibus adeundi cōsiliū donec de auunculo nūtiū. hāc nequaquam historia digna nos scripturos leges: & tibi scilicet qui requisisti imputabis si digna ne epistola quidem uidebuntur. Vale.

C. Plinius Caninio suo Salutem dicit.

136

Um ex eis qui mirer antiquos: non tamen: ut quidā: temporum nostrorum ingenia despicio: neq; enim lassa & effoeta natura nihil tā laudabile parit: atque adeo nup audi Vergiliū romanū paucis legentē comoediā ad exēplar ueteris comoediæ scriptā: tā bene: ut eē quādoq; possit exemplar. Nescio mireris hominem quanquam nosse debes. est enim probitate morum. ingenii elegantia: operum uarietate monstrabilis. scripsit mimiambos tenuiter. argute uenuste atq; in hoc genere eloquentissime. Nullum est enī genus quod absolutū nō possit eloquentissimū dici: scripsit comoedias Menādrum aliosq; ætatis eiusdē æmulatus: licet has iter plautinas. terentinasq; numeres. nunc primum se in ueteri comoedia sed non tanquā iciperet ostēdit: nō illi ius nō grāditas: nō subtilitas. non amaritudo. non dulcedo. non lepos defuit. ornauit uirtutes. insectatus ē uitia. fictis nominibus decenter: ueris usus. est apte circa me tantū benignitate nimiū modum excessit: nisi quod tamē poetis mentiri licet. In summa extorquebo ei librum: legendūq; immo ediscendum mittam tibi. neq; enim dubito futurū ut non deponas si semel sumpseris. Vale.

C. Plinius Tironi suo Salutem dicit.

I ii

Magna res acta est omnium qui sunt prouiciis profuturi: magna omnium qui se simpliciter credunt amicis. Lustricus brutianus cum metanum atticinum comitem suum in multis flagitiis deprehendisset Cæsari scripsit: atticinus flagitiis addit ut quem deceperat accusaret. recepta cognitio est. sui in consilio. egit uterque pro se: egit autem carptim & Quo genere ueritas statim ostenditur. prulit Bruetianus testamentum suum quod Atticini manu scriptum esse dicebat: hoc enim & arcana familiaritas & querendi de eo quem sic amasset necessitas indicabatur & numerauit crimina foeda manifestaque: ille cum diluere non posset ita regressus: ut dum defenditur turpis: dum acculat sceleratus probaretur. corrupto enim scribae seruo intercepterat commentarios incidereque ac per summum nefas utebatur ad uerum amicum criminis suo. fecit pulcherrime Cæsar: non de Bruetiano sed statim de atticino perrogauit: datus & in illam relegatus. Bruetiano iustissimum integritatis testimonium redditum. quem quidem etiam constantiae gloria secuta est. Nam defensus expedissime accusauit uehementer: nec minus acer quam bonus & sincerus apparauit. quod tibi scripsi: ut te sortitum prouentum proueneris: plurimum tibi credas: nec cuiquam satis fidas. deinde scias si quis forte te quod abominor fallat paratam ultionem: qua tamen ne sit huius etiam atque etiam attende: quae tam iucundum est uindicari: quam decipi miserum.

C. Plinius Triario suo Salutem dicit.

Tempere peris: ut causam agam prouentum ad curam tuam pulchram alioquin & famolam: faciam: sed non gratis: qui fieri potest inquis ut non gratis: tu potes. exigam enim mercedem honestiorem gratuito patrocinio. peto atque etiam paciscor: ut simul agat Cremutius ruso. solitum hoc mihi est in pluribus aliis adolescentibus factitatum: Nam mire concupisco bonos iuuenes ostendere foro: assignare famam: Quod si cui prestare Ruso meo debeo: uel propter natales ipsius: uel propter eximiam mei caritatem: quem magni aestio in iisdem iudiciis ex eisdem est primum conspicit

audiri: oblige me: oblige antequam dicam: nam cum dixerit: gratias
ages: spero deo sollicitudini tuae: spei meae: magnitudini causae
satisfactorum: est indolis optime breui producturus alios: si in
terim proventus fuerit a nobis: Neque enim cuiquam tam clarum sta-
tim ingenium: ut possit emergere: nisi illi materia: occasio: fau-
tor etiam: commendatorque contingat. Vale.

C. Plinius Marco suo Salutem dicit.

39

Qua multum interest quid a quoque fiat: eadem enim facta cla-
ritate uel obscuritate facientium aut tollunt altissime:
aut humillime deprimunt: Navigabam per larium nostrum:
cum senior amicus ostendit mihi uillam atque etiam cubiculum quod in la-
cum proeminet: ex hoc inquit aliquando municeps nostra cum mari-
to se precipitavit: causam requisivi: maritus ex diutino morbo
circa uelada corporis ulceribus putrescebat. Vxor ut inspicere
ret exegit: neque enim quemque fidelius iudicaturus posset ne sanari.
desperauit: hortata est ut moreretur: comesque ipsa mortis dux
immo & exemplum & necessitas fuit: Nam se cum marito ligauit:
abiecitque in lacum. Quod factum ne mihi quidem quod muni-
ceps nisi proxime auditum est: non quia minus illo clarissimo
arriae factio: sed quia minor ipsa. Vale.

C. Plinius Hispano suo Salutem dicit.

40

Scribit robustus splendidus eques romanus cum Atilio
Scauro amico meo otriculum usque commune iter pergis-
se: deinde nusquam comparuisse: petis ut carus ueniat: nosque
si potest in aliqua inquisitionis uestigia inducat. ueniat: uereor ne
frustra. suspicor enim tale nescio quod robusto accidisse: quodle ali-
quando Metilio crispo municipi meo. huic ego ordines impetra-
ueram: atque etiam proficiscenti quadraginta milia numerum ad instru-
endum se ornandumque donaueram: nec postea aut epistolas eius:
aut aliquem de exitu nuntium accepi. interceptus ne sit a suis: an
cum suis dubium. certe non ipse non quicquam ex seruis eius apparuit: ut
ne robusti quidem experiamur tamen accersamus scaurum: demus
hoc tuis. demus optimi adolescentis honestissimis precibus: quod

i iiii

pietate mira etiã sagacitate patrẽ quærit. dii faueãt ut sic inueniat ipm quẽadmodũ iã cũ quo fuisset inuenit. Vale.

C. Plinius Seruiano suo Salutem dicit.

191

GAudeo & gratulor q̄ fusco Salinatori filiã tuã destinasti: domus patricia: pater honestissimus: mater patri laude. Ipse ẽ studiosus: litteratus etiã: disertus etiã: puer simplicitate: cõitate iuuenis: senex grauitate. neq̄ enim amore decipior: amo qdẽ effuse: ita offitiis ita reuerẽtia meruit: iudico tamẽ & qdẽ tanto acrius quãto magis amo. tibi qdẽ ut q̄ explorauerim spõdeo habitũ te genẽ: quo melior fingi ne uoto qdẽ potuit. supest ut auũ te q̄maturissime simillimũ sui faciat: Quã felix tẽpus illud quo mihi liberos illius uel nepotes tuos: ut meos uel liberos uel nepotes ex uestro sinu sumere & quasi pari iure tenere cõtigeret. Vale.

C. Plinius Seuero suo Salutem dicit.

192

ROgas ut cogitẽ qd designatus cõsul i honorẽ principis cẽseas. facilis iuẽtio: Nõ facilis electio. ẽ eni ex uirtutibus eius larga materia: tamẽ qd malo idicabo si prius hæsitacionẽ meã ostẽdero. dubito nũ idẽ tibi suadere qd mihi debeã. designatus ego cõsul omni hac & si nõ adulatione specie tamẽ adulatiõis abstinui: nõ tanquã liber & cõstans sed tanquã intelligẽs p̄cipis nostri cuius uidebã hanc ẽ p̄cipuã laudẽ si nihil q̄si ex necessitate decerneret. recordabar etiã plurimos honores pessimo cuiq̄ delatos a q̄bus hic optimus separari nõ alio magis poterat quã diuersitate cẽsendi: qd ipsum nõ dissimulatiõẽ & silẽtio p̄terii: ne forte nõ iudiciũ illd meũ sed obliuio uideret. hoc tũc ego. sed nõ oĩbus eadẽ placet: nec cõueniũt qdẽ. p̄terea faciẽdi uera rõ: cũ hominũ ipõrũ tũ rerũ etiã ac tẽporũ cõditio nuntiat. Nã recẽtia opa maximi p̄cipis p̄bent facultatẽ noua magna uera cẽsendi. q̄bus ex causis ut supra scripsi dubito an idẽ nũc tibi quod tũc mihi suadeã. Illud nõ dubito debuisse me in partes consiliũ tui ponere quid ipse fecissem. Vale.

67

C. Plinius Pontio suo Salutem dicit.

193 **S**cio quæ tibi causa fuerit impedimento quo minus præcurrere aduentum meum in campaniam posses. sed quanquã absens totus huc magistrati: tantũ mihi copiarum tam urbanarum quã rusticarum nomine tuo oblatũ est quas omnis improbe accepi tamen: Nã me tui ut ita facerẽ rogabant: & uerebar ne & mihi & illis irasceris si non fecissem. iposterum nisi adhibueris modũ ego adhibebo: & iam tuis denũciaui si rursus tam multa attulissent omnia relatuos. Dices oportere me tuis rebus ut meis uti: etiam: sed perinde illis ac meis parco. Vale.

C. Plinius Quadrato suo Salutem dicit.

199 **V**idius quietus qui me unice dilexit & quo non minus gaudeo: probauit: ut multa alia thraseæ (fuit enĩ familiaris) ita hoc sæpe referebat: præcipere solebat suscipiendas esse causas aut amicorũ: aut destitutas: aut ad exemplũ pertinentis: cur amicorũ? nõ eget interpretatiõẽ. cur destitutas? quod in illis maxime & cõstãtia agentis & humanitas cerneretur: cur pertinentis ad exemplum? quia plurimum referret an bonum an malum diceretur. ad hæc ego genera causarum ambitiose fortasse addam tamen claras & illustres. æquum enim est agere nonnunquam gloriæ & famæ: Idem dignitati ac uerecundiæ tuæ statuo: Nec me præterit id: usum esse & haberi optimum dicendi magistrũ: uideo etiã multos paruo ingenio litteris nullis ut bene agerẽt agẽdo consecutos: sed & illud uel polliõis accepi uerissimũ: experior: cõmode agẽdo factum est ut sæpe agerẽ. sæpe agẽdo tamẽ est ut minus cõmode: quia scilicet assiduitate nimia facilitas magis quã facultas: nec fidutia sed temeritas paratur. Nec uero Isocrati quominus habereẽ summus orator officit: quod ifirmitate uocis mollitia frontis ne i publico diceret impediabatur. proinde multum lege: scribe: meditare: ut possis cum uoles dicere: dices cum uelle debebis: hoc fere

I iiii

temperamentum ipse seruauit : nonnunquam necessitati quæ
pars rationis est parui. egi enim qualdam a senatu iussus quo
tamen in numero fuerunt exilia thraseæ diuisiones hoc est ad
exemplum pertinentes. adfui bethycis contra bebium bassum. quæ
situm est an danda esset inquisitio: data est. adfui rursus: rursus
idem querentibus de cecilio classico quæsitum est an puertia
les ut sotos ministrosque proconsulis plecti oporteret: poenas
luerunt. accusaui Marium priscum: qui lege repetundarum
damnatus utebatur clementia legis: cuius seueritatem imani
tate criminum excefferat. relegatus est. tuitus sum Iulium
bassum ut incustoditum nimis & cautum ita minime malum: iudi
cibus acceptis in senatu remansit. Dixi proxime pro uareno
postulare ut sibi inuicem uocare testis liceret: impetratum est.
imposterum opto ut potissimum iubeam quæ me deceat uel
sponte fecisse. Vale.

C. Plinius Fabato suo Salutem dicit.

193 **D**ebemus mehercule natales tuos perinde ac nostros
celebrare: cum lætitia nostrorum ex tuis pendeat: cuius
diligentia & cura hic hilares istic securi sumus. uilla Camilia
na que in campania possides est quæ uetustate uexata & tamē
quæ sunt pretiosiora aut integra manent aut leuissime læsa sunt:
Attendemus ergo ut quam saluberrime reficiantur. Ego uideor
habere multos amicos sed huius generis cuius & tu quæris
& res exigens prope neminem. Sunt enim omnes togati & urba
ni. rusticorum autem prædiorum administratio postulat durum
aliquem & agrestem: cui nec labor ille grauis: nec cura sordida
nec tristis solitudo uideatur. tu dum rustico honestissimo cogitas:
fuit enim filio tuo familiaris: quid tamē noui sibi præstare po
scit ignoro: uelle plurimum credo. Vale.

C. Plinius Corneliano suo Salutem dicit.

194 Vocatus in consilium a Cæsare nostro ad ceterum cellas hoc
longo nomine maximam cepi uoluptatem. Quid enim iu
cundius quam principis iustitiam: grauitatem: comitatem in

secessu quoque ubi maxime recludunt inspicere, fuerunt uariae cogitationes: & quae uirtutes iudicis pluris species experientur: dixit causam Claudius ariston princeps ephesiorum homo munificus & innoxie popularis, inde inuidia & ad dissimilimum delator imissus, itaque absolutus uindicatusque est, sequenti die audita est galitta adulterii rea: nupta haec tribuno militum honores petitulo & sua & mariti dignitatem centurionis amore maculauerat, maritus legato consulari: ille caesari scripserat, Caesar excussit probationibus: centurionem exauctorauit: atque etiam relegauit, superat crimini quod nisi duorum esse non poterat: reliqua pars ultionis, sed maritum non sine aliqua reprehensione patientiae amor uxoris retardabat: quam quidem etiam post delatum adulterium domi habuerat: quasi contentus aemulum remouisse, admonitus ut perageret accusationem peregit inuitus: sed illam damnari etiam inuito accusatore necesse erat, damnata & iuliae legis poenis relicta est: Caesar & nomen centurionis & commemorationem disciplinae militaris sententiae adiecit: ne omnes eiusmodi causa reuocare ad se uiderent, tertio die inducta cognitio est multis sermonibus & uario rumore iactata iuli tironis codicilli quos ex parte ueros esse constabat: ex parte falsi dicebant: substituebant crimini semironius senecio: eques romanus, & eurythmus Caesaris libertus & procurator, haeredes cum caesar esset in dacia contra epistola scripta petierat ut suscipet cognitionem: susceperat: reuersus die dixerat: & cum ex heredibus quidam quasi reuerentia eurythmo mitteret accusationem pulcherrime dixerat: nec ille polyclitus est: nec ego Nero: indulserat tamen petentibus dilationem cuius tempus exacto confederat, auditurus a parte: haeredum intrauerunt duo: omnia postulauerunt ut omnes haeredes agere cogentur: cum detulissent omnes: aut sibi quoque desistere permitteretur: locutus est Caesar summa grauitate: summa moderatione: cumque aduocatus Senecionis & eurythmi dixisset suspicionibus relinque reos nisi audiret: non curo inquit an isti suspicionibus relinquuntur: ego reliquor. Deinde con-

uersus ad nos

qd facere debeamus. isti

enī queri uolunt q̄ sibi licuerit nō acufare: tū ex cōtulis sententia iussit denūciari hæredibus oībus ut agerēt aut singuli approbarēt causas nō agēdi: alioquin se uel de calūnia pronūciaturū: Vides quā honesti q̄ seueri dies quos iucūdiſſimæ remiſſiōis sequebāt: adhibebamur quotidie cœna erat modica: si principē cogitares: interdū acromata audiebamus: interdū iucūdiſſimis sermonibus nox ducebatur. sūmo die abeuntibus nobis quā diligens in Cæsare humanitas xenia sunt missa. Sed mihi ut grauitas cognitionū consilii: honor suauitas simplicitasque conuictus: ita locus ipse piucundus fuit. uilla pulcherrima cingit̄ uiridissimis agris. iminet littori: cuius in sinu fluit cū maxime portus huius sinistrum brachium firmissimo opere munitum est, dextrum elaborat̄. in ore portus insula adsurgit: quæ in latum uento mare obiacens frangat tutūq; ab utroque latere decursum nauibus præstet. adsurgit autem arte uilenda ingentia saxa latissima nauis prouehit. contra hæc alia super alia delecta ip̄o pōdere manent ac sensim quodam uelut aggere construunt̄ eminentia. & apparet laxum dorsum impactosq; fluctus ī imēsum elidit & tollit. uastus illic fragor canumq; circa mare saxis deinde pilæ adiicientur quæ p̄cedenti tempore enatā insulam imitentur. habebit hic portus etiam habet nomen auctoris eritq; uel maxime salutaris. Nam per longissimum spatium littus importuosum hoc receptaculo utetur. Vale.

C. Plinius Quintiliano suo Salutem dicit.

197

Vamuis & ipse sis continentissimus & filiā tuam ita institueris ut decebat filiā tuam Tutili neptem: cum tamē sit nuptura honestissimo uiro nonio celeri cui ratio ciuiliū officiorum necessitatem quandā nitoris imponit: debet secundū conditiones mariti ueste comitatu qbus non quidem agit dignitas: ornatus tamen instrui. Te porro animo beatissimū: modicū facultatibus scio. itaq; partē one

ris tui mihi uideo: & tanquam parens altet puellae nostrae confero quinquaginta milia nummum plus collaturus nisi a uerecundia tua sola mediocritate munusculi impetrari posse confidere ne recusares. C. Plinius Romano suo salutem dicit.

198

Tollite cuncta inquit coeptosque auferte labores: seu scribis aliquid seu legis tolli auferri iube: & accipe orationem meam ut illa arma diuina suum superbius potui reuera ut iter meas pulchra. Nam mihi satis est certare mecum. est haec pro attia uiriola & dignitate personae & exempli raritate & iudicii: magnitudine insignis. Nam foemina splendidae nata nupta praetori uiro exhaeredita ab octogenario patre intra undecim dies quam ille nouerca ei amore captus induxerat quadruplici iudicio bona paterna repetebat: sedebant iudices centum & octoginta. tot enim quatuor consiliis conscribuntur. in gens utrinque aduocatorum & numerosa subselia praestantium corona latissimum iudicium multiplici circulo ambibat: ad hoc stipatum tribunal: atque etiam ex superiore basilicae parte quam foeminae qua uiri & audiendi quod difficile uisendi studio iminebant. magna expectatio patrum: magna filiarum: magna etiam nouercarum. secutus est uariis euentus: Nam duobus consiliis uicimus. totidem uicti sumus. notabilis prorsus & mira eadem in causa iisdem iudicibus: iisdem aduocatis eodem tempore tanta diuersitas accidat casu quidem non casus uidere. uicta est nouerca ipsa haeres ex parte sexta. uictus suberrimus qui exhaereditatus patre singulari impudentia alieni patris bona uindictabat: non aulus sui petere. haec tibi exposui primum ut epistola scires quae ex oratione non poterat. Deinde nam detegam artes ut orationem libentius legeres si non legere tibi sed interesse iudicio uideris. quae sit licet magna non despo gratiam breuissime impetraturam. nam & copia rerum & arguta diuisione & narratiuncula pluribus & eloquendi uarietate renouatur. sunt multa (non audeo nisi tibi dicere) elata: multa pugnantia: multa subtilia. interuenit enim acerbis illis & erectis frequens necessi-

tas computandi ac pene calculos tabulamque poscendi ut repente in priuati iudicii formam cētumuiralem uertatur: dedimus uela indignationi: dedimus iræ: dedimus dolori & in amplissima causa q̄si magno mari pluribus uentis sumus uecti. in summa solent quidā ex cōtubernalibus nostris existimare hanc orationē iteꝝ dicā ut inter meas

esse. an uere tu facillime iudicabis q̄ tā memori- ter tenes oēs ut cōferre cū hac dū hāc solā legis possis. Vale

C. Plinius Maximo suo salutem dicit.

199 **R**ecte fecisti q̄ gladiatorium munus ueronēsibus nostris promisisti: a quibus olim amaris: suspiceris: ornaris: Inde etiam uxorē carissimā tibi & p̄batissimā habuisti: cuius memoriæ aut opus aliquod maxie funebre debeat. præterea tanto consensu rogabaris ut negare nō constans sed durum uideretur. illud quoq̄ egregie quod tā facilis tam liberalis in edendo fuisti: Nam per hęc etiā magnus animus ostendit. uellem africanæ quas coemeras plurimas ad præfinitum diem occurrissent: sed licet cessauerit illa tempestate detenta: tu tamen meruisti ut acceptum tibi fieret: quod quominus exhiberes non per te stetit. Vale.

C. Plinii Nouocomensis liber septimus epistolæ Incipit.

C. Plinius Geminio suo Salutem dicit.

140 **E**rret me hęc tua tā pertinax ualitudo & quāq̄ te tēperatissimum nouerim: uereor tamen ne quid illi etiam in mores suos liceat. proinde morneo patienter resistas. hoc laudabile hoc salutare admittit humana natura: quod suadeo ipse certe sic agere sanus cū meis soleo. spero quidē si forte in aduersam ualitudinē incidero nihil me desideratūꝝ uel pudore uel pœnitētia dignum. si tamen superauerit morbus: denuntio ne quid mihi detur nisi permittentibus medicis: licatisque si dederitis ita uindicaturum ut solent alii quæ negantur: quin etiā cū pustus ardētissima febre tadē remissus unctusq̄ acciperē

a medico potionem porrexi manum utq; me tangeret dixi: admotumq; iam labris poculum reddidi. postea cum uicesimo ualitudinis die balineo prępararer mussateſq; medicos repente uidissem causã requisii: respõderũt posse me tuto lauari non tamen oĩo sine alia suspiciõẽ: quid inquã necesse est: atq; ita spe balinei cui iã uidebar iferri placide leniterq; dimissa ab abstinentiã rursus non secus ac modo ad balineũ animum uultumq; composui. quæ tibi scripsi primũ ut te non sine exemplo monerẽ. deinde ut in posterũ ipse ad eadẽ temperantiã altringerer hac epistola quasi pignore. Vale.

C. Plinius Iusto suo Salutem dicit.

131

Quemadmodum congruit ut simul & affirmes te assiduis occupationibus impediri & scripta nostra delideres quæ uix ab otiosis ipetrare aliquod perituri tẽporis: patiar ergo æstatẽ inquietã uobis exercitiãq; trãscurrere & hyemem: demũ cũ credibile erit noctibus saltẽ uacare te posse quæram quid potissimũ ex nugis meis tibi exhibeã. Interim abunde est si epistolæ non sunt molestæ: sunt autẽ & uel eo breuiores erunt. Vale.

C. Plinius Presenti suo salutẽ dicit.

132

Tanta ne perseuerantia? tu mō in lucania mō in cãpania. ipse. n. inquis lucanus. uxor cãpana. iusta causa longioris absentia: non pperuã tamẽ: quin ergo aliquãdo in urbẽ redis? ubi dignitas honor amicitiaẽ tam superiores q̃ minores. quousque uigilabis cum uoles? dormies quamdiu uoles? quousque calcei? nusq; toga feriata? liber totus dies? tẽps est te reuifere molestias nostras uel ob hoc solũ ne uoluptates istæ satietate lãguescant saluta. paulisper quo tibi sit iucũ dius salutari. terere in hac turba ut te solitudo delectet. sed quid iprudẽs: quẽ euocare conor retardo. fortasse. n. his ipis admoneris ut te magis ac magis otio iuoluas. quod ego nõ abrumpi: sed intermitti uolo. ut enim si tibi cœnam facerẽ dulcibus cibis acres acutosque milcerem: ut obtuĩus illis &

oblitus stomachus his excitare: ita nunc hortor ut iocundis-
simum genus uitae nonnullis interdum quasi acrioribus condias. Vale

C. Plinius Pontio suo Salutem dicit.

153

Bis legisse te hendecasyllabos meos, requiris etiam quem-
admodum coepim scribere homo ut tibi uideor se-
uerus ut ipse patior non ineptus: nunquam a poetice: al-
tius enim repetam: alienus: qui etiam quatuordecim natus annos
graecam tragoediam scripsi, qualem inquis: nescio, tragoedia
uocabatur. Mox cum e militia rediens in icaria insula uentis
detinerer latinos elegos in illud ipsum mare ipsamque insulam
feci, expertus sum me aliquando hetero hendecasyllabis, nunc
primum quorum hic natalis haec causa legebantur in laurentino
mihi asinii galli libri de comperatione patris & Ciceronis: in-
cidit epigramma Ciceronis in Tironem suum, deinde cum me-
ridie (erat enim aestas) dormiturus me recepissem: ne obre-
peret somnus: coepi reputare maximos oratores hoc studii
genus & in oblectationibus habuisse: & in laude posuisse. Inten-
di animum contraque opinionem meam post longam desuetudinem
perquam exiguo temporis momento id ipsum quod me ad
scribendum sollicitauerat his uersibus exaravi.

Cum libros Galli legerem quibus ipse parenti
Ausus de Cicerone daret palmamque decusque
Lasciuum inuenit uersum Ciceronis: & illo
Spectandum ingenio quo seria condidit: & quo
Humanis salibus multo uarioque lepore,
Magnorum ostendit mentis gaudere uirorum.
Nam queritur quod fraude mala frustratus amantem
Pauca coenato sibi debita sauiam tiro
Tempore nocturno subtraxerit: his ego lectis
Cur post haec inquam nostros celamus amores?
Nullamque in medium timida damus atque fatemur
Tironisque dolos tironis nosse fugaces
Blanditias & furta nouas addentia flammis.

Trāsi ad elegos hos quoq; nō mīus celeriter explicui addidi
 alteros facilitate corruptus. deīde ī urbē reuerſus ſodalibus
 legi. probauerunt inde plura metra ſi quid otii maxime ſi ī
 itinere tentauī: poſtremo placuit exemplo multorum. unū
 ſeparatim hendecasyllaborū uolumen abſoluere nec poeni-
 tet. legiſ: deſcribitur: cātatur & tam & a græcis quoq; quos
 latine huius libelli amor docuit. nunc cithara nunc lyra p-
 ſonatur. Sed quid ego tam glorioſe quanq̄ furere poetis cō-
 ceſſum eſt: & tamē nō de meo ſed de aliorū iudicio loquor:
 qui ſiue iudicant ſiue errant: me delectant. unum precor ut
 poſteri quoq; aut errent ſimiliter aut iudicent. Vale.

C. Plinius Calphurnio ſuo Salutem.

13

Incredibile eſt quanto deſiderio tui tenear. In cauſa
 amor primū: Deinde quod nō conſueuimus abeſſe:
 īde eſt quod magnā noctium partem ī imagine tua
 uigilē. Exigo inde quod interdium q̄bus horis te uiſere ſolebā
 ad diætā tuā ipſi me ut ueriffime dicitur pedes ducūt. qđ
 deniq; æger uictus ac ſimilis excluſo a uacuo limie recedo.
 Vnum tempus his tormentis caret quo in foro & amicorū
 litibus conteror. æſtima tu quæ uita mea ſit: cui requies in
 labore: in miſeria curiſq; ſolatium. Vale.

C. Plinius Macrino ſuo Salutem.

135

Cara & notabilis res uarēo cōtigit: ſit licet adhuc du-
 bia: bithyni accuſationē eius ut temere inchoatam
 omiſſe narrant. Dico a deſt prouintiæ legatus: attu-
 lit decretū cōciliū ad Cæſarē: attulit ad multos principes ui-
 ros: attulit etiā ad nos uareni aduocatos: pſtat tamē idē ille
 magnus: qn etiā nigrinū optimū uirū ptinaciffime exercet.
 p̄ hūc a cōſulibus poſtulabat: ut uarenius exhibere rōnes co-
 gereſ: aſſiſtebā uarēo iā tātū ut amicus: & tacere decreuerā.
 Nihil enim tam cōtrariū quā ſi aduocatus a ſenatu datus de-
 fenderē & reum cui opus eſſet ne reus uiderēſ. Cum tameu
 finita poſtulatione nigrini cōſules ad me oculos retuliſſēt:

scietis inquam constare nobis silentii nostri rationem: sum ueros legatos prout in te audieritis contra nigrinū ad quē mihi sunt ego ad me cum habeo decretum puintiæ. Rursus ille potest tibi liquere ad hoc ego: si tibi ex diuerso libet potest & mihi quod est melius causa liqueret. legatus polienus causas abolitæ accusationis exposuit postulauitq; ne cognitione Cælaris præiudiciū fieret: respōdit magnus. Iterūq; polianus ipse raro & breuiter iterlocutus multū itra silētiū tenuit. Accepi enī non minus interdū oratorium esse & tacere quam dicere: atq; adeo repeto me qbusdam capitis reis uel magis silentio quā oratione accuratissima profuisse. mater amisso filio: quid enim prohibet quāq; alia ratio scribundæ epistolæ fuerit de studiis disputare? Libertos eius eosdemq; cohæredes suos falsi & ueneficii reos detulerat ad principē iudicemq; ipetrauerat Iulium Seruianum. Defenderam reos ingenti quidem coetu: erat enī causa notissima. præterea utriq; ingenia clarissima: finem cognitiōi quæstio iposuit quæ secundum reos dedit: postea mater adiit principē: affirmauit se nouas probationes inuenisse. præceptū est Suburano ut uacaret finitā causam retractandi si qd noui afferret: aderat matri Iulius africanus nepos Iulii oratoris: quo audito Passienus Crispus dixit bene me hæredē bene sed qdē tā bene huius nepos iuuenis ingeniosus: sed nō pagæ callidus: cū multa dixisset adsignatumq; tempus impleisset rogo inquit Suburano permittas mihi unum uersum adiciere: tum ego cū omnes me ut diu responsurum intuerent respōdissem: inquit si unū illum uersum Africanus adiecisset in quo nō dubito omnia noua fuisse nō facile me repeto tantū iam ad sensum agēdo similiter nūc & probatū & exceptū est qd p uareno hætenus nō tacui. Cōsules ut polianus postulabat omnia itegra principi seruarent cuius cognitionē suspensus expectet. Nā dies ille nobis pro uareno aut securitatem & otium dabit: aut intermissum laborem renouata sollicitudine iniūget. Vale.

C. Plinius Saturnino suo Salutem.

46

Proxime prisco nostro & rursus quia ita iussisti gratias egi libentissime quidem: est enim periucundum quod uiri optimi uiriq; amicissimi a deo cohaesistis: ut inuicem uos obligari putetis: Nam ille quoque praecipua se uoluptatem ex amicitia tua capere profiteatur: certatq; tecum honestissimo certamine mutuae charitatis: quam ipsum tempus augebit: te negotiis distineri ob hoc moleste fero: quod deseruire studiis non potes: si tamen altera lite per iudicem alteram ut ipse finieris incipies primum istuc ocio frui deinde satiatus ad nos reuerti.

C. Plinius Prisco suo Salutem.

47

Expressimere non possum quam iucundum sit mihi quod saturninus noster summam tibi apud me gratias alias super alias epistolis agit: perge ut coepisti: uirumque optimum quam familiarissime dilige: magnam uoluptatem ex amicitia eius percepturus: nec ad breue tempus: nam cum omnibus uirtutibus abundat: tum hac praecipue quod habet maximam in amore constantiam. Vale.

C. Plinius Thusco suo Salutem.

48

Vaeris quemadmodum in secessu quo iam diu fueris putem te studere oportere: utile mihi primum & multis praecipue erit uel ex graeco in latinum uel ex latino uertere in graecum: quo genere exercitationis proprietatis splendorque uerborum: copia figurarum: uis explicandi: praeterea imitatione optimorum similia inueniendi facultas parat simul quae legentem fefellissent: transferentem fugere non possunt: intelligenti ex hoc & iudicium acquirunt: nihil obfuerit: quae legeris haecenus ut rem argumentumque teneas quasi aemulum scribere: lectisque conferre: ac sedulo pensitare quid: tu quid ille commodius: magna gratulatio nonnulla: tum magnus pudor si cuncta ille melius: licebit interdum & notissima eligere: & certare cum electis. audax haec non tamen improba quia secreta contentio: quanquam multos uidemus eiusmodi

k

certamina sibi cum multa laude sumpsisse quousque subsequi
satis habebant: dum non desperat antecessisse: poteris & quae
dixeris post obliuionem retractare: multa retinere: multa tra-
sire, alia interscribere: alia rescribere: laboriosum istud & te-
dio plenum: sed difficultate ipsa fructuosum recalescere ex inte-
gro: & resumere impetum fractum ommissumque: postremo noua
uelut membra peracto corpori itexere: nec tamen priora tur-
bare: Scio nunc te esse praecipuum studium orandi: sed non
ideo semper pugnam huc & quasi bellorum stilum suase-
rim: ut enim terrae uariis mutatisque seminibus: ita ingenia
nostra nunc hac nunc illac meditatione recoluntur: uolo in-
terdum aliquem ex historia locum apprehendas: uolo epi-
stolam diligentius scribas: nam saepe in oratione quoque non
historica modo sed prope poetica descriptione necessitas incidit:
& pressus sermo purusque ex epistolis petitur: fas est & carmine
remitti: non dico continuo & longo. Id enim perfici nisi in otio
non potest: sed hoc arguto & breui: qui apte quantalibet
occupationes curasque dstringit: lusus uocantur: sed hi lusus
non minorem interdum gloriam quam seria consequuntur:
atque adeo (cur enim te ad uersus non uersibus adhorter) ut
laus est cerae mollis cedensque sequitur: si doctos digitos: iussaque
fiat opus. & nunc informet Martem castam uel Mineruam:
nunc Venerem effingat: nunc ueneris puerum: utque sacri
fontes non sola incendia sistunt: saepe etiam flores uernaque
prata lauant: Sic hominum ingenium flecti: duci que per artes
Non rigidas docta mobilitate decet. Itaque summi oratores
summi etiam uiri sic se aut exercebant aut delectabant: Immo
delectabantur exercebantque: Nam mirum est ut his opusculis animus in-
tendatur remittatur: recipiunt enim amores: odia: iras: misericor-
diam: urbanitatem: omnia denique quae ad uitam: atque etiam
in foro causisque uersantur. Inest his quoque eisdem alia carmi-
nibus utilitas quae metri necessitate deuincti soluta oratione
letamur: & quod facilius esse comparatio ostendit. libetius

scribimus: habes plura etiam fortasse quam req̄rebas: unū
tamen omisi: non enim dixi quæ legenda arbitrarer: quanq̄
dixi cum dicerem quæ scribenda: tu memineris: sui cuiusq̄
generis auctores diligenter eligere. aiunt enim multū legen-
dum esse: non multa: qui sint hi: adeo notum prouocatūq̄
est: ut demonstratione nō egeat: & alioquin tam immodice
epistola mea tendi ut dum tibi quēadmodū studere debeas
suadeo: studendi tempus abstulerim: quin ergo pugillares
relumis: & aliqd ex his uel istud ipsum quod cœpas scribis?

C. Plinius Macrino suo Salutem.

Quia ipse cum prima cognoui iungere extrema quasi
auulsa cupio: te quoque existimo uelle de uareno &
bithynis reliqua cognoscere: acta causa hinc apolie-
no: inde magno finitis actionibus: ea ætas neutra inquis p̄
iisdē hora quæreres: erit mihi curæ explorare p̄uincia uo-
luntatē: multū interim uareno tulit: & enī quā dubium ē:
an merito acculetur quia nomino: accusetur incertū est su-
perest ne rursus prouincia quod damnasse dicitur placeat
agatq̄ pœnitentiam pœnitentiæ suæ. Vale.

C. Plinius Fabato suo Salutem:

Miraris qd̄ hermes libertus meus hæreditarios agros
quos ego iusseram proscribi non expectata auctiōe
p̄ meo quicunq̄ ex septingentis milibus coreliæ ad-
dixerit: adiciis posse eos nongentis milibus uenire: ac tanto
magis quæris: an quod gessit ratū serué: ego uero seruo: qui
bus ex causis accipe: cupio enī & tibi probatum & cohære-
dibus meis excusatū esse: quod me ab illis maiore officio se-
cerno: Coreliā cū summa reuerentia diligo: primū ut sororē
Corelii ruffi: cuius mihi memoria sacrosancta est: deinde ut
matri meæ familiarissimā. sunt mihi & cū marito eius fulco
milite optimo uiro uetera iura: fuerunt & cū filio maxima:
adeo quidem ut prætoꝛe me ludis meis præfederit: hæc: cū
proxime istic fui: indicauit mihi cupere se aliqd circa lariū

k ii

nostrū possidere: ego illi ex prædiis meis quod uellet & q̄ti
uellet obtuli exceptis paternis maternisq̄: his enim cedere
ne coreliæ quidem possum. Igitur cū obuenisset mihi hære
ditas: i qua prædia ista: scripsi ei uenalia futura. has epistolas
hermes: exigentiq̄ ut statim portionem meam sibi addice
ret paruit: uides quam ratum habere debeam qđ libertus
meus meis moribus gessit: superest ut cohæredes æquo ani
mo ferant separatim me uendidisse quod mihi licuit om̄io
uendere: nec uero coguntur imitari meum exemplum: non
enim illis eadem cum corelia iura: possunt ergo intueri uti
litem suam pro qua mihi fuit amicitia. Vale.

C. Plinius Minutio suo Salutem.

101

Libellum formatum a me sicut egeras : quo amicus
tuus immo noster: quid enim non cōmune nobis: si
res posceret uteres: mihi tibi ideo tardius: ne tempus
emendādi nescio utiq̄ disperdendi haberes: habebis tamen
an emendandi nescio utiq̄ disperdendi:
optima quæq̄ detrahitis: quod si feceris boni consulam. po
stea enim illis ex aliqua occasione ut meis utar & beneficio
fastidii tui ipse laudabor: ut in eo quoq̄ adnotatum iuenies
& suprascriptum aliter explicitum: nam cum suspicarer fu
turum ut tibi tumidius uideretur: quoniam est sonantius &
elatus non alienum existimaui ne te torqueres: addere statim
pressius quiddā & exilius uel potius humiliter & peius : uos
tamen iudicio rectius: cur enim non usquequaque tenuita
tem uestram insequar: exagitem: hæc ut iter istas occupatio
nes aliquid aliquādo rideres: illud serio uideo ut mihi uia
tū reddas qđ impedit operā cursore dimisso ne tu cum hoc
legeris nō partes libelli: sed totum libellum improbabis ne
gabiscq̄ ullius pretii esse cuius pretium reposeris. Vale.

C. Plinius Feroci suo Salutem.

102

Libellum epistola & non studere & studere significat:
enigmata loquor : ita plane donec distinctius quod

sentio enuntiem: negat enim te studere: sed est tam polita: quæ nisi a studente non potest scribi: aut es tu super omnis beatus si talia per desidiam & otium perficis. Vale.

C. Plinius Coreliæ suæ salutem.

163

V quidem honestissime quod tā impense & rogas & exigis ut accipi iubeam a te pretium agrorum nō ex septingentis milibus quāti illos a liberto meo sed ex nongetis quāti a publicanis partē uicesimam emisti: inuicē ego & rogo & exigo ut non solū quid te: uerum etiam quid me deceat aspicias: patiarisq; me ī hoc uno tibi eodē animo repugnare: quo in omnibus obsequi soleo. Vale.

C. Plinius Saturnino suo Salutem.

169

R Equiris quid agam: quæ nosti: dstringor officio: amicis deleruo: studeo interdum quod non interdū: sed solū semperq; facere non audeo dicere rectius certe beatus erat te omnia alia quā quæ uelis agere moleste ferre nisi ea quæ agis essent honestissima: nam & reipublicæ suæ negotiis: & disceptare inter amicos laude dignissimum est: priici nostri contubernium iucundum mihi futurū sciebā: noueram simplicitatem eius: noueram comitatem: eundem esse quo minus noram gratissimum: experior: quom iucunde officiorum nostrorum meminisse eum scribas. Vale.

C. Plinius Fabato suo Salutem.

175

P Alestrium Tyronem familiarissimum diligo: & priuatis mihi & publicis necessitudinibus implicitū. si mul militauimus: simul quæstores Cæsaris fuimus: ille me in tribunatu liberorū iure præcessit: ego illum ī p̄tura sum. cōsecutus cum mihi Cæsar annum remississet: ego ī uillis eius sæpe secessi: ille in domo mea sæpe conualuit: hic nunc proconsule prouintiam bethycā p̄ ticinum est petiturus: spero inmo confido facile me impetraturum ex itinere deflectat ad te: si uoles uindicta liberare: quos proxime iter amicos manumisisti: nihil est quod uerearis ne sit hoc illi

k iii

molestum: cui orbem terrarum circumire: non erit longum
mea causa: proinde nimis istam uerecundiam pone: teque
quid uelis consule: illi tã iucũdũ quam mihi quod tu iubes.

C. Plinius Celeri suo Salutem.

185

S Va cuiq; ratio recitandi: mihi quod sæpe iã dixit ut
si qui me fugit: ut cur te fugit: admoneat quo magis
miror quod scribis fuisse quosdam qui rephēderēt:
quod orationes omnino recitarē: nisi uero has solas nō pu-
tant emendādas a quibus libenter requisieris cur cōcedant: si
cōcedūt tamē historiã debere recitari: quæ nō ostentationis
sed fidei ueritatiq; cōponitur: cur tragoediam quæ nō audi-
toriũ sed scenam & actionem: & cur lyrica quæ nō lectorē:
sed chorum & lyram poscunt: at horum recitatio usu iã re-
cepta est: non ergo culpandus est ille qui coeperit: quanquã
orationes quoque & nostri quidem & græci lectitauerunt:
superuacuum tamen est recitare quæ dixeris: est si eadem
omnia: si iisdem omnibus si statim recites: si uero multa in-
seras: multa commutes: si quosdam tuos quosdam eosdem:
sed post tempus assumas: cur minus probabilis sit causa re-
citandi quæ dixeris quã edendi: sed difficile est ut oratio dũ
recitatur satisficiat: nam hoc ad laborem recitãtis pertinet:
non ad rationē non recitandi: nec uero ego dum recito lau-
dari: sed dũ legor cupio: itaq; nullũ emēdãdi genus omitto:
ac primũ quem scripsi mecum ipse pertracto: deinde duo-
bus aut tribus lego: mox aliis trado annotanda notasque eo-
rum si dubito cum uno rursus aut cum altero pensito: no-
uissime pluribus recito: ac si quid mihi credis acerrime emē-
do: nã tanto diligentius quãto sollicitius intendo aurē: opti-
me reuerentia: pudor: metus iudicant: idque adeo sic habe:
nonne si locuturus esses cum aliquo quamlibet docto uno:
tamen minus cōmoueris quam cum multis uel idoctis: nec
cum iurgis ad agendum tunc maxime tibi ipse diffidis. tunc
commutata non plurima sed omnia cupis: utique si latior

scena & corona diffusior: nā illos quoq; sordidos pullatosq; reueremur: nonne si prima quæq; improbari putes: debilitaris & concidis? opinor quia in numero ipso est quoddam magnum collatumque consilium: quibusq; singulis iudicii parum: omnibus plurimum: Itaque pomponius secundus scriptor tragœdiarum si quid forte familiarior amicus tolleret dū ipse retinendū arbitraretur dicere solebat: ad populū puoco: atq; ita ex populi uel silentio uel assensu aut suam aut amici sententiam sequebatur: tātum ille populo dabat. recte an secus nihil ad me: ego enim nō populum aduocare: sed certos electosq; soleo: quos ituear: quibus credam: quos deniq; etiā quā singulos obseruē: & tāq; nō singulos timeā. Nā qd. M. Cicero de stilo ego de metu sentio: timor ē emendator asperrimus: hoc ipm qd' nos recitatuos cogitamus emēdo: quod 'auditoriū igredimur emēdat: quod pallemus horrescimus: circunspicimus: emendat: proinde non poenitet me cōsuetudinis meæ: quam utilissimam experior: ideo que non deterreor sermunculis istorum: ut ultro te rogem monstres aliquid quod his addam: nihil enī curæ meæ satis est: cogito quam sit magnum dare aliquid in manus hominum: nec persuadere mihi possum non & cū multis & sæpe tractandum quod placere & semp' & omnibus cupias. Vale.

C. Plinius Caninio suo Salutem.

107

DEliberas mecum quēadmodū pecunia quā municipibus nostris in epulū obtulisti post quoq; salua sit: honesta cōsultatio: nō expedita sentētia: numeres rei publicæ summā: uerendū est ne dilabatur ad sacros: ut publice negligenter equidem: nihil cōmodius inuenio: quam quod ipse feci. nam quingentis milibus numum quæ in alimenta ingenuorū promiserā: agrū ex meis longe pluris actori publico mācipauī: eundē uectigali iposito recepi tricena milia annua daturus: p hoc enī & reipublicæ fors ī tuto: nec reditus incertus: & ager ipse propter id uectigali large su-

k iiii.

percurrit semper dominum a quo exerceatur inueniet: nec ignoro me plus aliquāto quā donasse uideo: erogauisse: cū pulcherrimi agri pretiū necessitas uectigalis infregerit: sed oportet priuatis utilitatibus publicas mortalibus æternas anteferre: multosque diligentius muneri suo consulere quā facultatibus. Vale.

C. Plinius Prisco suo Salutem.

178

Ngit me fannia ualitudo: quam contraxit dudum: assidet iunia uirgini spōte primum: est enim affinis: deinde etiā ex auctoritate pontificū: nā uirgines cū uil morbi atrio uestæ cogūtur excedere: matronarum curæ custodiæq; mandantur: quo munere fannia dum sedulo fūgitur: hoc discrimine implicata est: inidens febris: tussis: ore xis: summa macies: summa defectio: animus tātū & spiritus uiget: heluidio marito: thrasea patre dignissimus: Reliqua labuntur meq; non metu tantum: uerum etiam dolore conficiūt: doleo enim foeminam maximam eripi oculis ciuitatis: nescio an aliquid simile uisurus. quæ castitas illius: quæ sanctitas: Quanta grauitas: quanta constantia: bis maritum secuta in exilium est: tertio ipsa propter maritum relegata: Nam cū senectio reus esset quod de uita Heluidii libros cōposuisset: rogatumq; se a fannia in defensione dixisset: quærente minaciter metio caro an rogasset: respōdit rogauit: an commentarios scripturo dedisset: dedi. an sciante matre: nesciente: postremo nullam uocem cedentem periculo emisit: quin etiam illos ipsos libros quāquā ex necessitate & metu tempore abolitos senatusconsulto publicatis bonis seruauit habuit tulitq; i exilium exilii causam: eadē quam iucunda: quā comis: quā deniq; quod paucis datū est non minus amabilis q̄ ueneranda erat: ne quā postea uxoribus nostris ostētare possimus: erit a qua uiri quoq; fortitudinis exēpla sumamus: quā si cernentes audientesq; miremur ut illas quæ legūtur: ac mihi domus ipsa nutare cōuulsaq; sedibus suis

ruitura supra uidetur: liceat adhuc posteros habeat: quātis enī uirtutibus quantiscūq; factis assequentur ut hęc nō nouissima occiderit: me q̄dem illud etiam affligit & torquet qđ matrem eius illā: nihil possum illustrius dicere: tātæ scēniæ matrē rursus uideor amittere: quā hęc ut reddi ac refert nobis sic auferat secū meq; & nouo pariter & rescisso uulnere afficiet. utranq; colui: utraq; dilexi: utram magis nescio: nec discerni uolebant: habuerūt officia mea ī secūdis: habuerūt in aduersis: ego solatiū relegatarū: ego ultor reuersarum: nō feci tamen paria: atque eo magis hanc cupio seruari ut mihi soluendi tēpora supersint: in his erā curis cum scriberem ad te: quæ si deus aliquis ī gaudiū uerterit: de metu nō querar.

C. Plinius Tacito suo Salutem .

159

Librum tuū legi & quā diligētissime potui annotaui: quæ cōmutanda quæ eximenda arbitrarer: nā & ego ueq; dicere: assueui: & tu libēter audire: neq; enī ulli patientius repræhendunt quā qui maxime laudari merēt: nūc a te librū meū cū annotationibus tuis expecto: o iucūdas: o pulchras uices: quā me delectat qđ si qua posteris cura nostri: usquequaq; narrabitur: qua cōcordia: simplicitate: fide uixerimus: erit rarum insigne: duos homines ætate prope modum æquali nonnullius in litteris nominis: cogor enī de te quoque parcius dicere: quia de me simul dico: alterū alterius studia fouisse: Equidem adolescentulus cum iā tua fama gloriaque floreret: te sequi: tibi longo sed proximis interuallo & esse & haberi concupiscebam: & erant multa clarissima ingenia: sed tu mihi. ita similitudo naturæ ferebat: maxime imitabilis: maxime imitādus uidebaris: quo magis gaudeo: quod si quis de studiis sermo unus nominamur qđ de te loquentibus statim occurrit: nec desunt qui utrique nostrum præferantur: Sed non nihil interest mea quo loco iungimur: nam in hoc primus quia tu proximus: quin etiā in testamentis debes annotasse nisi q̄s forte alterutri nostræ

amicissimus: quæ omnia huc spectant ut inuicem ardentius diligamus cum tot uinculis nos studia mores fama suprema denique hominum iudicia constringant. Vale.

C. Plinius Cornuto suo Salutem.

170

CAreo collega carissime & infirmitati oculoꝝ ut iubes cōsulo: nā & huc tecto uehiculo undiq; inclusus q̄si ī cubiculo pueni: & hic nō stilo mō ueꝝ etiā lectionibus difficulter sed abstineo: solisq; auribus studeo: cubicula obductis uelis opaca nec tamē obscura facio: cryptoporticus quæq; adoptis inferioribus fenestris tantū umbræ q̄tū luminis hēt: sic paulatī lucē ferre cōdisco: balneū adsumo: q̄a pdest: uinū non nocet parcissime tamen: ita assueui: & nunc custos adhæsi: gallinā ut a te missam libēter accepi: quā satis acribus oculis quāq; adhuc lippus p̄guissimā uidi.

C. Plinius Falconi suo Salutem.

171

MInus miraberis me tam instanter petisse ut in amicū meum conferres tribunatum: quom scieris quis ille qualisq; possum autē iam tibi & nomen indicare & describere ip̄m postq̄ polliceris. Est cornelius minitianus ornamentū regiōis meæ: sed dignitate: seu moribus natus splendide: abūdat facultatibus: amat studia ut solēt paupes. idē rectissimus iudex: fortissimus aduocatus: fidelissimus amicus: accepisse te beneficiū credes: cū p̄pius ispexeris hominē: oībus honoribus titulis (nihil uolo elatius d̄ modestissimo uiro dicere) parē.

C. Plinius Fabato suo Salutem.

172

Audeo quidem esse te tā fortē ut Mediolani occurrere tironi possis: Sed ut perseueres esse tam fortis rogo: ne tibi contra rationem ætatis tantū laboris iungas: quinimo denuncio ut illū & domi & intra domum atq; intra cubiculi limen expectes: etenī cū a me ut frater diligatur: non debet ab eo quem ego parētis loco obsetuo: exigere officium quod parenti suo remisisset. Vale.

C. Plinius Geminio suo Salutem.

Mmidia quadratilla paulo minus octogesimo ætatis
 anno decessit usq; ad nouissimã ualitudinẽ uiridis:
 atq; etiã ultra matronalẽ modũ cõpacto corpe & ro
 busto:decessit honestissimo testamento: reliq; hæredes ex
 Besse nepotẽ:ex tertia pte neptẽ:neptẽ par; noui:nepotẽ fa
 miliarissime diligo:adulescentẽ singularẽ: nec iis tãtũ quos
 sanguine attingit iter propinquos amãdus: ac primũ conspi
 cuus forma:omnis sermões malignorum & puer & iuuenis
 euasit:ĩtra q̄rtũ & uicesimũ annũ maritus:& si deus annuif
 set:pater:uixit ĩ cõtubernio auiaẽ delicate seuerissime & ta
 mẽ obsequẽtissime.habebat illa pãtomimos fouebatq; effu
 lius q̄ p̄icipi foeminaẽ cõueniret.hos q̄dratus nũ ĩ theatro
 nũ domo spectabat:nec illa exigebat:audi ipsam cũ mihi cõ
 mẽdaret nepotis sui studia solere se ut foemina ĩ otio illo se
 xus laxare animũ lusu calculoꝝ:solere spectare pãtomimos
 suos:sed cũ factura eẽt alterutꝝ semp se nepoti suo p̄cepisse
 abiret:studeretq; qđ mihi nũ amore eius magis facere quã
 reuerẽtia uidebat:miraberis:& ego miratus sum: proximis
 sacerdotalibus ludis p̄ductis in cõmissione pantomimis cũ
 simul theatro ego & q̄dratus egrederemur ait mihi: scis me
 hodie primũ uidisse saltãtẽ auiaẽ meã libertum hoc nepos:
 hercule alienissimi hoies ĩ honore q̄dratillaẽ:pudet me dixisse
 se honorẽ p̄ adulationis officium:ĩ theatrũ cursitabant:exulta
 bãt mirabãt:ac deĩde singulos gestus dominaẽ cũ cãticis red
 debãt:q; nunc exiguissima legata theatralis opã corollariũ
 accipiẽt ab hærede:q; nũ suspiciebat hæc qa soles si qđ inci
 dit noui nũ iuitus audire: deĩde qa iucundũ est in hoc qđ
 cepim gaudiũ scribẽdo retractare gaudeo enĩ pietate defun
 ctã:honore optimi iuueĩs:lãtor etiã q; domus aliquãdo.C.
 Cassii huius qui cassianaẽ scholã princeps & parens seruiet
 domino nũ minori:impleuit enĩ illam quadratus meus:&
 decessit:rursusq; & pristinaẽ dignitatẽ celebritatẽ gloriã red
 det cũ tãtus orator inde p̄cedet quãtus iuris ille consultus.

C. Plinius Ruffo suo Salutem.

Quantum eruditorum: aut modestia ipsorum: aut
 quies operit ac subtrahit famæ: at nos eos tantum di-
 cturi aliquid aut lecturi timemus: quod studia sua proferunt:
 cum illi qui tacet hos amplius præstet: quod maximum opus
 silentio reuerentur: expertus scribo quod scribo: Terentius
 iunior equestribus militiis atque etiam procuratiōe Narbonē-
 sis puicitæ integerrime factus recepit se in agros suos: paratisque
 honoribus tranquillissimum otium prætulit: hunc ego inuitatus
 hospitio ut bonum patrefamiliæ: ut diligentem agricolam inue-
 nar: de his locuturus in quibus illum uersari putabam & coepam:
 cum ille me doctissimo sermone reuocauit ad studia: qua teresa
 omnia: quam latina: quam græca: Nam tantum utraq; lingua ualeat
 ut ea magis uideatur excellere quam maxime loquitur: quantum
 ille legit: quantum tenet: Athenis uiuere hominem non in uilla
 putes: Quid multa: auxit sollicitudinem meam: effecitque ut illis
 quos doctissimos noui non minus hos seductos & quasi ru-
 sticos uerear: idem suadeo tibi: sunt enim ut in castris sic etiam in
 litteris nostris plures cultu pagano quos cunctos & armatos
 & quodam ardentissimo ingenio diligentius scrutatus inuenies. Vale

C. Plinius Maximo suo Salutem.

Vper me cuiusdam amici langor admonuit optimum
 esse nos dum infirmi simus: que enim infirmum aut auaritia
 aut libido sollicitat: non amoribus seruit non appetit honores
 opes negligit: & quantumtuluncumque ut relicturus satis habet: tunc deos
 tunc hominem esse se meminit: inuidet nemini: neminem miratur,
 neminem despicit: ac ne sermoneibus quodam malignis aut attendit:
 aut alitur: balinea imaginatur & fortis. hæc summa curarum:
 summa uotoꝝ: mollis in postere & pingue si contingat eua-
 dere hoc est innoxiam beatamque destinatur uitam. possum ergo quod
 plurimis uerbis plurimis etiam uoluminibus philosophi do-
 cere conatur: ipse breuiter tibi mihique precipere: ut tales esse sani
 perseueremus: quales nos futuros profitemur infirmi. Vale.

C. Plinius Surrae suo Salutem.

170

ET mihi discendi & tibi docendi facultatē otium præbet: Igit̃ per quā uelī scire esse fantasmata: sed habere ppriā figurā numēq; aliquod putes iane: sed uariā ex metu noltto imaginē accipe: ego ut esse credā ī primis eoducor qđ audio accidisse Curtio Ruffo: tenuis adhuc & obscurus optinēti africā comes hæserat: īclinato die spatiabaf̃ in porticu: offerē ei mulieris figura: humana grandior pulchriorq; perterrito africam se futurorum p̃nūtiā dixit: & uenturum romam: honoresq; gesturū atq; etiā cum summo imperio in eandem p̃uintiā reuersurū ibiq; moriturū: facta sunt omnia. Præterea accedēti Cartbaginē egrediētīq; naue eadem figura in littore occurrisse narratur. Ipse certe implicitus morbo futura p̃teritis: aduersa secundis auguratus spē salutis nullo suorū desperāte proiecit: lam illud nōne & magis terribile & non minus mirū est: quod exponā ut accepi: erat Athenis spaciofa & capax domus: sed īfamis & pestilēs: p̃ silentiū noctis sonus ferri: & si attenderes acrius: strepitus uinculorū longius primo deīde proximo reddebatur: mox apparebat Idolon senex macie & squalore cōfectus: p̃missa barba: horrenti capillo. cruribus cōpedes: manibus catenas gerebat: quatiebatq; inde inhabitantibus tristes duræq; noctes per metum uigilabantur: uigiliam morbus & crescente formidine mors sequebatur: nam interdū quoq; quanquā abscesserat imago: memoria imaginis oculis ihærebat: longiorq; causis timoris timor erat: deserta īde & damnata solitudine domus: totaq; illi monstro relicta p̃scribēbat̃ tamē si quis cōducere ignarus tāti mali uellet. Venit athenas philosophus athenodorus: legit̃ titulū: auditoq; p̃tio q̃a suspecta uilitas: p̃cūctatus oīa docef̃: ac nihilo minus imo tanto magis cōducit: ubi cœpit aduersperascere: iubet sterni sibi in priā domus p̃te: poscit pugillares: stilū: lumē: suos oēs ī iteri ora dimittit: ipse ad scribēdū animū: oculos: manū itēdit: ne uacua mens audita simulacra & inanes sibi metus fingeret:

initioq; ubiq; silentiū: deinde cōcuti ferrū: uincula moueri:
ille nō tollere oculos: non remittere stilū: sed offirmare ani-
mū auribulq; prætere: tū crebrescere fragor: aduentare
etiā: ut limine iā: ut intra limē audiri: respicit uidet agnoscitq;
narratam sibi effigiē: stabat inuebatq; digito similis uocāti:
hic contra ut paululum expectaret manu significat: rursusq;
ceris & stilo incumbit: illa scribētis capiti catænis isonabat:
respicit rursus idem quod prius inuentē: nec moratus: tollit
lumen & sequitur: ibat illa lento gradu quasi grauis uiculis:
postq; deflexit in aream domus: repente dilapsa deserit comi-
tē: desertus herbas & folia concerpta signum loco ponit: po-
stero die adit magistratus: monet ut illum locum effodi iu-
beant: inueniunt ossa iserta catænis & iplicita q; corpus æuo
terraq; putrefactū nuda & exese reliquerat uiculis: collecta
publice sepeliūt: domus postea rite cōditis manibus caruit:
& hæc qdē affirmātibus credo: illud affirmare aliis possum:
est libertus mihi nō illiteratus. M. cū hoc minor frater eodē
lecto quiescebat. Is uisus est sibi cernere quendam in thoro
residentem: capiti suo cultros atq; etiā ex ipso uertice ampu-
tantem capillos: ubi illuxit ipse circa uerticem: tonsus capilli
iacentes reperiuntur: exiguum temporis. medium rursus si-
mile aliud priori fidem fecit: puer in pædagio mixtus pluri-
bus dormiebat: uenerūt p fenestras ita narrat i tunicis albis
duo cubantemq; detonderunt: & qua uenerant recesserunt:
hunc quoq; tōsum sparsosq; circa capillos dies ostēdit: nihil
notabile secutū nisi forte qd' nō fui reus: si domitianus sub
quo hæc acciderit diutius uixisset: nā i crinē eius datus acer
de me libellus inuentus est: ex quo coniectari potest quia
reis moris est submittere capillum recisos i eorum capillos
depulsis quid imminebat periculi signum fuisse: proinde ro-
go eruditionem tuam intendas: digna res est quam diu mul-
tumque consideres: ego quidem indignus cui copiam scien-
tiæ tuæ facias licet etiam utranq; i partem ut soles disputes

ex altera tamen fortius ne me suspensum incertūq; dimittas cum mihi cōsulendi causa fuerit ut dubitare desinerē. Vale.

C. Plinius Septitio suo salutem.

197

Quis quosdam apud te reprehēdisse tanq̄ si amicos meos ex omni occasione ultra modū laudē: agnosco crimē āplector etiā: qd enī honestius culpa benignitatis: q sunt isti qui amicos meos melius norint: quid inuidet mihi felicissimo errorem: ut enim non sint tales: a me p̄dicant: ego tamē beatus: quod mihi uidetur. igitur ad alios hāc sinistram diligentia conferāt: nec sunt pauci qui carpere amicos suos iudicium uocant: mihi nunquam psuadebūt ut meos amari a me nimis unquam putem. Vale.

C. Plinius Montano suo salutem.

178

Videbis: deinde idignaberis si legeris: quod nisi legeris non potes credere: ē uia tyburtina itra primū lapidē proxime annotaui monumētū pallantis ita inscriptū huic senatus ob fidē pietatēq; erga patronos ornāmēta p̄toria decreuit: & sestertiū centies quinquagies cuius honore cōtētus fuit. equidē nunq̄ sum miratus quæ sapius a fortuna quam iudicio p̄ficiscerentur: maxime tamē hic me titulus admonuit quam essent inimica & inepta quæ interdū i cenū i has sordes adiicerētur: quid deniq; ille furcifer & recipere ausus est & recusare: atq; etiam ut moderationis exemplum posteris p̄deret. Sed qd idignior? Ridere satius ne se magnū aliquit adeptos putent q huc felicitate perueniūt ut rideāt.

C. Plinius Genitori suo salutem.

179

Torqueor q; discipulū ut scribis optimæ spei amisisti cuius & ualitudie & morte ipedita studia tua qd ne scia: cū sis omniū officioꝝ obseruatissimus cūq; omēs quos probas effusissime diligas me: huc quoq; urbana negotia p̄secuntur: nō debuit: sūt enī qui me iudicē aut arbitꝝ faciūt accedūt q̄relæ rusticoꝝ q auribus meis post lōgū tēpus suo iure abutūt: istat & necessitas agroꝝ locandoꝝ p̄q̄ molesta

adeo rarum est iuenire idoneos conductores quibus ex causis precario studeo. studeo tamen; nam & scribo aliquid & lego: sed cum lego ex comparatione sentio quam male scribam: licet tu mihi bonum animum facis: qui libellos meos de ultione Heluidii orationi Demosthenis confers: quam sane cum componerem: illos habui in manibus. non ut æmularer: improbum enim: ac pene furiosum sed tamen imitarer. & sequerer tantum ut diuersitas ingeniorum maximi & minimi: aut causæ dissimilitudo pateret. Vale.

C. Plinius Cornuto suo Salutem.

189

Claudius Pollio amari a te cupit, dignus hoc ipso: quod cupit: deinde quod ipse te diligit: neque enim fere quisquam exigit istud nisi qui facit: uir alioquin rectus integer quietus ac pene ultra modum: si quis tamen ultra modum uerecundus: hunc cum simul militarem: non solum ut comilito inspexi: præerat alæ militari. ego iussus a legato consulari rationes alarum & cohortium excutere: ut magnam quorundam foedamque auaritiam negligentiam parem: ita huius summam integritatem sollicitam diligentiam inueni: postea promotus ad amplissimas procuraciones nulla occasione corruptus ab insito abstinentiæ amore deflexit: nunquam secundis rebus intumuit: nunquam officiorum uarietate continuam laudem humanitatis infregit: eademque firmitate animi laboribus suffecit qua nunc omnium patitur: quod quidem paulisper cum magna sua laude intermisit & posuit a Corellio nostro ex liberalitate imperatoris neruæ emendis diuidendisque agris adiutor adsumptus: & enim qua gloria dignum est summo uiro in tanta eligendi facultate præcipue placuisse idem quam reuerenter quam fideliter amicos colat multorum supremis iudiciis Musanii Bassi grauissimi ciuis credere potest cuius memoriam tam gratam grata prædicatione progat & extendit: ut librum eius de uita (nam studia quoque sicut alias bonas artes uenerat) ediderit pulchrum: stili uarietate ipsa præbandum: cum plerique hactenus defunctorum meminerit ut

querantur:hunc hominem appetentissimum tu mihi crede
complectere:appræhende:immo & inuita: ac sic ama tâquã
gratiam referas:neq; enim obligandus est in amoris officio
qui prior coepit. Vale.

C. Plinius Fabato profocero suo Salutem.

81

Delector iucundum tibi fuisse Tironis mei aduentũ:
quod uero scribis oblata occasione procõsulis pluri
mos manumissos:unice lætor: cupio enĩ patriã om
nibus quidẽ rebus augeri: maxime tamen ciuiũ numero: id
enĩ oppidis firmissimũ ornamẽtũ: illud etiã me nõ ut ambi
tiosum: sed tamen iuuat quod accidisse meq; & gratiarum
actionem ut laude celebratos: est enim Xenophai
utiq; sit emereri putes. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem.

82

Vguro nec me fallit augurium historias tuas imor
tales futuras: quo magis illis ingenue fatebor : inseri
cupio: nã si esse nobis curæ solet: ut facies nostra ab
optimo quoq; artifice exprimat: non ne debemus optate ut
opibus similis tui scriptor p̃dicatorq; cõtingat? demonstro
ergo quanquã diligentia tuam fugere nõ possum i publicis
actis demonstro tamen quo magis credas iucundũ mihi fu
turum si factum meum cuius gratia periculo credit suo i ge
nio: tuo testimonio senectione aduocatũ puincia bethycæ
contra Bebiũ Massã damnato: quam etiã Massa confue
uerat ut bona eius publice custodiret: senectio cum explo
rasset consules postulationibus uacaturos conuenit me : &
quasi concordia inquit iniunctam nobis accusationẽ: execu
ti sumus: ac adeamus cõsules petamusq; ne bona dissipari si
nant: quorum esse in custodia debent: respondi cum sumus
aduocati senatu dati dispice nũ peractas putes partis nostras
scãgnis cognitione finitas: & ille tu quem uoles tibi termi
num statues: cui nulla cum prouincia necessitudo nisi ex be
neficio tuo & hoc recenti: ipse & natus ibi & quæstor in ea

fui: tum ego si fixum tibi istud ac deliberatum: sequar te: ut si qua ex hoc inuidia nō tua tantum: sequar te: uenimus a consulibus: dicit senectio quæ res ferebat: aliqua subiūgo; uix dum conticueramus. Et Massa questus senectioem nō ad uocati fidem: sed inimicitiae amaritudinem implese: impietatis reum postulat: horror omnium: ego autem uereor in quibus clarissimi consules ne mihi Massa silētio p̄uaricationē obiecerit quod non me reum postulauit: quæ uox est statim excepta: & postea multo sermone celebrata est. Diuus quidem nerua iam priuatus quæ attēdebat his grauissimis litteris nō mihi solū uerū etiam sæculo ē gratulatus: cui exemplū: sic enim scripsit simile antiquis contigisse: hæc ut cūq; se habent: notiora clariora maiora tu facies: quanq̄ non exigo ut excedat cera modum: nec historia debet egredi ueritatē & honeste factis ueritas sufficit. Vale.

C. Plinii Nouocomensis epistolarum liber septimus
explicit. Incipit octauus.

C. Plinius Maximo suo Salutem;

183 **S**æpe te monui: ut libros quos uel pro te uel in platam immo & pro te & in illum: ita enim materia cogebat cōposuisti: quamaturissime emitteres: quod nunc præcipue morte eius audita & hortor & moneo: quamuis enim legeres multis legēdosq; dederis: nolo tamen quenq̄ opinari defuncto demū inchoatos quos icolumi eo pegisti: salua sit tibi cōstantia: erit autē si notū æquis iniquisq; fuerit non post inimici mortē scribendi tibi natā esse fiduciā: sed iā paratā editionē morte præuentam: simul uitabis illud.

Nam quod de uiuente scriptū est i defunctū quoq; tanquā uiuentem adhuc editur. Statim igitur si quid

aliud in manibus differere: interim hoc perfice: quod nobis q̄ legimus olim absolutum uideatur sed iam uideat & tibi cuius cunctationem nec res ip̄a desiderat & tēporis rō p̄cidit.

C. Plinius Sabino suo Salutem.

82

Facis iucunde q̄d nō solū plurimas epistolas meas: uerū etiā longissimas flagitas: ī q̄bus parcior fui: partim q̄a tuas occupatiōes noui: partim q̄a ipse multum distringebar: plerūq̄ frigidis negotiis: quæ plerūq̄ & auocant animū & cōminuūt: p̄terea nec materia plura scribēdi datur: neq̄ enī eadē nostra cōditio quæ. M. Tullii ad cuius exēplū uocas: illi & copiosissimū ingeniū: & ingenio quæ uarietas reꝝ: quæ magnitudo largissime suppetebat: nos quā angustis terminis cludamur: etiā tacente me p̄spicis: nisi forte uolumus scholasticas: atq̄ ut ita dicā ūbraticas litteras mittere: sed nihil minus aptū arbitramur cū armaturā cū castra deniq̄ cornua Tubas sudorē pulueres soles cogitamus: habes ut puto iustā excusationē: quā tamen dubito an tibi p̄bari uelim: Erat enī summi amoris negare ueniā breuibus epistolis amicoꝝ quāuis scias illis cōstare rationē. Vale.

C. Plinius Caluisio suo Salutem.

85

Mne hoc tēpus inter pugillares ac libellos iucundū quiete transmisi: quemadmodū inquis ī urbe potuisti: Circēses erāt quo genere spectaculi ne leuissime quidē teneor: Nihil nouū: nihil uariū: nihil quod nō semel spectasse sufficiat: quo magis miror tot milia uiroꝝ tā pueriliter identidē currentis equos īsistētis curribus homīes uidere: Si tamen uelocitate equoꝝ aut hominum arte traherentur: esset ratio nonnulla: nunc fauent panno p̄nū amāt: & si in ipso cursu nō mediocri certamie. hic color illuc: ille huc transferatur: studiū fauorq̄ transibit: & repente agitatores illos equos illos quos procul noscitant: quoꝝ clamitant nomina relinquet: tāta gratia: tāta auctoritas ī una uilissima tunica: mitto apud uulgus q̄dē uilius tunicas: & ap̄d quosdā

l ii

graues homines: quos ego cū recordor ī re inani frigida affi-
dua tā īsatiabiliter desiderere: capio aliquā uoluptatem: quod
hac uoluptate nō capiar: ac p̄ hos dies libētissime otium meū
ī litteris colloco quos alii otiosissimis occupatiōibus pdūt.

C. Plinius Romano suo Salutem dicit.

Edificare te scribis: bene ē īueni patrociniū: ædifico
enī iam ratiōe: quia tecum hoc quoq; nō dissimulo.
qd' ad mare tu: ego ad larium lacū: huius ī littore plu-
res meæ uillæ sed duæ ut maxime delectāt: ita exercēt: alte-
ra īposita saxi more baiano lacū prospicit: altera neq; more
baiano lacū tāgit: itaq; illam tragoediā: hāc appellare comœ-
diā soleo: illam quod quasi cothurnis: hāc quod quasi soccu-
lis sustinetur: sua utriq; amœnitas: & utrinq; possidentis ip̄a
diuersitate iucundior: hāc lacu propius: illa latius utitur:
hāc illū unum molli curuamine amplectitur: illæ ditissimo
dorso diripiunt: illic retia gestatio longo limite super littus
extendit: illa fluctus non sentit: hāc frāgit ex illa possis des-
picere piscātis: ex hac ip̄a piscari hamūq; e cubiculo: ac pene
etiā lectulo ut e nauicula iacere: hāc mihi causæ utriq; quæ
desint abstruendi ob ea quæ sup̄sunt & si quid ego rationē
tibi apud quem pro ratione erit idem facere. Vale.

C. Plinius Coloni suo Salutem dicit.

Nice probo: quod pōpeiū quintiani morte tā dolen-
ter adficeris: ut amissi caritatē desiderio extēdas: nō
ut pleriq; q̄ tātū uiuētis amāt: seu potius amare se si-
mulāt: qd est nisi quod florētis uident: nā miserorū nō secus
ac defūctorū obliuiscūt: at tibi perennis fides tātaq; ī amore
cōstātia. ut finire. nisi tua morte nō possit: & hercule is fuit
quintianus quē diligere licebat ip̄ius exēplo: felices amabat:
miseros tuebat: desiderabat amissos. iā illa quāta probitas ī
ore: quāta ī sermone cunctatio: quā pari libra grauitas comi-
tasq;: quod studiū litterarū: q̄ pietate cū dissimillimo parēte
uiuebat: quam non obstabat illi quo minus uir optimus ui-

deretur quod erat optimus filius : sed quid dolorem tuum exulcero. quanquā sic amasti uiuētem : ut hoc potius quam de illo fileri uelis: a me præsertim cuius prædicatione putas uitam eius ornari; memoriam prorogari; ipsamq; illam qua est raptus ætatem posse restitui. Vale.

C. Plinius Iuniori suo Salutem dicit.

188

Quæstigabat qdam filium suū quod paulo sūptuosius equos & canes emerit; huic ego iuvene digressio: heus tu nūq̄ ne fecisti? quod a patre corripī posset? fecisti dico nō interdū facis quod filius tuus: si repēte pater ille tu filius pari grauitate reprehēdas: non oēs homines aliquo errore ducuntur: non hic in illo sibi: in hoc alius indulget? hæc tibi admonitus imodicae seueritatis exēplo more mutuo scripsi ne quādo tu quoq; filiū tuū durius acerbiusque tractares: cogita & illū puerū esse: & te fuisse: atque ita quod es pater utere ut memineris te hominē esse & hoīs patrem.

C. Plinius Genitori suo Salutem.

189

Acepi litteras tuas quibus quereris tedio tibi fuisse quāuis lautissimam coenā: q̄a scurræ cinædi moriones mensis ierrabant: uis tu remittere aliquid ex rugis: siquidē nihil tale habeo: habētis tamē fero: cur ego nō habeo? quia nequaquā me ut iexpectatū festiuū ue delectat: si qd molle a cinædo: petulans a scurra: stultum a moriōe proferē: nō rationē sed stomachū tibi narro: Atq; adeo quā multos putas esse quos ea qbus capimur & ducimur partim ut inepta prim ut molestissima offendāt: quam multi cū lector aut lyrustes aut comædus iductus ē: calceos poscūt: aut nō minore cū tedio cubāt quā tu ista (sic enī appellas) prodigia perpeffus es: demus igitur alienis oblectationibus ueniā: ut nostris impetremus. Vale.

C. Plinius Sabiniano suo Salutem dicit.

190

Libertus tuus; cui succensere te dixeras uenit ad me: aduolutusq; pedibus meis tanquā tuis hæsit. fleuit:

l iiii

multū rogauit: multum etiam tacuit: in summa fecit mihi
pœnitentiæ fidē: uere credo emendatū: quia deliquisse se sē
tit: irasceris scio: & irasceris merito: idq; scio: sed tunc quoq;
præcipua mansuetudinis laus: cū iræ causæ iustissime sunt:
amasti hominem & spero amabis: Interim sufficit ut exora-
ri te sinas: licebit rursus irasceri si meruerit: quod exoratus ex-
cusatius facies: remitte aliquid adolescentiæ ipsius: remitte
lachrymis: remitte indulgentiæ: ne torseris: & iā ne torquea-
ris: cum tam lenis irasceris uereor ne uidear non rogare si
cogeris: ipse precibus eius meas iunxero: iungam tamē tātō
plenius & effusius: quanto ipsum acrius seueriusq; corripui
detricte minatus nunquā me postea rogatur: hoc illi quē
terreri oportebat tibi non idē: nā fortasse: iterum rogabo:
iterū ipetrabo sit modo tale ut rogare: & ut p̄stare deceat.

C. Plinius Sabiniano suo salutem dicit.

Benefecisti quod libertū aliquādo tibi carū reducēti
bus epistolis meis ī domū ī animū recepisti: iuuabit
hoc te: me certe iuuat: primū qđ te tam tractabilem uideo:
ut ī ira regi possis: deīde qđ tantū mihi tribuis: ut uel aucto-
ritati meæ pareas: uel p̄cibus īdulgeas: igitur & laudo & gra-
tias ago: simul in posterū moneo ut te erroribus tuorum &
si nō fuerit qui deprecetur: placabilem præstes. Vale.

C. Plinius Mamiliano suo salutem dicit.

Vereris de turba castrensium negotiorum & tāquā
summo otio perfruare: lusus & iēptias nostras legis
amas flagitas: meq; ad similia cōdenda nō mediocri-
ter icitas: Incipio ex hoc genere studiorum nō solū oblecta-
tionē uerū etiam gloriā petere: post iudiciū tuum uiri eru-
ditissimi grauissimi: ac super ista uerissimi: nunc me rerum
a stus modice sed ramen diltringit: quo finito aliquid earū-
dem camœnarum in istum eundem benignissimum Sinum
mittam: tu passerulis & columbulis nostris inter aquilas
uestras dabis pennas si tamen & sibi placebunt si tantū sibi

continendos cauea nido ue curabis. Vale.

C. Plinius Ceminio suo Salutem.

193

Laudas mihi & frequenter p̄sens : & nunc p̄ epistolas nuntiū tuum quod sit liberalis tribuere patriæ p̄p̄i quis affinibus amicis: sed tamen iis dico pauperibus: nō ut istis q̄ iis maxime possunt: hos ego uisc̄ itis hamatisq̄ muneribus: nō sua pro me reputo: sed aliena corripere: sunt ingenii simillimi: qui quod huic donāt auferunt illi: famāq̄ liberalitatis auaritia petunt: primum est autem suo esse cōtentum: deinde quos præcipue scias indigere: sustentantem fouentemq̄ orbe quodā socialitatis ambire: quæ cuncta si facit iste: uique quaque laudandus ē: si unum aliquid: minus quidem: laudandus tamen : tam parum est etiā imperfectæ liberalitatis exempli: tam eximia tenet homines habēdi cupido: ut possideri magis quam possidere uideantur. Vale.

C. Plinius Sardo suo Salutem.

194

Postquam a te recessi non minus tecum : quam cum ad te fui: legi enim librum tuum identidem repetens ea maxime (nō enim metiar) quæ de me scripsisti: in quibus quidē percopiosus fuisti: quam multa: quā uarie: quam non eadem de eodem iugo: tamē diuersa dixisti: laudem pariter & gratias agam: neutrum satis possum : & si possem timerem ne arrogans esset ob ea laudi dare tibi ob quæ gratias agere: unum illud addam: omnia mihi tanto: laudabiliora uisa: q̄nto hic iucundiora: quāto laudabiliora erant. Vale.

C. Plinius Titiano suo Salutem.

195

Quid agis: qd̄ agis sectantibus uitā iucundissimā idest otiosissimā: quo fit ut scribere lōgiores epistolas non sim: legere illud tanq̄ delicatus : hoc tanquā otiosus: Nihil est enī aut pigrius delicatis: aut curiosius: otiosis. Vale.

C. Plinius Paulino suo Salutem.

196

Lius aliud: ego beatissimū existio q̄ bonæ māsuraq̄ famæ præsumptione p̄fruit: certusq̄ posteritatis cū

l iiii.

futura gloria uiuit ac nihil nisi primū æternitatis ante oculos pingue illud altumq; otium placeat: hæc enī oēs homīes arbitror oportere aut immortalitatē suam aut mortalitatē cogitare: & illos quidem contendere: hos quiescere: non remitti: nec breuem uitā caducis laboribus fatigare: ut uideo multos misera simul & ingrata imagine idultriæ ad utilitatē sui peruenire: hæc ego tanquam quæ quotidie mecum ut dī finam mecum si dissenties ut qui semper clarum aliquid & immortale meditetur. Vale.

C. Plinius Macrino suo Salutem.

297

Vererer ne immodicā orationem putares quam cum hac epistola accipies: nisi esset generis eius: ut sæpe dī sinere uideat: nā singulis criminibus singulæ uelut causæ cōtinent: poteris ergo ut cœpis ubicūq; desieris quæ deinceps sequentur: & quasi incipiētia legere & quasi cohærentia: meque in uniuersitate longissimum breuissimum in partibus iudicare. Vale.

C. Plinius Tironi suo Salutem.

298

Fregie facis inquire enī & perseuera q; iustitiā tuam puintialibus multa humanitate cōmēdas: cuius p̄cipua pars ē honestissimū quēq; complecti atq; ita a minoribus amari: ut simul a p̄cipibus diligare: pleriq; aut dū uerē ut gratiæ potētū ipartiri uideat: sinisteritatis atq; etiā malignitatis famā cōsequūt: a quo uitio tu lōge recessisti scio: sed tēperare mihi nō possum: quo minus laudē similis monenti: quod eū modum tenes: ut discrimina ordinum dignitatumque custodias: quæ si confusa & permixta sunt: nihil est æqualitate ipsa inæqualius. Vale.

C. Plinius Auguri suo Salutem.

299

Si laudatus a te laudare te cœpo: uereor ne nō tā proferre iudiciū meū q̄ referre gratiā uidear: sed licet uidear: oīa scripta tua pulcherrīa existio: maxie tamen illa: qd̄ nobis accidit hoc una eadēq; de cā: nā & quæ d̄ amicis optis

scribis: & ego de me quæ ut puto optima lego. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem.

200

C Vpio præceptis tuis parere: sed aprorū tanta penuria est: ut mineruæ & dianæ quas ais pariter colēdas cōuenire nō possit: Itaq; mineruæ tantū seruiēdū ē: delicate tamen ut in secessu & æstate in uia plane nōnulla leuiora statimq; delenda a garrulitate qua sermones uehiculo ferunt extendi: his quædam addidi ī uilla cum aliud non liberet: itaq; poemata quiescunt: quæ tu iter nemora & lucos cōmodissime perfici putas: oratiunculam unam alteram retractaui: quanq; & genus operis & ī fama uile & amoenū magisq; laboribus ruris quam uoluptatibus simile. Vale.

C. Plinius Gemino suo Salutem.

201

E Pistolam tuam iucundissime recepi eo maxime qd̄ aliquid ad te scribi uolebas quod libris inseri possit: obueniat materia uel hæc ipsa quā monstras: uel portiora alia: sunt enī offendicula nō nulla: circūfero oculos & occurrēt: Bibliopolas lugduni esse nō putabā: ac tanto libētius ex tuis litteris cognoui uindicari libellos meos qui per egre manere gratiā quā in urbe legerint: incipio enī satis ab solutū existimare d̄ quo tāta diuersitate regionum discreta hominum iudicia dissentiunt. Vale.

C. Plinius Quadrato suo Salutem.

202

Q Vanto studiosius intentiusq; legisti libros: quos de Heluidii ultione composui: tanto īpensius postulas ut p̄scribam tibi quæq; extra libros: quæq; circa libros: totū deniq; ordinē rei: cui p̄ ætatem nō interfuisti: occiso Domitiano statui mecū ac deliberaui: esse magnam pulchramq; materiam: insectandi nocentes: miseros uindicandi: se proferendi: porro inter multa scelera multorum nullum atrocius uidebatur: quam quod ī senatu senator senatori: prætorius consulari reo: ludex manus intulisset: fuerat alioquin mihi cum Heluidio amicitia: quāta potuerat eē cū

eo qui metu temporū nomen īgens paresq; uirtutes secessu
tegebat. fuerat cum Arria & Fannia: quarum altera Helui-
dio nouerca: altera mater nouercæ: sed ita me iura priuata
ut publicū fas & īdignitas facti & exempli ratio īcitabat: ac
primum quidem diebus redditæ libertatis p se q; inimi-
cos suos duntaxat minores incōdito turbidoq; clamore po-
stulauerat simul & oppresserat: ego & Modestius & cōstan-
tius arbitratus īmanissimum reum nō communi temporū
inuidia: sed proprio crimine urgere: cum iam satis ille pri-
mus īperus deferuisset: & languidior ī dies ira ad iusticiā re-
disset: quāq; tum maxime tristis amissa nuper uxore mitto:
ante iam hæc nupta Heluidio fuerat: rogo ut ueniat: qa me
recens adhuc luctus limine contineret: ut uenit destinatum
est inquam mihi maritum tuum non inultum pati: nuncia
Arriæ & Fanniæ absc̄ribus: ascripto factō ī quo ego comite
non egeo: sed nō tam gloriæ meæ fauerim: ut uobis sotieta-
tis ius inuideam: perfer tanta mandata: nec illæ morantur:
opportune senatus ītra diem tertium: omnia semper ego ad
Corelium rettuli: quem prudētissimum ætatisq; nostræ sa-
pientissimum cognoui: in hoc tamen cōtentus cōsilio meo
fui ueritus hebetaret: erat enim cunctatior cautiorq;: sed nō
sustinui induceret in animum quo minus illi eadē die factu-
rum me: quod an facerem non deliberabā: expertus usu de
eo quod destinaueris non esse cōsulēdos quibus cōsultis ob-
sequi debes: uenio in senatū: ius dicendi peto: dico paulisper
maximo assensu: ubi coepi crimen attigere: reum destinare:
adhuc tamen sine noīe undiq; mihi reclamari: alius scimus
quid sit de quo extra ordinem referas: alius quis ē ante rela-
tionem reus: alius salui sumus qui supersumus: audio inter-
turbatus interritus: tantum susceptæ rei honestas ualet: tan-
tumq; ad fiduciam uel metum differt nolint homīes qd̄ fa-
cias an non probent: longum est omnia quæ tunc hinc inde
iacta sunt recensere: nouissime consul secundæ sententiæ

loco dies si quid uolueris: permisseras inquam: quod usque
adhuc omnibus permisisti: relido: aguntur alia interim me
quidam ex consularibus amicis secreto curatoque sermoni quasi
nimis fortiter incauteque progressum corripit: reuocat: mo-
net: ut desistam: adiicit etiam: notabilem te futuris princi-
pibus fecisti: est inquam dum malis: uix ille discesserat: rur-
sus alter quid audes: quo ruis: quibus te periculis obiicis?
quid praesentibus confidis incertus futurorum: laceffis homi-
nem iam praefectum aerarii & breui consulem: praeterea qua
gratia: quibus amicitis fultum? nominat quendam qui tum
ad orientem amplissimum exercitum non sine magnis dubiisque
sermonibus obtinebat: ad haec ego omnia percepi: Atque ani-
mo mecum ante peregi: nec recuso: si ita casus attulerit: Lue-
re poenas ad honestissimum factum dum flagitiosissimum ul-
ciscor: iam censendi tempus dicit Domitius Appollinaris
quos designatus dici Fabritius ueneto Fabius Postumius ue-
tius proculus collega publicii certi de quo agebat: uxoris
autem meae quam amiseram uitricus: Post hos ammius flac-
cus: omnis certum nondum a me nominatum defendunt:
crimenque quasi in medium relictum defensione suscipiunt: quae
praeterea dixerint non est: necesse narrare in libris habes. sunt
enim cuncta ipsorum uerbis persecutus: dicunt contra Aui-
dus Quietus Cornutus Tertullus: Iniquissimum esse que-
relas dolerium excludi: ideoque Arriae & Fanniae ius querendi
non auferendum: nec interesse cuius ordinis quis sit. Sed quae
causam habeat: Cornutus datum se a consulibus tutore He-
luidii filiae petentibus matre eius & uitrico: nunc quoque non
sustinere deserere officii sui partis: In quo tamen ei suo dolori
modum imponere: & optimarum foeminarum perferre
modestissimum affectum quas ceteras esse admonere Sena-
tum publicii certi cruetae adulationis & petere si poena flagitii
manifestissimi remittatur: nota certo quasi censoria inurat:
tum Satrius Rufus medio ambiguoque sermone puto igit

iniuriã factã Publico certo si nō absoluitur: nomĩatus ē ab
amicis Arriã & Fanniã: nomĩatus ab amicis: nec debemus
soliciti esse: idē & nos qui bene sentimus de homine iudi-
caturi sumus si innocens est: sicut & spero & malo: & donec
aliquid p̄batur credo poteris absoluerẽ: hoc illi quo q̄sq̄
ordine citabantur . uenitur ad me: conlurgo: ut oratio: q̄
in libro est: respondeo singulis: mirum qua intentione: qui-
bus clamoribus omnia exceperint: qui modo reclamabant:
tanta conuersio uel negotii dignitatem: uel prouentũ ora-
tionis: uel actoris constantiã subsequuta est: finio: incepit re-
spondere ueiẽto nemo patitur: obturbatur: obstrepitur:
adeo quidem ut diceret rogo P. C. ne me cogatis implorare
auxilium tribunorum: & statĩ Muræna tribunus p̄mitto
tibi Fabriti ueiẽto dicere: tum quoque reclamatur: iter mo-
ras cōsul citatis nominibus & parata dissensiõẽ mittit sena-
tum ac pene adhuc stantem tentantẽque dicere ueiẽtonē
relinquit: multum ille de hac: ita uocabat: contumelia que-
stus est homerico uersu : non
fere quisquam in senatu fuit: qui me non complecteretur:
exoscularetur: certatimq̄ laude cumularẽt: quod intermis-
sum tamdiu morem in publicum cōsulẽdi susceptis p̄priis
simulatibus reduxissẽm: quod deniq̄ senatum inuidia libe-
rassẽm: qua flagrabat apud ordines alios: quod seuerus ī cæ-
teros senatoribus solis dissimulatiõẽ quasi mutus parceret:
hæc acta sunt absente certo: fuit enim seu tale aliqd̄ suspi-
tus: siue ut excusabatur infirmus: & relatiõis quidem de eo
Cæsar adsit: optinui tamen quod intenderam: nam collega
certi consulatum: successorem certus accepit: planeq̄ factũ
est quod dixeram in sine: reddat premium sub optimo prin-
cipe qđ a pessimo accepit: postea actionẽ meã utcũq̄ potui
recollegi: addidi multa: accidit fortuitũ: sed nō tanq̄ fortui-
tum: quod deditis libris certus ītra paucissimos dies īplici-
tus morbo decessit: audiui referẽtis hanc imaginem mentis

eius: hanc oculis inesse tāquam uideret Heluidiū respōdere mihi: uera ne hęc affirmare nō ausim: interest tamē exēpli ut uera uideantur: habes epistolā: si modo epistola cogitas libros quos legisti non minorem: sed imputabis tibi q̄ contentus libris non fuisti. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem.

203

Nec ipse tibi plaudis: & ego nihil magis ex fide quā de te scribo: posteris an aliqua cura neicio nos certe meretur ut sit aliqua nō dico & labore & reuerētia posterorū: p̄gamus modo itinere instituto: qd' ut paucos ī lucē famāq; prouexit: ita multos & tenebris & silentio protulit. Vale.

C. Plinius Falconi suo salutem.

209

Efugerā ī thuscōs ut omnia ad arbitriū meū facerē: at hoc ne ī thuscis quidē tā multis undiq; rusticorū libellis & tā querulis īquietor: quos aliquāto magis iuitus q̄ meos lego: nā & meos iu tus: retracto enī actiunculas q̄sdā: quod post ītercapedinē tēporis & frigidū & acerbū ē: rōnes quasi absente negligunt: interdū tamē equū cōscēdo: & patrēfamiliaē haētenu agō. quod aliquā partē prædiorū sed p̄ gestatione percurro: tu consuetudinem serua nobisq; sic rusticis urbana acta perscribe. Vale.

C. Plinius Sabino suo salutem:

204

Va intentione: quo studio: qua deniq; memoria legeres libellos meos epistola tua ostendit: ipse igif exhibes negotiū tibi q̄ deligis: & nutas ut q̄ plurima cōmunicare tecū uellim: faciam p̄ partes tamen & quasi digesta: ne iā ipam memoriā: cui gratias ago assiduitate & copia turbē: onerataq; & quasi oppressam cogā pluribus sigula: posterioribus priora dimittere.

C. Plinius Rufoni suo salutem.

205

Significas legisse te in quadam epistola mea iussisse Verginum Ruffum inscribi sepulchro suo: hic situs est ruffus pulso qui uindice quondam Imperium asseruit

non sibi sed patriæ:repræhēdis quod iusserit: addis etiā me-
lius rectiusq; frontinum quod uetuerit: omnino monumē-
tū sibi fieri: meq; ad extremū quid de utroq; sentiam con-
sulis: utrūq; dilexi: miratus sum magis q̄ tu repræhēdis atq;
miraris ut nō putarē satis unq̄ posse laudari cuius nūc mihi
lubeunda defensio est: omnes ego qui magnum aliquid me-
morandumque fecerunt non modo uenia: uerū etiā laude
dignissimos iudico: si īmortalitatem quam meruere sectāt.
Victurique nominis famam supremis etiā titulis prorogare
nituntur: nec facile quenq̄ nisi uerginium īuenio: cuius tāta
in prædicando uerecundia: quanta gloria ex facto: ipse sū te-
stis familiariter ab eo dilectus p̄batusq;: semel omnino me
audiente prouectum ut de rebus suis hoc unum referre ita
secum aliquādo eluuium locutū: scis uergini quæ historiæ
fides debeat: proinde siquid ī historiis meis legis aliter ac
uelles rogo ignoscas: ad hæc tu o eluui: eluui: o elui: nec tu
ignoras ideo me fecisse quod feci ut eēt liberum nobis scri-
bere quæ libuisset: age dum hunc ipsum frontinū ī hoc ipso
in quo patior tibi uidetur & pressior comparemus: uenit ex
trui monumentum: sed quibus uerbis īpenſa monumenti
supuacua est: memoria nostri durabit si uitam meruimus:
an restrictius arbitraris per orbem terrarum legendū dare
duraturam memoriam suam: quam uno ī loco duobus uer-
siculis signare: quod feceris: quanq̄ non habeo p̄positū illū
rephendendi sed hunc tuendi: cuiusq; potest apud te iustior
esse defensio quam ex collatione eius quem prætulisti: meo
quidem iudicio neuter quidem culpandus: quorum uterq;
ad gloriam pari cupiditate diuerso itinere cōtendit alter: dū
expetit debitos titulos: alter mauult uideri cōtēpisse. Vale.

C. Plinius Venatori suo salutem.

207 Va uero epistola tanto mihi iucundior fuit: quanto
longior erat: præsertim cum de libellis meis tota lo-
queretur: quos tibi uoluptati esse non miror: cum omnia

nostra perinde ac nos ames: ipse tum maxime uidebras gra-
ciles quidem: uberiores tamen quam expectaueram colligo: si
colligere est non unquam decerpere uuam: torculum iuicere: gu-
stare: de lacu mustum obrepere urbanus qui nunc rusticis
praesunt meque notariis & lectoribus reliquerunt. Vale.

C. Plinius Seuero suo Salutem.

28

Magna me sollicitudine affecit passio Pauli ualitudo:
& quidem plurimis iustissimisque de causis: uir est opti-
mus: nostri amatissimus. honestissimus: praeterea in lit-
teris ueteres aemulationes exprimit. reddit propterea in primis
a quo genus ducit: uera soboles: eoque simillima illi in quo ille
praecipuus: Elegos eius in manum sumptis leges opus ter-
sum: molle: iucundum, & plane in Propertium: idque optime
scriptum: nuper ad Lyrica deflexit in quibus ita Horatium ut
in illis illum alterum effingi putes: si quid in studiis cognatio
ualet: & huius propinque magna uarietas: magna mollitas:
amat ut qui uerissime dolet: ut qui impatientissime laudat: ut
qui benignissime ludit: ut qui facetissime omnia denique tamquam
singula absoluit: ego pro hoc amico: pro hoc ingenio: non mi-
nus aeger animo quam corpore: illum tandem ad me recepi:
gratulare etiam litteris ipsis quae ex periculo eius tantum di-
scrimen adiere quantum ex salute gloriae consequent. Vale.

C. Plinius Maximo suo Salutem.

29

Frequenter agenti mihi euenit ut centumuirum: Cum
diu se intra iudicium auctoritate grauitateque tenuisset:
omnia repente quasi uicti coactique consurgerent laudaretque
frequenter: e senatu famam quale maxime optaueram: retu-
li: nunquam tamen maiorem cepi uoluptatem quam nup-
ex sermone Cornelii taciti: narrabat sedisse circensibus proxi-
mis equi ro. hunc post uarios eruditosque sermones requisisse.
italicus es an prouincialis: se respondisse nosti me? & quidem
ex studiis: ad hoc illum Tacitus an Plinius? exprimere non pos-
sum quam sit iucundum mihi quod nomina nostra quasi

litterarum propria non hominum litteris redduntur quod
uterque nostrum his etiā ex studiis notus quibus alter igno-
tus est: accidit aliud āte paucos dies simile: recūbebat mecū
uir egregius Fabius Ruffinus super eum municeps ipsius q̄
illo die primum uenerat ī urbem Ruffinus demonstrās me:
uides hunc? multa deinde de studiis nostris: & ille plinius ē
inquit uerum fatebor capio magnum mei laboris fructum
an si Demosthenes iure lætatus est qđ illū manus attrica ita
nos citauit : ego celebritate nominis
mei gaudere non debeo? Ego uero & gaudeo & gaudere me
dico: neq; enim uereor ne iactātor uidear cum de me aliorū
iudicium nō meum præferro: præsertim apud te qui nec ul-
lius inuides laudibus & faues nostris. Vale.

C. Plinius Luperco suo Salutem.

210

Dixi de quodā oratore sæculi nostri recto quidem &
sano: sed parum grādi & ornato ut opinor apte: nihil
peccat: nisi quod nihil peccat: debet enī orator erigi:
attoli: interdū etiā efferuescere: efferri: aut sæpe accedere ad
preces: nam plerumq; altis & excelsis adiacent abrupta: tu-
tius per plana sed humilius & depressius: Item frequentior
currentibus q̄ reptantibus lapsus & his nō labētibus nulla
illis: nonnulla uis etiā si labantur: nani ut quaedam artis: ita
eloquentiā nihil magis quam ancipitia cōmendant: uides q̄
fune in summa nitunt̄ quātos soleant excitare clamores cū
iā iamq; casuri: sunt enī maxima mirabilia quæ maxime ex-
pectata maxime periculosa ut quæ græce magis exprimunt
ideo ne qua cōpar gubernatoris ē uirtus
cū placido aut cōturbato mari uehiē: tunc laudante nullo il-
laudatus inglorius: subit portū: at cū stridunt funes: turbat̄
arbor: gubernacula gemunt: tunc ille clarus: & diis maris
proximus: cur hæc? quia uisus est mihi ī scriptis meis anno-
tasse quædā ut timida: quædā ut sublimia: aut improba audiē-
ti: aut nimia quæ ego plena arbitrabar: plurimū autē referri

repræhendenda annotes: an insignia: omnis enī aduertit qđ
eminet & extat: sed acri intentione iudicandū ē imodicū sit
an grande: altum an enorme atq; ut homerum potissimum
atingam quē tantundē alterutrā in partem potest fugere.

& totum illud.

Sed opus ē examine: incredibilia sunt hæc & imania ac
magnifica: cælestia: nec nunc ego mei similia aut dixisse aut
posse dicere puto nō ita isanio: sed hoc itelligi nolo: laxados
esse eloquētiae frænos: nec angustissimo gyro igenioꝝ ipe-
tus refringēdos: At enī alia cōditio oratoꝝ: alia poetaꝝ. q̄si
uero. M. Tullius minus audeat: quanq̄ hūc omitto neq; enī
ambigi puto. Sed Demosthenes ipse ille norma oratoris &
regula non se cohibet cū primum cum dicit illa notissima
& rursus

iam quid audiētibus illo pulcherrimo excessu
quid hæc breuiora superioribus sed audacia paria:
ex eadem nota

Simile his

Et ibidem

Et dixerat

& deinceps

Nec satis

adhuc

Et mille talia ut prætereā quæ ab æschine
uocant: in cōtrariū incidi dicens huc quoq; ab
m

ista culparis: Sed uide quāto maior sit q̄ rephēdit̄ ip̄o repræ
hēdēte: & maior ob hęc: ī aliis enī uis: ī his grāditas eius elu
cet. Nū aut̄ æschines ipse iis q̄ ī Demosthenē carpebat absti
nuit?

Iterum alio

quod adeo probauit ut repetat.

iam illa commodius pressiusq̄

& alia

Expecto ut quædā ex hac epistola ut illud gu
bernacula gemūt & diis maris proximus: iisdē notis quibus
ea de quibus scribo cōfodias. Intelligo enī me dū ueniā pri
oribus peto ī illa ipsa q̄ annotaueras icidisse. Sed cōfodias li
cet dūmō iā nūc destines diē quo & de illis & d̄ his corā exi
gere possimus: Aut enī tu me timidū: aut ego te temerariū
faciā.

C. Plinius Laterano suo Salutem.

221

Quanta potestas: quanta dignitas: quanta maiestas: q̄
tum deniq̄ numē sit historiæ cū frequenter alias: tū
pxime sensi: recitauerat qdā uerissimū libꝛ: partēq̄
eius ī aliū diē reseruauerat. ecce amici cuiusdam orantis ob
secrantisq̄ ne reliqua recitaret: tantus audiendi quæ fecerit
pudor: q̄bus nullus faciēdi quæ: audire erubescūt. Et ille q̄
dē p̄stitit quod rogabat: sinebat fides: liber tamen ut factū
ipsum manet: manebit legeturq̄ semper tanto magis & nō
statim: Citātur enim homines ad agnoscēda quæ differūt.

C. Plinius Romano suo Salutem.

222

Post longū tempus epistolas tuas tres pariter recepi:
omnes elegātissimas amātissimas & q̄les a te uenire
p̄fertī desideratas oportebat: quarū una iniungis mihi iocū
dislimū ministeriū ad Plotinā sanctissimā foeminā p̄ferāt:
eadē commendas pupillū artemisiū: statī præstiti qd̄ pete
bat. Indicas etiā modicas te uīdemias collegisse. cōmūis hęc

mihī tecū: quāq̄ ī diuersissimam partem terrarū querela ē:
 Altera epistola nūtiās multa te nūc dictare: nūc scribē q̄bus
 nos repræsentēs: gratias ago: agerem magis si me illa ipsa q̄
 scribis aut dictas legere potuissem: sed erat æquū ut te mea
 ita me tua scripta cognoscere etiam si ad aliū q̄ ad me ptine
 rēt: polliceris ī fine: cū certi de uitæ nostræ ordinatiōe aliqd
 audieris: futurę te fugitiuum rei familiaris: statimq̄ ad nos
 euolaturę qui iā tibi cōpedes nectimus quas effrigere nullo
 modo possis: Tertia epistola continebat eē tibi redditā ora
 tionē pro Damo quis eā uberiorē quam dicētē audiente te
 fuerit: Est uberior: multa ē: postea enī: in tertia dicis alias te
 litteras curiosius scriptas misisse: An accepim quæris: non ac
 cepi eas: accipere gestio: p̄de priā quāq̄ occasionē mitte: ap
 politis q̄dē usuris q̄s ego nūc partius possi cētēsima putabo.

C. Plinius Rustico suo Salutem.

273

T fatius unū aliqd īsigniter q̄ facerē plura mediocri
 ter: si nō possis unū aliqd īsigniter: q̄d ītuens: ego ua
 riis me studioꝝ generibus nulli satis cōfusus experior: p̄de
 cū hoc uel illud leges: ita sigulis: ita ut nō singulis dabis an
 cæteris artibus excusatio ī nūero litteris durior lex: ī q̄bus
 difficilior effectus ē: q̄d autē ego de uenia q̄si īgratus: nā si
 ea facilitate p̄xima acceperis: q̄ priora: laus potius sperāda:
 q̄ uenia obsecrāda ē: mihī tamē uenia sufficit. Vale.

C. Plinius Caninio suo Salutem.

279

Incidi ī materiā uerā sed simillimā fictæ: dignāq̄ scho
 lastico altissimo planeq̄ poetico īgenio: īcidi autē dū
 sup cœnā uaria miracula hīc īde referūtur: magna auctori
 fides: tamē si qd poeta cū fide: is tamē auctor: cui bene uel hi
 storiā scripturū credidisses: Est ī Africa Hipponēsis colonia
 mari p̄xima: adiacet nauigabile stagnū: & hoc ī modū flumi
 nis est uariū: demergit: q̄d uice alterna put æstus aut rep̄sit
 aut īpulit: nūc infert̄ mari: nunc reddit̄ stagno: oīs hic æstus
 piscandi nauigandi atq̄ etiam natandi studio tenet: maxi

m ii.

me pueri quos otium lususque sollicitat: his gloria & uirtus altissime puehi: uictor ille qui longissime ut littus ita simul nates relinquit: quod hoc certamine, puer quidam audetior ceteris in ulteriora tendebat: Delphinus incurrit: & nunc precedere puerum nunc sequi: nunc circumire postremo subire deponere itaque subire trepidantemque proferre: primum in altum: mox flectit ad littus: reditque terrae & aequilibus, ferpit per coloniam fama: concurrere omnes: ipsum puerum tanquam miraculum aspiciere: interrogare: audire: narrare: respondere, postero die oblidet littus: prospectat mare: & siquidem mari simile natus pueri inter hos ille sed cautius: Delphinus rursus ad tempus rursus ad puerum fugit: uenit puer: fugit ille cum ceteris delphinis quasi iuuet & reuocet: exiliunt: mergunt: uariosque orbis implicat expeditque: hoc altero die: hoc tertio: hoc pluribus donec homines inuitos mari subiret timendi pudor: accedunt & alludunt & appellant tangunt etiam pertractantque peruentum: crescit audacia & experimento maxime puer qui primus expertus est: ad natam insiliit ergo fert referatque agnosci se ex mari putat meat is se neuter timeat: huius fiducia: mansuetudo illius augeat: nec non aut pueri dextra laeuaque simul eunt hortantes monentesque, ne timeat id quoque mirum: delphinus alius tantum spectator & comes: Nihil enim simile aut faciebat aut patiebat: sed alterum illum ducebat reducebatque puerum: ceteri pueri incredibile tam uerum tamen

quam priora delphinum gestatorem collusoremque puerorum: in terram quoque extrahi solitum harenisque siccatum ubi incaluisse in mare reuolui, constat octauium habitum legarum proco, i. littus educto religione praua suspensisse unguentum: cuius illum nouitatem odoremque in altum refugisse: nec nisi post multos dies uisum languidum & maestum: mox redditus uiribus priorem lasciuiam & solitum uisum esse serua repetisse: confluebant omnes ad spectaculum magistratus: quoque aduentu & mora modica respublica nouissimum partibus attere bat: postremo locus ipse quietem suam se-

cretumq; perdebat. placuit occulte interfici: ad quod coiba-
tur. Hæc tu qua miseratione qua copia deflebis: ornabis at-
tolles: quanquam non est opus affigas aliquid aut adstruas:
sufficit ne ea quæ sunt uera minuantur. Vale.

C. Plinius Tranquillo suo Salutem.

219

Explica æstum meum: audio me male legere dunta-
xat uersus: orationes eni cōmodius: & tanto minus
uersus cogito: ergo recitaturus familiaribus amicis
experiri libertū meū hoc quoq; familiare quod elegi nō be-
ne sit melius lecturus: si tamen nō fuerit pturbatus. Est eni
tam nouus lector: quā ego poeta: ipse nescio qd illo legente
interim faciā: sedeā defixus mutus & similis otioso: an ut q-
dā quæ pronuntiabit murmure oculis manu psequar? sed
puto me nō minus male saltare quam legere. Iterū dicā: ex-
plica æstum meum uereq; rescribe num sit melius pessime
legere: quam ista uel non facere uel facere. Vale.

C. Plinius Appio suo Salutem.

220

Librum quem misisti & accepi & gratias ago: sū tamē
hoc tēpore occupatissimus: Ideo nōdū eum legi: cū
aliquid ualidissime cupiā sed ea reuerētia cū litteris
īpīs scriptis tuis debeo ut sumere illa nisi uacuo animo irre-
ligiosum putē. diligētiā tuā ī retractādis opibus ualde pbo:
Est tamen aliquis modus primumq; nimia cura deterit ma-
gis quā emendat: deīde qd nos recētioribus reuocat: simulq;
nec absoluit priora & inchoare posteriora non patit. Vale.

C. Plinius Fusco suo Salutem.

227

Quæris quemadmodū ī thuscis diem æstate disponā.
Euiigilo cum collibuit plerunq; circa horam primā:
sæpe ante: tardius raro: clausæ fenestræ manēt: miræ
eni cū silentiū & tenebræ ab his quæ aduocant abductis: &
liber & mihi & relictus nō oculos animo sed animū oculis
sequar: q eadē quæ mens uidet quotiēs nō uidēt alia: cogito
si quid ī manibus: cogito ad uerbum scribenti emendatque
similis: nunc plura uel difficile uel facile componi teneri ue

potuerunt: notariū uoco & die admissō quæ formauerā re-
uocantur rursusq; dimittit: ubi hora quarta uel quinta: neq;
enim certum dimensumq; tēpus ut dies suasit ī xystum me
uel cryptoporticus cōfero: reliqua meditor & dicto: uehicu-
lū ascendo: ibi quoq; idē quod ambulās aut iacēs: durat in-
tētio mutatiōe ipsa referta paululū redormio: deīde ambu-
lo: mox orationē græcā latinā. ue clare & intente non tam
uocis causa q̄ stomachi. Iterum ambulo ungor lauor coenā
ti: mihi cū uxore uel paucis liber legit: post coenā comoedia
aut lyristes: mox cum meis ambulo quorum in numerū s̄
eruditi: uariis sermonibus uespera extenditur: & quanquam
longissimus dies bene conditur: nōnūq; ex hoc ordine aliq;
mutatur: Nam si diu tacui uel ambulauī post somnū demū
lectionemq; nō uehiculo: sed quod breuius: quod uelocius
equo gestor: interueniūt amici ex proximis oppidis partēq;
diei ad se trahunt: interdūq; lasso mihi opportuna interpel-
latione subueniunt: uenor aliquando: sed nō sine pugillari-
bus ut quamuis nihil ceperim: non nihil referam: datur &
colōis ut uideēt ipsīs nō satis tēporis: quoq; mihi agrestes q̄
relæ litteras nostras & hæc urbana opa cōmendāt. Vale.

C. Plinius Paulino suo Salutem.

278

NEc tuæ naturæ est translatiua hæc: & quasi publica
officia familiaribus amicis cōtra ipsorum cōmodū
exigere: Et ego te cōstātius amo quam ut uerear nec
aliter ac uelim accipias ni me kal. statim cōsulē uidero: præ-
fertim cū me necessitas thuscianorū prædiorū plures annos
ordinatura detineat: ī qua mihi noua cōsilia sumenda sunt:
Nam priore iusto quāq; post magnas remissiones reliqua cre-
uerunt: inde pleriq; nulla iam cura minuendi æris alieni qd
desperant posse persolui: rapiunt etiam consumuntq; quod
natura est ut qui iam putant se non sibi placere occurrere:
dū ergo augeſcentibus intus & medendū ē & medendi una
ratio: si nō nūmo sed partibus locū ac inde ex meis aliquos
opis exactores custodes fructibus ponam: & aliqñ nullum

istius genus reditus q̄ quod terra cælū amnis refert. ad hoc magna fidē acris oculos: numerosas manus polcit: exprimēdū tamē & quasi ī ueteri morbo quaelibet mutatiōis auxilia tētanda sunt: uides quā nō delicata me causa obire primum cōsulatus tui diē nō sinat: quē tamen hic quoq; ut præsens uotis gaudeo: gratulatione celebrabo. Vale.

C. Plinius Saturnino suo Salutem.

219

Ego uero Ruffū laudo nō q̄a tu ita ut facerē petisti: sed q̄a ille ē dignissimus: legi enī librū oībus numeris absolutū: cui multū apud me gratiæ amor ipsius adiecit: iudicauī tamē: neq; enī soli iudicāt q̄ maligne legūt. Vale.

C. Plinius Mustio suo Salutem.

220

Haruspicū reficiēda ē mihi ædes: cæteris ī p̄diis ī melius ī maius uetus sane & angusta cū sit aliqd: cū statio die frequētissima. Nā idibus septēbribus magnus e regiōe tota coit populus: multæ res agūt: multa uota suscipiunt: multa reddunt sed nullū in pximo suffugiū aut ībris aut solis: uideor ergo munifice simul religioseq; facturus: si eādē q̄ pulcherrimā extruxero addidero porticus: ædi illam ad usū deæ: has ad hominū: uelim ergo emas quatuor marmoreas colūnas cuius tibi uidebit̄ generis: emas marmora q̄bus solū: q̄bus parietes excolant̄: Erit etiā faciundū ipsius deæ signū quia antiquū illud e ligno quibusdā uetustate sui partibus truncatum est: quantum ad porticus nihil interim occurrit quod uideatur statim esse repetendum: nisi tamen ut formam secundum rationem loci scribas: neq; enī possū circundare templo. Nam solum tēpli hinc flumine & abruptissimis ripis: hinc uia cīgitur. Est ultra uiam latissimū pratium: in quo satis apte contra templum inuenies qui soles locorum difficultates arte superare. Vale.

C. Plinius Fusco suo Salutem.

221

Scribis p̄gratas tibi fuisse litteras meas q̄bus cognouisti quēadmodū in thuscis otiiū æstatis exigerē: req̄ris qd̄ ex hoc ī laurētino hyeme permutet. Nihil nisi

quod meridianus somnus eximitur multumq; de nocte uel ante uel post diem sumit:& si agendi necessitas instat: quæ frequens hyeme non iam comædo, uel lyristæ post cœnam locus: sed illa quæ dicta ut identidē retractant: ac simul memoriæ frequenti emendatione proficiūt. Habes æstate hyeme consuetudinē nō addas huc licet uere tantū: num quæ intra hyemem statim æstatemq; mediam ut nihil de die perdunt de nocte paruolum acquirunt. Vale.

C. Plinii Secundi Nouocomensis Oratoris Facūdiffimi
Epistolarum Liber Octauus & Ultimus Explicit.

F I N I S.

Impressum quidem est hoc opus Taruisii per Magistrū
Ioannem Vercellium. Anno salutis, M. cccclxxxiii.